

Ν. Ι. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ
Πρώην Γυμνασιάρχου
Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Καλλιθέα Γυμνασίου

Ἡρώδης Σ. Γάβρος

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΚΑΙ
ΤΩΝ ΝΕΚΡΙΚΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας 50162

9-9-31

Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμεου Δρ. 8.80

Ἄξια βιβλιοσήμεου... » 3.50

Φοροσήμεου..... » 1.10

Συνολικὴ τιμὴ..... Δρ. 13.40

ΑΘΗΝΑΙ
ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΖΗΚΑΚΗΣ
ΠΕΣΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
1931

1931 ΠΛΛ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
ΚΑΙ
ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΥΠΟ
ΝΙΚ. ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΟΥ

ΔΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΖΗΚΑΚΗ
ΠΕΣΜΑΤΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 1931

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
 ΚΑΙ
 ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
 ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΥΠΟ

ΝΙΚ. ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΟΥ

ΔΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΑ
 ΚΑΙ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΖΗΚΑΚΗ

ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1931

ΤΥΠΟΙΣ : ΑΘ. Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ ΣΤΟΑ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΡΡΙΑΝΟΥ

Ὁ Ἀρριανὸς ἐγεννήθη εἰς Νικομήδειαν τῆς Βιθυνίας (95 μ. Χ.). Ἀφοῦ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὴν πατρίδα του, ἔφυγεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἠλείου, ἔνθα ἔγινε μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἐπικτήτου. Ἀνδρωθεὶς εἰσηλθεν εἰς τὸν δημόσιον βίον καὶ τὸ 130 μ. Χ. διορίσθη διοικητὴς τῆς Καππαδοκίας. Τὸ 147 εὐρίσκομεν ἄρχοντα εἰς Ἀθήνας καὶ τὸ 171 πρύτανιν τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἔγινεν ἱερεὺς τῆς Δήμητρας. Ἀπέθανε πιθανώτατα τὸ 180 μ. Χ.

Τὰ συγγράμματά του εἶναι φιλοσοφικά, ἱστορικά, γεωγραφικά καὶ στρατιωτικά. Τὸ σπουδαιότερον δὲ ἐξ ὅλων εἶναι ἡ Ἀνάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς 7 βιβλία. Συνέγραψεν αὐτὴν κατὰ μίμησιν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐξιστορεῖ ὄχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ τὸν ὅλον βίον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Κεφ. Α΄.

Λέγεται λοιπὸν ὅτι ὁ μὲν Φίλιππος ἀπέθανεν ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Πυθόδημος (336 π.Χ.), ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς του, ἀφοῦ ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν ἐπορεύθη εἰς τὴν Πελοπόννησον· ἦτο δὲ τότε περίπου εἴκοσι ἐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος. Ἐκεῖ συναθροίσας τοὺς εἰς τὴν Πελοπόννησον κατοικοῦντας Ἕλληνας, ἐζήτησε παρ' αὐτῶν τὴν ἀρχηγίαν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν στρατευμάτων, τὴν ὅποιαν εἶχον ἤδη παραχωρήσει εἰς τὸν Φίλιππον· καὶ ἀφοῦ τὴν ἐζήτησε παρ' ὅλων ἔλαβε πλὴν τῶν Λακεδαιμονίων· αὐτοὶ δὲ ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν εἶναι πατροπαράδοτον εἰς αὐτοὺς ν' ἀκολουθοῦσιν ἀλλὰ αὐτοὶ νὰ διευθύνουσι ἄλλους. Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἔδειξε στασιαστικὴν τινα κίνησιν· ἀλλὰ μὲ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατατρομάξαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρεχώρησαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τιμητικῶς καὶ περισσότερα ἀκόμη ἐκείνων τὰ ὅποια ἔδωσαν εἰς τὸν Φίλιππον. Ἀφοῦ δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἠτοίμαζε τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὸν Ἑλλήσποντον.

Κεφ. ΙΑ΄.

Συγχρόνως δὲ μὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνοιξέως ἐξεκίνησε πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, ἀφοῦ ἀνέθεσε τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Ἀντίπατρον, ὀδηγῶν πεζοὺς μὲν μαζί μὲ ψιλοὺς καὶ τοξότας κατὰ τι περισσότερον τῶν τριακοντα

χιλιάδων, ἵππεις δὲ περίπου πέντε χιλιάδας. Ἐπορεύετο δὲ παρὰ τὴν Κερκινίτιν λίμνην μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σρυμόνος ποταμοῦ. Ἄφου δὲ διέβη τὸν Στρυμόνα κάμψας πέριξ τοῦ Παγγαίου ὄρους ἔλαβε τὸν δρόμον τὸν εἰς τὰ Ἄβδηρα καὶ τὴν Μαρωνεῖαν φέροντα, πόλεις ἑλληνικὰς παραθαλασσίους. Ἀπ' ἐδῶ ἀφου ἔφθασεν εἰς τὸν Ἐβρον ποταμὸν διέβη καὶ αὐτὸν εὐκόλως καὶ ἐκεῖθεν διὰ μέσου τῆς Παιτικῆς χώρας ἦλθεν εἰς τὸν Μέλανα ποταμὸν.

Διαβὰς δὲ καὶ τὸν Μέλανα φθάσει εἰς τὴν Σηστόν εἰς εἴκοσιν ἐν συνόλῳ ἡμέρας ἀφ' οὗτο ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του. Ἀπὸ τὴν Σηστόν λαβὼν ὀλίγους πεζοὺς ἦλθεν εἰς Ἐλαιούντα καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Πρωτεσίλαου ἐθυσίασεν πρὸς τιμὴν του, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ διότι ἐθεωρεῖτο ὅτι πρῶτος ὁ Πρωτεσίλαος ἐπάτησε εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας οἱ ὅποιοι ἐξεστράτευσαν εἰς τὴν Τροίαν μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Καὶ ὁ σκοπὸς τῆς θυσίας ἦτο νὰ γίνῃ εἰς αὐτὸν ἐπιτυχεστέρα ἢ ἀπόδοσις παρὰ εἰς τὸν Πρωτεσίλαον.

Ὁ μὲν λοιπὸν Παρμενίων ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φροντίσῃ νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν Σηστόν εἰς τὴν Ἀβυδὸν τὸ περισσότερον μέρος τῶν πεζῶν καὶ τὸ ἱππικόν, καὶ ἐπέρασαν μὲ ἑκατὸν ἐξήκοντα τριήρεις καὶ μὲ ἄλλα πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα. Ἡ κοινὴ δὲ παράδοσις ἐπικρατεῖ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τὸν Ἐλαιούντα κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἐπέρασε τὸν Ἑλλησποντον κυβερνῶν ὁ ἴδιος τὴν ναυαρχίδα καὶ ὅταν ἔφθασε εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀφου ἔσφαξε ταῦρον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὰς Νηρηΐδας, ἔκαμε σπονδὴν εἰς τὴν θάλασσαν μὲ χρυσὴν φιάλην.

Λέγουσιν δὲ ὅτι καὶ πρῶτος αὐτὸς ἀπὸ τὸ πλοῖον ὠπλισμένος ἐπήδησε εἰς τὸ Ἀσιατικὸν ἔδαφος καὶ ἔστησε βωμοὺς εἰς τὸ μέρος ἀπὸ ὅπου ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀσίας ὅπου ἀπεβιδάσθη πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποδατηρίου Διός, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἡρακλέους. Ἄφου δ' ἀνήλθεν εἰς τὸ Ἴλιον ἐθυσίασε καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα Ἀθηνᾶν, καὶ τὴν πανοπλίαν του ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναὸν καὶ ἀντ' αὐτῆς ἔλαβε μερικὰ τῶν ἱερῶν ὄπλων τὰ ὅποια ἐσώζοντο ἀκόμη ἀπὸ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Καὶ αὐτὰ λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ του τὰ ἐκράτουν πρὸ αὐτοῦ εἰς τὰς μάχας. Ἐπικρατεῖ δὲ ἡ παράδοσις ὅτι αὐτὸς ἐθυσίασε καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Πριάμου

εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἐρκείου Διὸς προσπαθῶν νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ὄρ-
γὴν τοῦ Πριάμου κατὰ τοῦ γένους τοῦ Νεσπτολέμου, τὸ ὁποῖον ὡς
γνωστὸν ἔφθανε μέχρις αὐτοῦ.

Ὅταν δ' ἀνέβαινε εἰς τὸ Ἴλιον ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου τοῦ
Μενότιος τὸν ἐστεφάνωσε μὲ χρυσοῦν στέφανον καὶ μετὰ τοῦτον
Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐλθὼν ἀπὸ τὸ Σίγειον καὶ ἄλλοι μερικοί,
ἄλλοι μὲν Ἑλληγες, ἄλλοι δὲ ἐντόπιοι· ὁ ἴδιος δὲ ἐστεφάνωσε
κατόπιν τὸν τάφον τοῦ Ἀχιλλέως· λέγουσι δὲ ὅτι ὁ Ἑφραίστιων
ἐστεφάνωσε τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου· καὶ ἐμακάρισεν ὡς λέγουσι
ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Ἀχιλλέα, διότι εὔρεν ἕνα Ὀμηρον κήρυκα τῶν
κατορθωμάτων του διὰ νὰ δοξασθῇ ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους.

Ὁ Ἀλέξανδρος προχωρεῖ πρὸς τὸν Γρανικόν. Στρατηγοὶ τῶν Περσῶν.

Κεφ. ΙΒ'.

Ἀπὸ τὸ Ἴλιον δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀρίσθην, ὅπου εἶχε στρατο-
ποδεύσει ἕλος ὁ στρατὸς του, ἀφοῦ διέβη τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ
τὴν ἐπομένην ἦλθεν εἰς Περκώτην· τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν παρα-
κάμψας τὴν Λάμψακον ἐστρατοπεύδευσε πλησίον τοῦ Πρακτίου πο-
ταμοῦ, ὁ ὁποῖος κατέρχεται ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Ἰδης καὶ χύνεται εἰς
τὴν θάλασσαν ἣ ὁποία εἶναι μεταξὺ τοῦ Ἑλλήσποντου καὶ τοῦ Εὐ-
ξεινοῦ Πόντου. Ἀπὸ ἐδῶ ἔφθασεν εἰς Ἐρμῶτον, ἀφοῦ παρέκαμψε
τὰς Κολωνάς. Ἀνιχνευτὰς δὲ ἔστειλε πρὸ τοῦ στρατεύματος, τῶν
ὁποίων διοικητὴς ἦτο Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου ἔχων μαζί του τὴν
ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ἴλην τῶν ἐταίρων, τῆς ὁποίας ἱλαρχὸς ἦτο
Σωκράτης ὁ υἱὸς τοῦ Σάθωνος, καὶ τέσσαρας ἴλας τῶν λεγομένων
προσκόπων. Ἐνῶ δὲ διήρχετο, ἔστειλε στρατὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς
Πανηγόρου τοῦ Λυκαγόρου, ἑνὸς τῶν ἐταίρων, νὰ καταλάβῃ τὴν
πόλιν Πριάπον, ἣ ὁποία παρεδόθη ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς.

Στρατηγοὶ δὲ τῶν Περσῶν ἦσαν ὁ Ἀρσάμης, ὁ Ρεομίθρης, ὁ
Πετήνης, ὁ Νιφάτης καὶ προσέτι ὁ Σπιθριδάτης, ὁ σατράπης τῆς
Λυδίας καὶ Ἰωνίας, καὶ ὁ Ἀρσίτης, ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς πλησίον
τοῦ Ἑλλήσποντου Φρυγίας. Αὐτοὶ ἦσαν στρατοπεδευμένοι παρὰ τὴν
Ζέλειαν μὲ τὸ βαρβαρικὸν ἵππικὸν καὶ μὲ τοὺς μισθοφόρους Ἑλλη-
νας. Ὅτε δὲ συνεσκέπτοντο οὗτοι διὰ τὴν παρούσαν κατάστασιν,
ἐπειδὴ ἐμάνθανον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὁ

Μέμνων ὁ Ρόδιος τοὺς συνεβούλευε νὰ μὴ διακινδυνεύσουν μαχόμενοι πρὸς τοὺς Μακεδόνας, διότι καὶ κατὰ τὸ πεζικὸν ἦσαν πολὺ ἀνώτεροι αὐτῶν καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο παρῶν, ἐνῶ εἰς αὐτοὺς δὲν ἦτο παρῶν ὁ Δαρεῖος· ἀλλὰ συνεβούλευε ὑποχωροῦντες καὶ τὸ χόρτον νὰ καταστρέφουν καταπατοῦντες μὲ τὸ ἵππικόν καὶ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς νὰ καίουν χωρὶς νὰ λυποῦνται οὐδ' αὐτὰς τὰς πόλεις· διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν θὰ μείνη ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν χώραν δι' ἔλλειψιν τροφῶν. Λέγουν δὲ ὅτι ὁ Ἀρσίτης εἰς τὴν σύσκεψιν τῶν Περσῶν εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ καῆ οὔτε μία οἰκία τῶν ὑπηκόων του· καὶ οἱ Πέρσαι ἐδέχθησαν τὴν γνώμην του, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ διότι ὑπώπτεον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων ἀνέβαλλεν ἐπίτηδες τὸν πόλεμον, διὰ νὰ διατηρῇ πλησίον τοῦ βασιλέως τὴν ὑπόληψίν του.

Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχη (334).

Κεφ. ΙΓ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρει πρὸς τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μὲ συντεταγμένον τὸν στρατὸν, ἀφοῦ παρέταξε τοὺς ὀπλίτας εἰς διπλὴν φάλαγγα, τοὺς ἵππεῖς ἐτοποθέτησεν εἰς τὰ κέρατα καὶ τὰ μεταγωγικὰ διέταξε νὰ ἀκολουθοῦν· ἐκείνους δὲ οἱ ὅποιοι ἔμελλον νὰ προχωρήσουν καὶ νὰ κατοπτεύσουν τὰς θέσεις τῶν ἐχθρῶν ὠδήγηε ὁ Ἠγέλοχος, ἵππεῖς μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, ἀπὸ δὲ τοὺς φιλοὺς περίπου πεντακοσίους. Ἐνῶ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἀπέιχε πολὺ ἀπὸ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν, οἱ ἀνιχνευταὶ δρομαίως τρέχοντες ἔφιπποι ἀνήγγελλον ὅτι οἱ Πέρσαι ἦσαν παρατεταγμένοι πρὸς μάχην εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ Γρανικοῦ. Τότε πλέον ὁ Ἀλέξανδρος παρέτασεν ὅλον τὸν στρατὸν του πρὸς μάχην.

Ὁ Παρμενίων δὲ ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν Ἀλέξανδρον τοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς. «Εἰς ἐμέ, βασιλεῦ, φαίνεται ὅτι εἶναι καλὸν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν νὰ στρατοπεδεύσωμεν ὅπως εἴμεθα (συντεταγμένοι) εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Διότι νομίζω ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπειδὴ εἶναι κατώτεροί μας κατὰ τὸ πεζικὸν δὲν θὰ τολμήσουν νὰ στρατοπεδεύσουν κοντὰ μας καὶ διὰ τοῦτο θὰ εἶναι δυνατόν εἰς τὸν στρατὸν πρῶτ' πρῶτ' εὐκόλως νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν· διότι θὰ προλάβωμεν νὰ περάσωμεν προτοῦ ἐκεῖνοι παραταχθοῦν εἰς μάχην. Τώρα δὲ φρονῶ ὅτι θὰ ἀρχίσωμεν μὲ κίνδυνον τὴν μάχην, διότι

δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσωμεν τὸν στρατὸν διὰ μέσου τοῦ ποταμοῦ μὲ ἐκτεταμένον μέτωπον. Διότι εἰς πολλὰ μέρη ὁ ποταμὸς φαίνεται βαθὺς καὶ αἱ ὄχθαι αὐταὶ ἐδῶ βλέπεις ὅτι εἶναι πολὺ ὑψηλαὶ καὶ εἰς μερικὰ σημεῖα ἔχουν κρημνοὺς· ἀτάκτως λοιπὸν καὶ εἰς μεγάλην γραμμὴν ἐὰν ἐξερχώμεθα τοῦ ποταμοῦ, θὰ μᾶς ἐπιτεθῆ τὸ ἐχθρικὸν ἱππικὸν συντεταγμένον εἰς φάλαγγα, ὅπου εἶναι ἀσθενεστέρα ἢ γραμμὴ, καὶ τὸ πρῶτον ἀτύχημα εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν θὰ εἶναι ἐπιζήμιον καὶ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ἔκδασιν τοῦ ὄλου πολέμου».

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· «αὐτὰ μὲν, Παρμενίων, τὰ ξεύρω· ἀλλὰ ἐντρέπομαι, ἂν τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ἐπέρασα εὐκόλως, αὐτὸ δὲ τὸ ρευματάκι—ἔτσι μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐξευτελίσας τὸν Γρανικὸν—θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ μὴ περάσωμεν ἀμέσως τώρα. Καὶ αὐτὸ νομίζω ὅτι δὲν ἀρμόζει οὔτε εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων, οὔτε εἰς τὴν ἰδικήν μου ὀρμητικότητα πρὸς τοὺς κινδύνους· ἔπειτα νομίζω ὅτι οἱ Πέρσαι θὰ πάρουν θάρρος ὡς ἀξιόμαχοι πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὅταν ἴδουν ὅτι ἴποτε ἀμέσως δὲν ἔπαθον τὸ ὅποιον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόδον των».

Κεφ. ΙΔ'.

Αὐτὰ ἀφοῦ εἶπε, τὸν μὲν Παρμενίωνα ἔστειλε εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησίν της, ὁ ἴδιος δὲ ἐπροχώρησε εἰς τὴν δεξιάν. Ἐτοποθετήθησαν δὲ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μὲν τὸ ἄκρον δεξιὸν ὁ Φιλώτας, ὁ υἱὸς τοῦ Παρμενίωνος ἔχων τοὺς ἑταίρους ἱππεῖς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἀκοντιστάς· ὁ Ἀμύντας δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρραβαχίου ἐτοποθετήθη πλησίον τοῦ Φιλώτα ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους ἱππεῖς καὶ τοὺς Παίονας καὶ τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους· μετὰ τούτους δὲ ἐτοποθετήθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων (δηλ. τὸ ἐλαφρὸν πεζικὸν) μὲ ἀρχηγὸν τὸν Νικάνορα τὸν υἱὸν τοῦ Παρμενίωνος· πλησίον αὐτῶν τὸ τάγμα τοῦ Περδίκκου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀρόντου, κατόπιν τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολεμοκράτους, κατόπιν τὸ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου, κατόπιν τὸ τάγμα τοῦ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους καὶ κατόπιν ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Φίλιππος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμύντου. Εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα ἐτοποθετήθησαν πρῶτοι μὲν οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς ὑπὸ

τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κάλαι τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀρπάλου· ἔπειτα ἀπ' αὐτοῦσ
οἱ σύμμαχοι ἵππεῖς, μὲ ἀρχηγὸν τὸν Φίλιππον τοῦ Μενελάου· πλη-
σίον αὐτῶν οἱ Θρᾶκες τῶν ὁποίων ἄρχων ἦτο ὁ Ἀγάθων· μετὰ
τούτους ἀμέσως πεζικόν, τὸ τάγμα τοῦ Κρατέρου, τὸ τάγμα τοῦ
Μελεάγρου καὶ τὸ τάγμα τοῦ Φιλίππου ἕως τὸ κέντρον τῆς ὄλης
παρατάξεως.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Πέρσας ἵππεῖς μὲν ἦσαν περίπου εἴκοσι χιλιάδες,
μισθοφόροι δὲ πεζοὶ κατὰ τι ὀλιγώτεροι ἀπὸ εἴκοσι χιλιάδας· παρέ-
ταξαν δὲ τὸ μὲν ἵππικὸν κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ εἰς
μεγάλην γραμμὴν, τὸ δὲ πεζικὸν ὀπίσω ἀπὸ τὸ ἵππικόν· διότι τὸ
ἔδαφος ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὄχθην ἦτο πολὺ ὑψηλόν. Εἰς τὸ μέρος δὲ
ἔπου διέκρινον καλὰ ὅτι εἶχε θέσιν ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος—διότι
ἦτο φανερός καὶ ἀπὸ τὰ λαμπρὰ ἔπλα καὶ ἀπὸ τὸν σεβασμὸν τὸν
ὁποῖον ἐδείκνυον πρὸς αὐτὸν οἱ πέριξ του—εἰς τὸ ἀριστερόν των,
ἐκεῖ παρέταξαν πλησίον τῆς ὄχθης πυκνὰς ἴλας ἵππέων.

Ἀρκετὸν μὲν λοιπὸν χρόνον καὶ οἱ δύο στρατοὶ ἰστάμενοι εἰς
τάς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἠσύχαζον, ἐπειδὴ ἐδίσταζον διὰ τὸ ἀποτε-
λεσμα τοῦ ἀγῶνος, καὶ βαθεῖα σιωπῇ ἐπεκράτει καὶ εἰς τα δύο
μέρη. Διότι οἱ Πέρσαι ἐπερίμενον τοὺς Μακεδόνας, πότε νὰ εἰσέλ-
θουν εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν, ὅταν θὰ ἐξήρχαντο·
ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἐπήδησε ἐπὶ τοῦ ἵππου του καὶ ἀφοῦ
παρεκίνησε τοὺς πέριξ του νὰ τὸν ἀκολουθοῦν καὶ νὰ ἀναδειχθοῦν
ἄνδρες γενναῖοι, διέταξε τὸν Ἀμύνταν τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρραβαίου νὰ
ριφθῇ πρῶτος εἰς τὸν ποταμὸν μὲ τοὺς προσκόπους ἵππεῖς καὶ μὲ
τοὺς Παίονας καὶ μὲ ἐν τάγμα πεζικοῦ· ἐπίσης πρὸ τούτων διέταξε
τὸν Πτολεμαῖον τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου νὰ ριφθῇ εἰς τὸν ποταμὸν
ὀδηγῶν τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους, ἣ ὁποία βεβαίως καὶ ἔτυχε νὰ
ἔχη ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν παράταξιν τοῦ
ὄλου ἵππικοῦ· ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὀδηγῶν τὴν δεξιὰν πτε-
ρυγα, ἐνῶ αἱ σάλπιγγες ἔπαιζον καὶ οἱ στρατιῶται ἐφώναζον ἀλαλὰ
πρὸς τιμὴν τοῦ πολεμικοῦ θεοῦ Ἐνυαλίου, εἰσέρχεται εἰς τὸν
ποταμὸν ἐκτείνων σιγὰ σιγὰ τὴν γραμμὴν λοξὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν
τοῦ ρεύματος, διὰ νὰ μὴ ἐπιπίπτουν ἐναντίον αὐτοῦ οἱ Πέρσαι ἀπὸ
τὰ πλάγια ὅταν θὰ ἐξέρχεται, ἀλλὰ νὰ συμπλακῇ καὶ αὐτὸς ὅσον
ἦτο δυνατὸν κατὰ μέτωπον μὲ αὐτοῦς.

Κεφ. ΙΕ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι εἰς τὸ μέρος ὅπου πρῶτοι οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀμύντου καὶ Σωκράτους ἐπλησίασαν τὴν ὄχθην, ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔρριπτον ἀκόντια, ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπὸ ὑψηλὰ μέρη τῆς ὄχθης ρίπτοντες εἰς τὸν ποταμὸν ἀκόντια, ἄλλοι δὲ εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη αὐτῶν καταβαίνοντες ἕως τὸ νερό. Καὶ ἐσπρώχοντο οἱ ἵππεῖς τῶν δύο ἀντιπάλων, καθόσον οἱ μὲν Μακεδόνες προσεπάθουν νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ Πέρσαι νὰ τοὺς ἐμποδίσουν· καὶ ἀπὸ τὸ μέρος μὲν τῶν Περσῶν πολλὰ ἀκόντια ἐρρίπτοντο, ἐνῶ οἱ Μακεδόνες ἐπολέμουν μὲ δόρατα. Οἱ Μακεδόνες ὁμῶς ὑπέφερον πολὺ εἰς τὴν πρώτην προσβολήν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ πλῆθος ἦσαν πολὺ ὀλιγώτεροι καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἡμύοντο ἀπὸ ἔδαφος λασπῶδες καὶ ὄχι ἀσφαλὲς καὶ συγχρόνως ἀπὸ χαμηλότερον μέρος μέσα ἀπὸ τὸν ποταμὸν, ἐνῶ οἱ Πέρσαι ἀπὸ ὑψηλὰ μέρη τῆς ὄχθης. Ἐκτὸς τούτων καὶ τὸ ἄριστον μέρος τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ ἐκεῖ εἶχε παραταχθῆ, οἱ υἱοὶ τοῦ Μέμνονος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μέμνων μαζί τιν ἐκεῖ ἐμάχητο.

Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας ἀφοῦ συνεκρούσθησαν πρὸς τοὺς Πέρσας ἐφονεύθησαν ὑπ' αὐτῶν ἀναδειχθέντες ἄνδρες γενναῖοι, ὅσοι βεβαίως ἀπ' αὐτοὺς δὲν κατέφυγον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὅποιος ἐπλησίαζε. Διότι ὁ Ἀλέξανδρος πλέον ἦτο κοντά, ὀδηγῶν μαζί του τὴν δεξιὰν πτέρυγα, καὶ ὤρμησε πρῶτος εἰς τὰς τάξεις τῶν Περσῶν, ὅπου τὸ πυκνότερον πλῆθος τοῦ ἱππικοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν ἦσαν παρατεταγμένοι· καὶ περίξ αὐτοῦ ἔγινε μάχη πεισματώδης· εἰς τὸ μεταξὺ δὲ τὸ ἓν τάγμα τῶν Μακεδόνων κατόπιν τοῦ ἄλλου διεύχαινον εὐκόλως πλέον. Καὶ ἐγένετο μὲν ἵππομαχία, ἀλλὰ περισσότερον ὁμοίαζε κάπως μὲ πεζομαχίαν. Διότι σπρωχόμενοι ἵπποι μὲ ἵππους καθὼς καὶ στρατιῶται μὲ στρατιώτας ἐμάχοντο προσπαθοῦντες οἱ μὲν Μακεδόνες νὰ σπρώξουν ὀλότελα ἀπὸ τὴν ὄχθην τοὺς Πέρσας καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ φύγουν πρὸς τὴν πεδιάδα, οἱ δὲ Πέρσαι προσπαθοῦντες νὰ ἐμποδίσουν αὐτοὺς νὰ ἐξέλθουν τοῦ ποταμοῦ καὶ νὰ τοὺς σπρώξουν πάλιν μέσα εἰς αὐτόν. Καὶ ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν πλέον ἦσαν ἀνώτεροι οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ διὰ τὴν σωμα-

τικὴν δύναμιν καὶ διὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ διότι ἐμάχοντο μὲ δόρατα ἀπὸ ξύλον κρανειᾶς πρὸς ἀκόντια (τῶν Περσῶν).

Τότε ἀκριβῶς κατὰ τὴν μάχην ἔσπασε καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ δόρυ καὶ ἐζήτηε ἄλλο ἀπὸ τὸν Ἀρέτην ἕνα ἀπὸ τοὺς ἵπποκόμους τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ καὶ τούτου, ὁ ὁποῖος μὲ ὀρμὴν ἐμάχετο, εἶχε σπάσει τὸ δόρυ καὶ γενναίως ἐμάχετο μὲ τὸ μισό· τοῦτο δὲ ἀφοῦ ἔδειξε εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὸν παρεκάλει νὰ ζητήῃ ἀπὸ ἄλλου· τότε ὁ Δημάρατος ὁ Κορίνθιος εἰς ἀπὸ τοὺς πέριξ τοῦ ὑπασπιστάς, τοῦ ἔδωκε τὸ ἰδικόν του δόρυ.

Καὶ αὐτός, ἀφοῦ τὸ ἔλαβε καὶ εἶδε τὸν Μιθραδάτην τὸν γαμβρὸν τοῦ Δαρείου νὰ προχωρῇ ἔφιππος πολὺ ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ ὀδηγῇ μαζί του τὸ ἵππικόν εἰς παράταξιν σφηνοειδῆ, προχωρεῖ ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ κτυπήσας εἰς τὸ πρόσωπον μὲ τὸ δόρυ τὸν Μιθραδάτην τὸν ἐφόνευσε. Ἐκείνην δὲ τὴν στιγμήν ὁ Ροισάκης ὤρμησε κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὸν ἐκτύπησε εἰς τὸ κεφάλι μὲ τὸ ξίφος του· καὶ ἔκοψε μὲν ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν περικεφαλαίαν, ἀλλὰ ἐματταίωσε αὐτὴ τὸ κτύπημα. Καὶ τοῦτον ἔρριψε νεκρὸν ὁ Ἀλέξανδρος κτυπήσας μὲ τὸ δόρυ εἰς τὸ στέρνον διὰ μέσου τοῦ θώρακος. Ὅτε δὲ ὁ Σπιθριδάτης εἶχεν ὑψώσει πλέον τὸ ξίφος του διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν ὀπισθεν, προφθάσας ὁ Κλειτος, ὁ υἱὸς τοῦ Δρωπίδου ἐκτύπησεν αὐτὸν εἰς τὸν ὄμον καὶ ἀπέκοψε τὸν ὄμον τοῦ Σπιθριδάτου μαζί μὲ τὸ ξίφος του· καὶ εἰς τὸ μεταξὺ ἐξερχόμενοι διαρκῶς ἀπὸ τὸν ποταμόν, ὅσοι ἐκ τῶν ἵπέων τὸ κατώρθωνον, ἠνώγοντο μὲ τοὺς ἵππους τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Κεφ. ΙΣΤ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι κτυπώμενοι πλέον ἀπὸ ἕλα τὰ μέρη μὲ τὰ δόρατα εἰς τὰ πρόσωπα καὶ οἱ ἵπποι καὶ οἱ ἵπποι καὶ σπρωχόμενοι ὑπὸ τῶν ἵπέων, βλαπτόμενοι δὲ πολὺ καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλοῦς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀνακατωμένοι μὲ τοὺς ἵππους, ὑπεχώρησαν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος πρῶτον, ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος ἐμάχετο. Μόλις δὲ, τὸ κέντρον αὐτῶν ὑπεχώρησε, ἀπεσπάσθησαν φυσικὰ ἀπὸ τὴν γραμμὴν τῆς παρατάξεως καὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἵππικοῦ, καὶ ἦτο πλέον ἡ φυγὴ γενική. Ἀπὸ τοὺς ἵππους λοιπὸν τῶν Περσῶν ἐφονεύθησαν περίπου

χιλίοι· διότι δὲν τοὺς κατεδίωξεν πολὺ, ἐπειδὴ ὁ Ἀλέξανδρος ἐστράφη πρὸς τοὺς μισθοφόρους, τῶν ὁποίων τὸ πλῆθος ἔμενεν ἐκεῖ ὅπου ἐξ ἀρχῆς ἐτοποθετήθη, μᾶλλον ἀπὸ ἐκπληξιν διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου παρὰ ἀπὸ σταθερὰν ἀπόφασιν· καὶ ἐναντίον τούτων ὁδηγήσας τὴν φάλαγγα καὶ διατάξας τὸ ἵππικόν νὰ ἐπιτεθῆ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, τοὺς περικύκλωσε καὶ ἐντὸς ὀλίγου τοὺς κατέκοψε, ὥστε κανεὶς δὲν διέφυγε ἐκτὸς ἐὰν διέφυγε κανεὶς μεταξὺ τῶν νεκρῶν· συνελήφθησαν δὲ αἰχμάλωτοι περίπου δύο χιλιάδες. Καὶ μερικοὶ δὲ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν ἐφονεύθησαν, ὁ Νιφάτης, ὁ Πετήνης, ὁ Σπιθριδάτης, ὁ σατράπης τῆς Λυδίας, ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς Καππαδοκίας Μιθροβουζάνης, ὁ Μιθραδάτης, ὁ γαμβρὸς τοῦ Δαρείου, ὁ Ἀρβουπάλης, ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου, ὁ Φαρνάκης, ὁ γυναικιδέλφος τοῦ Δαρείου καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν μισθοφόρων Ὠμάρης. Ὁ δὲ Ἀρσίτης διέφυγε μὲν ἀπὸ τὴν μάχην καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Φρυγίαν, ἀλλ' ἐκεῖ ἠτύχτησε, ὡς λέγεται, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἔγινε αἷτιος τοῦ νὰ νικηθῶν τότε οἱ Πέρσαι.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Μακεδόνας ἐφονεύθησαν περίπου εἴκοσι πέντε ἀπὸ τοὺς ἐταίρους εἰς τὴν πρώτην ἐπίθεσιν· καὶ τούτων χάλκινοι ἀνδριάντες ἐστήθησαν εἰς τὴν πόλιν Δίον, τοὺς ὁποίους ἔκαμε κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Λύσιππος, ὁ ὁποῖος μόνος εἶχε τὴν προτίμησιν νὰ κάμνῃ τοὺς ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀπὸ δὲ τοὺς ἄλλους ἵππεις περίπου ἐξήκοντα, πεζοὶ δὲ περίπου τριάκοντα. Καὶ αὐτοὺς τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔθαψεν ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὰ ὅπλα των καὶ τὰς ἄλλας στρατιωτικὰς τιμάς. Τοὺς γονεῖς δὲ καὶ τὰ παιδιὰ των ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὸν φόρον τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἀγγραφεῖαν καὶ ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους συνεισφορὰς ἀναλόγως πρὸς τὴν περιουσίαν των. Καὶ διὰ τοὺς πληγωμένους ἐφρόντισε πολὺ, ὁ ἴδιος ἐπισκεφθεὶς καθένα ἀπ' αὐτοὺς χωριστὰ καὶ τὰς πληγὰς ἰδὼν καὶ μὲ τὴν ἐρώτησίν του, πῶς καὶ τί πράττων ἕκαστος ἐπληγώθη, ἐπιτρέψας εἰς καθένα νὰ εἴπῃ τὸ κατόρθωμά του καὶ νὰ ὑπερηφανευθῆ.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος καὶ τοὺς ἀρχηγούς τῶν Περσῶν ἔθαψε καθὼς καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλληνας, οἱ ὅποιοι ἐφονεύθησαν πολεμοῦντες μὲ τοὺς ἐχθρούς· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι, τούτους ἀφοῦ ἔδεσε μὲ χειροπέδας ἔστειλε εἰς τὴν Μακεδο-

νίαν νὰ ἐργάζωνται εἰς τοὺς ἀγρούς, διότι ἂν καὶ ἦσαν Ἑλληνες ἐπολέμουν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν βαρβάρων παρὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Κόρινθον. Ἔστειλε δὲ καὶ τριακοσίας πανοπλίας εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς ἀφιέρωμα εἰς τὴν Ἀθηνῶν ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ διέταξε νὰ γραφῇ ἢ ἐξῆς ἐπιγραφῇ: «Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ Ἑλληνες ἐκτὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἀφιερώνουν τὰς πανοπλίας αὐτὰς ἀπὸ τὰ λάφυρα τῶν βαρβάρων οἱ ὅποιοι κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν».

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Γόρδιον.

Κεφ. Γ'

Ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς Γόρδιον ἐπεθύμησε ἀφοῦ ἀναβῆ εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἵππου ἦσαν καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μίδου νὰ ἴδῃ τὴν ἀμάξαν τοῦ Γορδίου καὶ τὸν δεσμὸν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης.

Περὶ δὲ τῆς ἀμάξης ἐκείνης ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη μεταξὺ τῶν γειτόνων, ὅτι δηλ. ὑπῆρχεν ἄνθρωπος πτωχὸς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Φρύγας, ὀνομαζόμενος Γόρδιος, καὶ εἶχεν ὀλίγα χωράφια νὰ ἐργάζεται καὶ δύο ζεύγη βοῶν. Καὶ τὸ ἐν μὲν ὁ Γόρδιος τὸ εἶχε διὰ νὰ ζευγαρίζῃ, τὸ δὲ ἄλλο διὰ τὸ ἀμάξι. Κάποτε δὲ ἐνῶ ἐζευγάριζε ἐκάθισεν εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἀμάξης αὐτὸς καὶ ἔμεινε καθισμένος ἕως τὸ βράδυ· ἐξεπλάγη ὁ Γόρδιος ἀπὸ τὸ θέαμα αὐτὸ καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς μάντις τῆς Τελμισσοῦ διὰ νὰ ἀνακοινώσῃ περὶ τοῦ θεοῦ σημείου· διότι ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ ἔμπειροι νὰ ἐξηγοῦν τὰ θεῖα σημεῖα καὶ ἐδόθη κληρονομικῶς τὸ χάρισμα τῆς μαντείας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τὰ παιδιὰ των.

Ὅτε δὲ ἐπλησίαζε εἰς τι χωρίον τῶν Τελμισσέων συνήντησε κόρην νὰ παίρῃ νερὸ καὶ τῆς εἶπε, πῶς συνέβη εἰς αὐτὸν τὸ σημεῖον τοῦ αἵτου· αὕτη δέ, διότι ἦτο καὶ αὕτη ἀπὸ τὸ μαντικὸν γένος, τὸν διέταξε ἀφοῦ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἴδιον τόπον, νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸν βασιλέα Δία. Καὶ ἐθυσίασεν ὁ Γόρδιος κατὰ τὰς ὑποδείξεις ἐκείνης, διότι τὴν παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ ὑποδείξῃ

τὸν τρόπον τῆς θυσίας, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν κόρην καὶ ἐγέννησεν υἱὸν ὀνόματι Μίδαν.

Ἐπεκράτει δὲ ἡ φήμη ὅτι ὅτε ὁ Μίδας ἦτο ἄνδρας ὠραῖος καὶ γενναῖος, οἱ Φρύγες ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐδόθη εἰς αὐτοὺς χρησιμὸς, ὅτι ἄμαξα θὰ τοὺς φέρῃ βασιλέα καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ τοὺς καταπαύσῃ τὰς ταραχάς. Ἐνῷ δὲ ἀκόμῃ ἐσκέπτοντο δι' αὐτά, ἤλθεν ὁ Μίδας μὲ τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ παρουσιάσθη εἰς τὴν συνέλευσιν ἐπάνω εἰς ἄμαξαν. Οὗτοι δὲ συνδύασαντες τὸν χρησιμὸν μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης ἐνόησαν ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ὁ θεὸς ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι θὰ φέρῃ ἡ ἄμαξα· καὶ διώρισαν μὲν αὐτοὶ βασιλέα τὸν Μίδαν, αὐτὸς δὲ κατέπαυσε τὰς ταραχάς των καὶ τὴν ἄμαξαν τοῦ πατρὸς του εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀφίερωσε ὡς εὐχαριστήριον δῶρον εἰς τὸν βασιλέα Δία, διότι ἔστειλε τὸν ἀετὸν. Ἐκτὸς δὲ τούτων, ἐλέγετο καὶ τὸ ἕξις διὰ τὴν ἄμαξαν ὅποιοι λύσῃ τὸν δεσμόν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης, αὐτὸς ἦτο προωρισμένος νὰ γίνῃ κύριος τῆς Ἀσίας. Ἦτο δὲ ὁ δεσμὸς ἀπὸ φλοῖον κρανειᾶς καὶ δὲν διεκρίνετο τὸ τέλος οὔτε ἡ ἀρχὴ του.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἠδύνατο μὲν νὰ εὔρῃ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, δὲν ἤθελε δὲ νὰ ἀφήσῃ ἄλυτον, μήπως κάμῃ κακὴν ἐντύπωσιν καὶ τοῦτο εἰς τὰ πλήθη, ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι κτυπήσας μὲ τὸ ξίφος τὸν δεσμόν τὸν ἔκοψε καὶ εἶπεν ὅτι ἐλύθη· ὁ δὲ Ἀριστόβουλος λέγει ὅτι ἀφοῦ ἔβγαλε τὸν ἔστορα τοῦ ρυμοῦ, ὁ ὅποιος ἦτο καρφί ξύλινο περασμένο πέρα πέρα διὰ τοῦ ρυμοῦ διὰ νὰ συγκρατῇ τὸν δεσμόν, ἔσυρε ἔξω τοῦ ρυμοῦ τὸν ζυγόν. Πῶς μὲν λοιπὸν ἔλυσε τὸν δεσμόν ὁ Ἀλέξανδρος, δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω. Πάντως ὅμως ἀφήκε τὴν ἄμαξαν αὐτὸς καὶ οἱ πέριξ του μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χρησιμὸς διὰ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ ἐξεπληρώθη. Διότι τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ βρονταὶ καὶ λάμψις ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐπεβεβαίωσαν τὸ πρᾶγμα· καὶ κατόπιν τούτων ὁ Ἀλέξανδρος προσέφερε θυσίαν τὴν ἐπομένην εἰς τοὺς θεοὺς οἱ ὅποιοι ἐφανέρωσαν καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του Φίλιππος.

Κεφ. Δ'.

Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ ἀπὸ τοὺς κόπους ἀρρώστησε, ὡς λέγει ὁ Ἀριστόβουλος· ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἀρρώστησε διότι ἰδρωμένος καὶ

μέ πυρετὸν ἐκολύμβησε εἰς τὸν Κύδνον ποταμὸν, ἐπειδὴ ἐπεθύμησε τὰ νερά του. Ὁ δὲ Κύδνος τρέχει μέσα ἀπὸ τὴν πόλιν Ταρσὸν· ἐπειδὴ δὲ αἱ πηγαὶ του ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὸ ὄρος Ταῦρον καὶ τρέχει ἀπὸ τόπους καθαρούς, εἶναι τὰ νερά του κρύα καὶ καθαρὰ. Λέγουσιν λοιπὸν ὅτι τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιασαν σπασμοί, πυρετὸς μέγας καὶ ἀγρυπνία συνεχής. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἰατροὶ εἶχον τὴν γνώμην ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζήσῃ· ὁ δὲ ἐξ Ἀκαρνανίας ἰατρὸς Φίλιππος, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κοντά του καὶ εἶχε μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἰατρικὴν του καὶ ἐν γένει τὸν εἶχε εἰς ὑπόληψιν ὅλος ὁ στρατός, ἤθελε νὰ τοῦ δώσῃ καθάρσιον· καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ εἶπε νὰ τοῦ τὸ δώσῃ. Αὐτὸς μὲν λοιπὸν ἠτοίμαζε τὸ ποτήρι.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ λέγουσιν ὅτι ἐδόθη ἐπιστολὴ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀπὸ τὸν Παρμενίωνα νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸν Φίλιππον, διότι ἐμάνθανεν ὅτι ἐδωροδοκῆθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου, ὥστε μὲ τὸ φάρμακον νὰ τὸν θανατώσῃ· αὐτὸς δὲ, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἐνῶ ἀκόμη τὴν εἶχε εἰς τὰ χέρια, ὁ ἴδιος μὲν ἔλαβε τὸ περιέχον τὸ φάρμακον ποτήρι, τὴν δὲ ἐπιστολὴν ἔδωσε εἰς τὸν Φίλιππον νὰ ἀναγνώσῃ· καὶ συγχρόνως ὁ Ἀλέξανδρος ἔπινε καὶ ὁ Φίλιππος ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Παρμενίωνος.

Ἀμέσως δὲ ὁ Φίλιππος ἔγινε πολὺ φανερός ὅτι καμμίαν ἀνησυχίαν δὲν εἶχε διὰ τὸ φάρμακόν του· διότι δὲν ἐταράχθη μόλις ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τὸσον μόνον παρεκάλεσε τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸν καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα ὅσα ὑπέσχετο· διότι θὰ σωθῇ ἂν ἔχῃ ἐμπιστοσύνην.

Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος μὲν λέγουσιν ὅτι ἐκαθαρίσθη καὶ ἔγινε καλύτερα· εἰς τὸν Φίλιππον δὲ ἔδειξε ὅτι εἶναι πιστός του φίλος καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς πέριξ του ὅτι καμμίαν ὑπόψιαν δὲν εἶχε εἰς τὴν εἰλικρινείαν των καὶ ὅτι ἦτο θαρραλέος πρὸς τὸν θάνατον.

Ἡ Μάχη τῆς Ἰσοῦ.

Κεφ. Ζ΄.

Ὁ Δαρεῖος λοιπὸν ἀφοῦ ἐπέρασε τὸ ὄρος Ἀμκνὸν ἀπὸ τὰ στενὰ τὰ ὅποια λέγονται Ἀμανικαὶ πύλαι ἐπροχώρει διὰ τὴν Ἰσοῦν καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ἦλθεν εἰς τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀφοῦ

δὲ κατέλαβε τὴν Ἴσδόν, ὅσους ἀπὸ τοῦ Μακεδόνα εὔρεν ἐκεῖ ἀφειμένους ἀπὸ ἀσθένειαν, τοὺς ἐφόνευσε, ἀφοῦ τοὺς ἐβασάνισε φρικτὰ τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν ἐπροχώρει πρὸς τὸν Πίναρον ποταμόν. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὡς ἤκουσεν ὅτι ἦτο εἰς τὰ νῶτά του ὁ Δαρεῖος, ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευε τὴν εἶδησιν, διατάξας νὰ εισέλθουν μερικοὶ ἀπὸ τοῦ ἐταίρους εἰς πλοῖον μὲ τριάκοντα κουπιὰ τοὺς ἔστειλεν ὀπίσω εἰς τὴν Ἴσδόν διὰ νὰ κατασκοπεύσουν ἂν εἶναι ἀληθινὰ ὅσα ἤκουσεν. Αὐτοὶ δὲ ἀφοῦ ἔπλευσαν, ἐπειδὴ ἐσχημάτιζε κόλπον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἢ θάλασσα, πολὺ εὐκόλως ἀντελήφθησαν ὅτι ἐκεῖ ἐστρατοπέδευον οἱ Πέρσαι· καὶ ἔφεραν τὴν εἶδησιν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι ἦτο πλησίον ὁ Δαρεῖος.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος προσκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ ἡγάρχους καὶ τοὺς ἀρχηγούς τῶν συμμάχων τοὺς προέτρεψε νὰ ἔχουν θάρρος διότι ἐνδόξως ἐπολέμησαν εἰς ἕλας τὰς μάχας τὰς ὁποίας ἕως τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχον χάμει καὶ διότι θὰ πολεμήσουν νικηταὶ αὐτοὶ πρὸς νικημένους καὶ διότι ὁ θεὸς διευθύνει τὸν ἀγῶνα πρὸς ὠφέλειάν των, ἀφοῦ ἔβαλε εἰς τὸν νοῦν τοῦ Δαρείου νὰ κλείσῃ τὸν στρατόν του ἀπὸ τὴν εὐρυχωρίαν εἰς τὰ στενά, ἔπου δι' αὐτοὺς μὲν εἶναι κατάλληλος τοποθεσία νὰ ἀναπτύξουν τὴν φάλαγγα, δι' ἐκείνους δὲ οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι ὅμοιοι οὔτε κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν οὔτε εἰς τὴν ἐξυπνάδα, τὸ πλῆθος θὰ εἶναι ἀνωφελές διὰ τὴν μάχην.

Διότι, ἔλεγε, θὰ πολεμήσουν Μακεδόνες πρὸς Πέρσας καὶ Μήδους οἱ ὅποιοι ζοῦν ἀπὸ πολὺν καιρὸν βίον μαλθακόν, ἐν ᾧ αὐτοὶ μὲ τὰς μάχας ἀπὸ πολὺν καιρὸν πλέον ἐξασκοῦνται εἰς τοὺς πολεμικοὺς κόπους, ἄλλως τε θὰ πολεμήσουν ἄνθρωποι ἐλεύθεροι πρὸς δούλους· ὅσοι δὲ Ἕλληνες ὄντες θὰ πολεμήσουν μὲ Ἕλληνας, δὲν θὰ πολεμήσουν διὰ τὰ ἴδια πράγματα, ἀλλὰ ἐκεῖνοι μὲν οἱ ὅποιοι εἶναι μὲ τὸν Δαρεῖον θὰ πολεμήσουν διὰ μισθὸν καὶ μάλιστα ὄχι μεγάλον, ὅσοι δὲ εἶναι μαζὶ μὲ τοὺς Μακεδόνας θὰ πολεμήσουν ὑπερασπίζοντες θεληματικῶς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ δὲ τοῦ βαρβάρους πάλιν, ἔλεγε, θ' ἀντιταχθοῦν Θράκες καὶ Παίονες καὶ Ἰλλυριοὶ καὶ Ἀγριᾶνες, οἱ ρωμαλεώτεροι καὶ πολεμικώτεροι λαοὶ τῆς Εὐρώπης πρὸς τὰ ὀκνηρότατα καὶ μαλθακώτατα γένη τῆς Ἀσίας· προσέτι δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι (παρатегγόμενος) ὡς στρατηγὸς ἀπέναντι τοῦ Δαρείου.

Ἄρρη. Ἄλεξ. Ἀνάβασις καὶ Λουκ. Νεκρ. Διάλ.—Μετάφρασις 2

Αὐτὰ μὲν λοιπὸν ἔλεγε διὰ τὴν νίκην θὰ εἶναι ἰδική των. Ἐδείκνυε δὲ ὅτι τὰ βραβεῖα τῆς μάχης θὰ εἶναι μεγάλα· διότι δὲν θὰ νικήσουν τώρα τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου, οὔτε τὸ ἵππικὸν τὸ ὅποιον ἀντεστάθη εἰς τὸν Γρανικόν, οὔτε τὰς εἴκοσι χιλιάδας μισθοφόρους, ἀλλὰ τὸ ἄνθος ἀπὸ τοὺς Πέρσας καὶ Μήδους καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἶναι ὑπόδουλα εἰς αὐτοὺς καὶ τὸν ἴδιον τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὁ ὅποιος εἶναι παρῶν εἰς τὴν μάχην, καὶ ὅτι δὲν μένει τίποτε πλέον εἰς αὐτοὺς μετὰ τὴν μάχην ταύτην παρὰ τὴν εἶναι κύριοι ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ τὴν τελειώσουν τοὺς πολλοὺς τῶν κόπους.

Μετὰ ταῦτα δὲ ὑπενθύμιζε τὰ κοινὰ λαμπρὰ κατορθώματά των καὶ ἐὰν μάλιστα κάποιος ἰδιαιτέρως εἶχε κάμει κάτι ἔξοχον καὶ ἔνδοξον ὑπενθύμιζεν αὐτὸ λέγων μαζὶ μὲ τὸ κατορθῶμα καὶ τὸ ὄνομά του. Προσέει ἀνέφερε μὲ μεγάλην μετριοφροσύνην καὶ τὴν ἰδικήν του ἀφοσίαν εἰς τὰς μάχας.

Λέγουν δὲ ὅτι ἐνεθυμήθη καὶ τὸν Ξενοφῶντα μὲ τοὺς μυρίους του, λέγων ὅτι ἂν καὶ καθόλου δὲν δύνανται τὰ συγκριθοῦν μὲ αὐτοὺς οὔτε κατὰ τὸ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίαν, ἀφοῦ οὔτε ἵππεις Θεσσαλοὺς εἶχον, οὔτε Βοιωτοὺς ἢ Πελοποννησίους, οὔτε Μακεδόνας ἢ Θρᾶκας, οὔτε ὅσον ἄλλο ἵππικὸν ἦτο μαζὶ των, οὔτε τοξότας ἢ σφενδαμήτας, ἐκτὸς ἀπὸ ὀλίγους Κρήτας ἢ Ροδίους οἱ ὅποιοι προχείρως παρεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου, ὅμως αὐτοὶ οἱ μύριοι ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὸν βασιλέα μὲ ὅλον τὸν στρατὸν τοῦ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλώνας καὶ νικῶντες ἐπέρασαν ὅσα ἔθνη προσέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν δρόμον, ὅτε ἐπέστρεφον εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι πρέπον εἰς τοιαύτην περίστασιν πρὸ τῆς μάχης τὰ λέγωνται ἀπὸ γενναίων ἀρχηγῶν εἰς γενναίους ἄνδρας μὲ σκοπὸν τὴν τοὺς ἐνθαρρύνει τὰ ἔλεγε. Αὐτοὶ δὲ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη πλησιάζοντες ἔπιανον τὰ χέρια του καὶ μὲ τὰ λόγια ἐνθουσίαζον αὐτὸν καὶ τὸν παρεκάλουν τὴν τοὺς ὁδηγήσει ἀμέσως κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Κεφ. Η'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τότε μὲν διέταξε τὴν δειπνήσουν, ἔστειλε δὲ πρὸς τὰς Ἀμανικὰς πύλας ὀλίγους ἀπὸ τοὺς ἵππεις καὶ τοὺς τοξότας διὰ τὴν κατοπεύσουν τὸν δρόμον ὁ ὅποιος ὠδήγει εἰς τὰς

πύλας· ὁ ἴδιος δὲ ἀφοῦ παρέλαθε ὄλον τὸν στρατὸν ἐπροχώρει διὰ νὰ καταλάβῃ πάλιν τὰς πύλας· ἀφοῦ δὲ κατὰ τὰ μεσάνυχτα κατέλαθε πάλιν τὰ στενά, ἀνέπασσε τὴν λοιπὴν νύκτα τὸν στρατὸν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους, ἀφοῦ ἐτοποθέτησε προσεκτικὰ φρουρούς. Μὲ τὰ ξημερώματα δὲ κατέβαινε ἀπὸ τὰς πύλας εἰς τὸν δρόμον· καὶ ὅσο μὲν ἦσαν πολὺ στενοὶ οἱ τόποι, ἐπροχώρει μὲ μικρὸν μέτωπον εἰς μίαν μεγάλην σειρὰν· μόλις δὲ ἤρχισαν νὰ πλατύνουν τὰ μέρη, ἤνοιγε τὸ μέτωπον σιγὰ σιγὰ δίδων διαταγὴν νὰ πηγαίνουν τὰ τάγματα τῶν ὀπλιτῶν ἕνα ἕνα πρὸς τὰ πλάγια καὶ ἔμπρὸς ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος πρὸς τὸ ὄρος ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ μέρος ἀριστερὰ πρὸς τὴν θάλασσαν.

Τὸ δὲ ἵππικὸν μέχρις ἐνὸς σημείου μὲν ἦτο τοποθετημένον ὀπισθεν τῶν πεζῶν· ἔταν δὲ ἔφθασαν εἰς εὐρύχωρα μέρη, παρέτασσε πλέον ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν τοῦ πρὸς μάχην. Πρώτους μὲν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα πρὸς τὸ ὄρος ἐτοποθέτησε τὸ ἄγγμα τῶν πεζῶν καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Νικόνορ ὁ υἱὸς τοῦ Παρμενίωνος, πλησίον δὲ αὐτῶν τὸ τάγμα τοῦ Κόινου καὶ ἔπειτα τὸ τάγμα τοῦ Περδίκκου. Αὐτοὶ μὲν ἦσαν τοποθετημένοι μέχρι τοῦ μέσου τῶν ὀπλιτῶν, ἂν λογαριάσῃ τις ἀπὸ τὸ ἄκρον δεξιόν. Εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα πρῶτον μὲν ἦτο τὸ τάγμα τοῦ Ἀμόντου, κατόπιν τὸ τάγμα τοῦ Πτολεμαίου, πλησίον δὲ αὐτοῦ τὸ τάγμα τοῦ Μελεάγρου. Καὶ τῶν μὲν πεζῶν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Κράτερος, τῆς ἑλῆς δὲ ἀριστερᾶς πτέρυγος ὁ Παρμενίων· καὶ τοῦ ἐδόθη ἡ διαταγὴ νὰ μὴ παραμερίσῃ ἀπὸ τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ μὴ περικυκλωθοῦν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, διότι διὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν ἔμελλον νὰ τοὺς ὑπερφαλαγγίσουν.

Ὁ δὲ Δαρεῖος, ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπλησίαζε πλέον ἑτοίμος πρὸς μάχην, ἀπὸ τοὺς ἵππεῖς μὲν ἐπέρασε πέραν τοῦ Πινάρου ποταμοῦ περίπου τριάκοντα χιλιάδας καὶ μαζί μ' αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς ψιλούς περίπου εἴκοσι χιλιάδας διὰ νὰ δυνηθῇ μὲ ἤσυχίαν νὰ παρατάξῃ τὸν ὑπόλοιπον στρατὸν τοῦ. Καὶ πρῶτους μὲν ἀπὸ τοὺς ὀπλίτας παρέταξεν ἀπέναντι τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας περίπου τριάκοντα χιλιάδας· πλησίον δὲ αὐτῶν ἀπὸ τὸ ἓν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος περίπου ἑξήκοντα χιλιάδας ἀπὸ τοὺς λεγομένους κάρδακας· ἦσαν δὲ καὶ

αὐτοὶ ὀπλιταί. Διότι ὁ τόπος ὅπου παρετάσσοντο τόσοις ἡδύνατο νὰ χωρέσῃ εἰς ἀπλήν φάλαγγα. Παρέταξε δὲ εἰς τὸ βουνὸ ἐπάνω εἰς τὸ ἀριστερόν του καὶ ἀπέναντι τοῦ δεξιοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου περίπου εἴκοσι χιλιάδας, μάλιστα δὲ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἔλαβον θέσιν πρὸς τὰ νῶτα τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Διότι τὸ βουνό, ὅπου ἐτοποθετήθησαν, ἐσχίζετο βαθεῖα εἰς κάποιο μέρος καὶ ἐσχηματίζετο κόλπος καθὼς εἰς τὴν θάλασσαν, ἔπειτα εἰς καμπυλότητα τελειῶνον ἔκαμνεν ὥστε οἱ τοποθετημένοι εἰς τὰ ριζώματά του νὰ εἶναι εἰς τὰ νῶτα τοῦ δεξιοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος τῶν φιλῶν καὶ τῶν ὀπλιτῶν, τοποθετημένον κατὰ ἔθνη εἰς βάθος ἀνωφελές, ἦτο ὀπισθεν τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ ὅστις ἦτο εἰς φάλαγγα παρατεταγμένος. Ἔλεγον δὲ ὅτι ὁ ὄλος μάχιμος στρατὸς τοῦ Δαρείου ἦτο περίπου ἑξακόσιοι χιλιάδες.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ὅταν προχωρῶν εὗρε τὰ μέρη κάπως εὐρύχωρα διέταξε τὸ ἵππικόν νὰ περάσῃ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς παρατάξεως· καὶ τοὺς μὲν ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐτοποθέτησε πλησίον του εἰς τὴν δεξιάν πτέρυγα, τοὺς δὲ ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους ἔστειλε εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα πρὸς τὸν Παρμενίωνα.

Ὁ δὲ Δαρεῖος, ὅτε πλέον εἶχε συντεταγμένην τὴν φάλαγγα αὐτοῦ, τοὺς ἵππους τοὺς ὁποίους εἶχε κατατάξει ἔμπροσθεν τοῦ ποταμοῦ μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν, νὰ δυνηθῇ δηλ. νὰ παρατάξῃ μὲ ἀσφάλειαν τὸν στρατόν του, διὰ συνθήματος ἀνεκάλεσε. Καὶ ἐκ τούτων τοὺς μὲν περισσοτέρους ἐτοποθέτησε εἰς τὴν δεξιάν του πτέρυγα πρὸς τὴν θάλασσαν ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος, διότι ἐκεῖ ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἵππικόν, ἐν δὲ τμήμα αὐτῶν διέταξε νὰ περάσῃ καὶ εἰς τὴν δεξιάν πτέρυγα πρὸς τὸ βουνό. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ ἐφαίνοντο ἄχρηστοι, διότι τὰ μέρη ἦσαν στενά, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς περισσοτέρους διέταξε νὰ περάσουν εἰς τὴν δεξιάν πτέρυγα. Ὁ ἴδιος δὲ ὁ Δαρεῖος ἦτο εἰς τὸ κέντρον τῆς ὄλης παρατάξεως, καθὼς συνήθιζον νὰ τοποθετοῦνται οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν τὸν σκοπὸν δὲ τῆς τοιαύτης τοποθέτησεως ἔχει γράψῃ ὁ Ξενοφῶν ὁ υἱὸς τοῦ Γρύλλου.

Κεφ. Θ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος παρατηρήσας ὅτι σχεδὸν ὀλόκληρον τὸ ἱππικὸν τῶν Περσῶν ἤλλαξε θέσιν καὶ ἦλθε εἰς τὴν ἀριστεράν του πτέρυγα πρὸς τὴν θάλασσαν, ὑπ' αὐτοῦ δὲ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο μόνον οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι ἵππεις εἶχον τοποθετηθῆ, ἔστειλε γρήγορα τοὺς Θεσσαλοὺς ἵππεις εἰς τὸ ἀριστερόν, ἀφοῦ διέταξε νὰ μὴ περάσουν ἔμπρὸς ἀπὸ τὸ μέτωπον διὰ νὰ μὴ γίνουσι ἀντιληπτοὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅτι ἀλλάσσουν θέσιν, ἀλλὰ νὰ περάσουν ὀπισθεν τῆς φάλαγγος ἀπαρατήρητοι. Ἐτάξε δὲ εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ἀπὸ τοῦς ἵππεις μὲν τοὺς προσκόπους μὲ ἀρχηγὸν τὸν Πρωτόμαχον καὶ τοὺς Παίονας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀρίστων, ἀπὸ δὲ τοῦς πεζοὺς τοὺς τοξότας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀντίοχον, τοὺς δὲ Ἀγριᾶνας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀτταλον καὶ μερικοὺς τῶν ἱππέων καὶ τοξοτῶν ἐτοποθέτησε εἰς σχῆμα γωνίας πρὸς τὸ βουνὸ τὸ ὁποῖον ἦτο εἰς τὰ νῶτά των, ὥστε εἰς τὴν δεξιᾶν πτέρυγα ἢ φάλαγγ' εἶχε παραταχθῆ ὑπ' αὐτοῦ χωρισμένη εἰς δύο κέρατα, τὸ μὲν ἐν ἀπέναντι τοῦ Δαρείου καὶ τῆς πέραν τοῦ ποταμοῦ κυρίας δυνάμεως τῶν Περσῶν, τὸ δὲ ἄλλο ἀπέναντι ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εἶχον τοποθετηθῆ ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὸ βουνὸ ἐπάνω καὶ εἰς τὰ νῶτά των. Εἰς τὸ ἄκρον δὲ ἀριστερόν ἐτοποθετήθησαν ἐκ τῶν πεζῶν μὲν οἱ Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θράκες μὲ ἀρχηγὸν τὸν Σιτάλκην, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν τὸ ἱππικὸν τὸ ὁποῖον ἦτο ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν ἀριστεράν πτέρυγα. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι ἐτοποθετήθησαν τελευταῖοι ὄλων.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν τοῦ ἐφαίνετο πυκνὴ ἢ φάλαγγ' τοῦ δεξιοῦ καὶ ἐφαίνοντο οἱ Πέρσαι ὅτι τοὺς ὑπερφαλαγγίζουσι εἰς τὸ μέρος τοῦτο, διέταξε νὰ μετατοπισθοῦν ἀπὸ τὸ μέσον πρὸς τὸ δεξιὸν δύο ἕλαι τῶν ἐταίρων χωρὶς νὰ γίνουσι ἀντιληπταί, ἢ Ἀνθεμουσία μὲ ἕλαρχον τὸν Περσίδαν τὸν υἱὸν τοῦ Μενεσθέως καὶ ἢ Λευγαία καλουμένη μὲ ἕλαρχον τὸν Παντόρδανον τὸν υἱὸν τοῦ Κλεάνδρου. Ἀφοῦ δὲ διέταξε νὰ περάσουν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν εἰς τὴν δεξιᾶν πτέρυγα οἱ τοξόται, ἐν μέρος τῶν Ἀγριᾶνων καὶ μερικαὶ ἀπὸ τοῦς Ἑλλήνας μισθοφόρους ἐξέτεινε τὴν φάλαγγα πέραν τοῦ ἀριστεροῦ τῶν Περσῶν. Διότι ἐπειδὴ οἱ τοποθετημένοι ἐπὶ τοῦ ὄρους δὲν κατέβαινον διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν, μάλιστα δέ, ὅταν

κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἁλεξάνδρου οἱ Ἀγριαῖνες καὶ ὀλίγοι τοξόται ὤρμησαν ἐναντίον των, εὐκόλως ἀπεκρούσθησαν καὶ ἔφυγον εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ βουνοῦ, ἐνόησεν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιοῖσιν καὶ τοὺς ἀπέναντί των τοποθετημένους διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν φάλαγγα· δι' ἐκείνους δὲ ἤρκεσε νὰ ἀντιτάξῃ τριακοσίους ἑπτεῖς.

Κεφ. Γ'.

Ἔτσι λοιπὸν παρατεταγμένους ἀρκετὸν χρόνον ὠδήγει πρὸς τὰ ἐμπρὸς διατάσων κάθε τόσον ἀνάπαυσιν, ὥστε ἐφάνη ὅτι πολὺ σιγὰ ἐπροχώρουν· διότι τοὺς βαρβάρους δὲν τοὺς ὠδήγει πλέον κατὰ τοῦ Ἁλεξάνδρου ὁ Δαρεῖος, ἀλλ' ὅπως εἰς τὴν ἀρχὴν παρατάχθησαν ἔτσι τοὺς ἀφήκε κοντὰ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, αἱ ὁποῖαι εἰς πολλὰ μὲν κέρη ἦσαν ἀπόκρημνοι, εἰς μερικά δὲ ὅπου ἐφαίνοντο περισσότερον εὐπρόσβλητα τὰς εἶχε ὠχυρωμένας μὲ μεγάλα χαρᾶκώματα· καὶ μὲ τὰ χαρᾶκώματά του αὐτὰ ἀμέσως ἔδειξε εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἁλεξάνδρου ὅτι εἶχε χάσει τὸ ἠθικόν του. Ὅτε δὲ πλέον ἦσαν πλησίον τὰ δυὸ στρατόπεδα, τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἔφιππος τρέχων παντοῦ τοὺς προέτρεπε νὰ ἀναδειχθῶν ἄνδρες γενναῖοι φωνάζων ὄχι μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχηγῶν μὲ τὴν πρέπουσαν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰλάρχους καὶ λοχαγοὺς μὲ τὰ ὀνόματά των καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους μισθοφόρους ὅσοι ἦσαν περισσότερον γνώριμοι διὰ τὸ ἀξιωματικόν των ἕνεκα ἀνδραγαθήματός τινος· καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα ἐφώναζον πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ χάνῃ τὸν καιρὸν του, ἀλλὰ νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Ἐκεῖνος δὲ ἀκόμη ὠδήγει τὸν στρατὸν βιάδην καὶ ἐν τάξει κατ' ἀρχάς, ἂν καὶ ἔβλεπε πλέον ἀπὸ μακρὰν τὴν δύναμιν τοῦ Δαρείου, διὰ νὰ μὴ διασπασθῇ εἰς τὴν ταχθεῖαν πορείαν καὶ ἐξέβλη τῆς γραμμῆς μέρος τι τῆς φάλαγγος· ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς βολὴν τόξου, τότε πλέον πρῶτοι οἱ πέριξ τοῦ Ἁλεξάνδρου καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος, παρατεταγμένοι εἰς τὸ δεξιόν, μὲ ὀρμὴν ἔπεσον εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ ταράξουν μὲ τὴν ὀρμητικὴν των ἐπίθεσιν τοὺς Πέρσας καὶ διὰ νὰ πάθουν ὀλίγας ζημίας ἀπὸ τοὺς τοξότας εἰς τὸν ταχὺν δρόμον των.

Καὶ ἔγινε, ὅτι προεῖπεν ὁ Ἀλέξανδρος. Εὐθὺς δηλ. ὡς ἐπίσπασθησαν σῶμα μὲ σῶμα, φεύγουν ὅλοι οἱ τοποθετημένοι εἰς τὴν ἀρι-

στερὰν πτέρυγα τῶν Περσῶν καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος λαμπρὰν νίκην ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τοὺς πέριξ του. Οἱ δὲ μισθοφόροι Ἕλλη-
νες τοῦ Δαρείου εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔπαθε ρήγμα ἢ φάλαγγξ τῶν Μακε-
δόνων χωρισθεῖσα εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, — διότι ὁ μὲν Ἀλέξανδρος
μετὰ ὀρμὴν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ μαχόμενος ἀπώθει πλέον τοὺς Πέρσας
τοὺς εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοποθετημένους, οἱ δὲ Μακεδόνες τοῦ κέντρου
οὔτε μετὰ τὴν ἰδίαν ὀρμὴν ἤρχισαν τὴν μάχην καὶ εἰς πολλὰ ση-
μεῖα εὗρον τὰς ὄχθας ἀποκρήμους καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρα-
τήσουν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν, — εἰς αὐτὸ
τὸ μέρος ὤρμησαν οἱ Ἕλληνες μισθοφόροι τοῦ Δαρείου ἐναντίον
τῶν Μακεδόνων καὶ μάλιστα ἐκεῖ ὅπου εἶδον τὴν φάλαγγα διε-
σπασμένην. Καὶ ἡ μάχη τότε ἐγένετο μετὰ πείσμα, διότι οἱ μισθο-
φόροι μὲν τοῦ Δαρείου προσεπάθουν νὰ ἀπωθήσουν τοὺς Μακεδό-
νας καὶ νὰ κρατήσουν τὴν νίκην καὶ διὰ τοὺς φεύγοντας
πλέον, οἱ δὲ Μακεδόνες προσεπάθουν νὰ μὴ φανοῦν κατώτεροι ἀπὸ
τὴν λίαν φανεράν ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ νὰ μὴ ἀμαυρώ-
σουν τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ἡ ὁποία ἕως τότε βεβαίως ἐφημί-
ζετο ὡς ἀκαταμάχητος· ἐκτὸς τούτου καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμιλλα
ἐγεννήθη εἰς τοὺς δύο λαοὺς, εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Μακε-
δόνας. Καὶ ἐδῶ ἔπεσεν ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Σελεύκου, ἀναδει-
χθεὶς γενναῖος, καὶ ἄλλοι περίπου ἑκατὸν εἴκοσι ἐκ τῶν ἐπιφανῶν
Μακεδόνων.

Κεφ. ΙΑ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ τὰ τάγματα τοῦ δεξιοῦ, ἐπειδὴ ἔδλεπον ὅτι
οἱ ἀπέναντί των Πέρσαι εἶχον φύγει ἐστράφησαν πρὸς τοὺς ξένους
μισθοφόρους τοῦ Δαρείου οἱ ὅποιοι ἐστενοχώρουν τοὺς ἰδικούς
των, τοὺς ἀπώθησαν ἀπὸ τὸν ποταμὸν καὶ ἀφοῦ τοὺς ὑπερεφαλάν-
γισαν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔπαθε ρήγμα ἢ Περσικὴ γραμμὴ, ἔπεσαν
εἰς τὰ πλάγια τῶν μισθοφόρων καὶ τοὺς κατέκοπτον. Καὶ τὸ
Περσικὸν ἵππικὸν τὸ ὅποῖον ἦτο τοποθετημένον ἀπέναντι τῶν
Θεσσαλῶν δὲν ἔμεινε ἀκίνητον πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐνῶ ἐγένετο ἡ
μάχη, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐπέρασε τὸν ποταμὸν μετὰ γενναϊότητα ὤρμησε
ἐναντίον τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ἐδῶ ἐγένετο ἵππομαχία μετὰ πείσμα, καὶ
δὲν ὑπεχώρησαν οἱ Πέρσαι παρὰ ἀφοῦ ἀντελήφθησαν ὅτι ὁ Δα-
ρείος ἔφυγε καὶ ἀφοῦ ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ αὐτοὺς οἱ μισθοφόροι

κατακοπέντες ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δὲ πλέον ἢ φυγὴ ἦτο ἀποφασιστικὴ καὶ γενικὴ· καὶ οἱ περσικοὶ ἵπποι εἰς τὴν ὑποχώρησιν ἐκακοπάθουν, διότι οἱ ἵπποις ἦσαν βαρέως ὀπλισμένοι καὶ διότι ὑπεχώρουν εἰς στενοὺς δρόμους μὲ φόβον καὶ μὲ ἀταξίαν, ἔπασχον περισσότερο ἀναμεταξύ των καταπατούμενοι παρὰ ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν· καὶ οἱ Θεσσαλοὶ μὲ θάρρος τοὺς ἐπατίθεντο, ὥστε εἰς τὴν φυγὴν δὲν ἐφρονεύθησαν ὀλιγώτεροι ἵπποις ἀπὸ πεζοῦς. Ὁ δὲ Δαρεῖος ὅταν κατ' ἀρχὰς ἐτράπη εἰς φυγὴν τὸ ἀριστερόν του ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ εἶδεν αὐτὸ νὰ χωρίζῃ ἀπὸ τὸν ἄλλον στρατόν, ἀμέσως ὅπως ἦτο ἔφυγε μὲ τοὺς πρώτους ἐπὶ τοῦ ἄρματος του. Καὶ ἐφ' ὅσον εὗρισκε ὀμβλούς τόπους εἰς τὴν φυγὴν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἐπροχώρει· ὅταν δὲ ἔφθασε εἰς χαράδρας καὶ δύσβατα μέρη, ἀφῆκε ἐκεῖ τὸ ἄρμα του, τὴν ἀσπίδα, τὸν μανδύαν καὶ τὸ τόξον, καὶ ἀφοῦ ἀνέβη ἐπὶ ἵππου ἔφευγε. Καὶ ἢ ἐντὸς ὀλίγου ἐπελθοῦσα νύξ τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον νὰ συλληφθῇ αἰχμάλωτος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου· διότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐφ' ὅσον ἦτο ἡμέρα μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις του τὸν κατεδίωκεν· ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διακρίνουν τὰς τοποθεσίας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ στρατόπεδον· εὗρεν ὅμως τὸ ἄρμα τοῦ Δαρείου καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν μανδύαν καὶ τὸ τόξον· δὲν τὸν ἔφθασε δέ, διότι ἀρχὰ ἤρχισε νὰ τὸν καταδιώκῃ ἐπειδὴ εἰς τὸ πρῶτον ρήγμα τῆς φάλαγγος ἦλθε καὶ ὁ ἴδιος καὶ δὲν ἐπῆγε πρὸς καταδίωξιν αὐτοῦ παρὰ ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἀπεκρούσθησαν ἀπὸ τὸν ποταμὸν οἱ ξένοι μισθοφόροι καὶ τὸ Περσικὸν ἱππικόν.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Πέρσας ἐφρονεύθησαν ὁ Ἀρσάμης, ὁ Ρεομίθρης καὶ ὁ Ἀτιζύης ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ ἱππικοῦ εἰς τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ· προσέτι δὲ ἐφρονεύθη ὁ Σαθάκης, ὁ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου καὶ ὁ Βουθάκης εἰς τῶν εὐγενῶν Περσῶν· τέλος ἀπὸ τὸ ἄλλο πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἐφρονεύθησαν περίπου ἑκατὸν χιλιάδες καὶ μεταξύ αὐτῶν πλέον τῶν δέκα χιλιάδων ἵπποις, ὥστε λέγει ὁ Πτολεμαῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, ὁ ὅποτος ἠκολούθει τότε τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι οἱ καταδιώκοντες μαζί μὲ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Δαρεῖον, ὅταν ἔφθασαν εἰς τινὰ χαράδραν, τὴν ἐπέρασαν πατοῦντες ἐπὶ πτωμάτων.

Καὶ τὸ στρατόπεδον τοῦ Δαρείου ἀμέσως ἐκυριεύθη μὲ τὴν

πρώτην ἐπίθεσιν καὶ συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι ἡ μήτηρ, ἡ σύζυγος, ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου μικρὸς ἀκόμη, καὶ δύο θυγατέρες του μαζί με ἄλλας ὀλίγας γυναῖκας ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν. Διότι οἱ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας τῶν κατὰ τύχην εἶχον στείλει με τὰς ἀποσκευὰς τῶν εἰς τὴν Δαμασκὸν· διότι καὶ ὁ Δαρεῖος τὰ περισσότερα τῶν χρημάτων καὶ ὅσα ἄλλα παρακολουθοῦν τὸν μέγαν βασιλέα διὰ τὸ περᾶν με μεγαλοπρέπειαν καὶ εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν ἀκόμη, τὰ εἶχε στείλει εἰς τὴν Δαμασκὸν, ὥστε δὲν εὗρον εἰς τὸ στρατόπεδον περισσότερα ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας τάλαντα. Ἄλλὰ καὶ τὰ χρήματα τῆς Δαμασκῆ τὰ ἐλαφυραγώγησεν ὁ Παρμενίων ἐξεπίτηδες σταλεῖς ἐκεῖ. Αὐτὸ ἦτο τὸ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης ἡ ὁποία ἐγένετο κατὰ τὸν Μαιμακτηριῶνα μῆνα καὶ ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Νικοκράτης (Νοέμβριος τοῦ 333).

Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν νίκην του ἐπισκέπτεται τοὺς τραυματίας, θάπτει τοὺς νεκροὺς μεγαλοπρεπῶς τιμᾷ τοὺς ἀριστεύσαντας καὶ περιποιεῖται τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δαρείου.

Κεφ. ΙΒ'.

Τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν ἂν καὶ ἦτο πληγωμένος με ζήφος εἰς τὸν μηρὸν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅμως ἐπεσκέφθη τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς νεκροὺς ἀφοῦ ἐμάζευσε ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς με ὄλον τὸν στρατὸν λαμπρότατα παρατεταγμένον εἰς μάχην· καὶ με λόγον ἐπήνεσεν ὄλους ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους ἢ ὁ ἴδιος ἀντελήφθη ὅτι κατόρθωμά τι εἰς τὴν μάχην ἔπραξαν ἢ ἔμαθε παρ' ἄλλων οἱ ὁποῖοι ὄλοι μαζί τὸ ἐβεβαίωνον, καὶ με χρηματικὰ δῶρα ἐτίμησε καθένα κατὰ τὴν ἀξίαν του. Καὶ τῆς Κιλικίας μὲν διώρισε σατράπην τὸν Βάλακρον, τὸν υἱὸν τοῦ Νικάνωρος ἕνα ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας τοῦ βασιλέως, εἰς τὴν θέσιν δὲ αὐτοῦ ὡς σωματοφύλακα κατέταξε τὸν Μένητα τὸν υἱὸν τοῦ Διονυσίου· εἰς τὴν θέσιν δὲ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου, ὁ ὁποῖος ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην, διώρισε ἀρχοντα τοῦ τάγματός του τὸν Πολυσπέρχοντα τὸν υἱὸν τοῦ Σιμμίου.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δὲν παρημέλησεν οὔτε τὴν μητέρα τοῦ Δαρείου οὔτε τὴν γυναῖκα οὔτε τὰ παιδιὰ του, ἀλλὰ λέγουν μερικοὶ

ἀπὸ τοὺς γράψαντας τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅτι τὴν ἰδίαν νύκτα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τοῦ Δαρείου, ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Δαρείου, ἢ ὁποία ἦτο ξεχωρισμένη ὡς δῶρον δι' αὐτόν, ἤκουσε θρῆνον γυναικῶν καὶ ἄλλον παρόμοιον θόρυβον ὅχι μακρὰν τῆς σκηνῆς· λέγουν λοιπὸν ὅτι ἠρώτησε ποῖαι γυναῖκες εἶναι καὶ διατί κατοικοῦν τόσον κοντά· κάποιος δὲ τοῦ εἶπεν· «βασιλεῦ, ἢ μήτηρ, ἢ σύζυγος, καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Δαρείου ἀφοῦ ἔμαθον ὅτι ἔχεις τὸ τόξον τοῦ Δαρείου καὶ τὸν βασιλικὸν μανδύαν καὶ ὅτι ἔφερον ἐδῶ τὴν ἀσπίδα του, θρηνοῦν νομίζουσαι ὅτι ὁ Δαρεῖος εἶναι νεκρός».

Αὐτὰ ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀλέξανδρος λέγουν ὅτι ἔστειλε πρὸς αὐτὰς τὸν Λεοννάτον, ἓνα τῶν ἐταίρων, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ εἴπῃ, ὅτι ζῆ ὁ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν μανδύαν φεύγων ἀφῆκεν εἰς τὸ ἄρμα ἐπάνω, καὶ αὐτὰ μόνον ἔχει ὁ Ἀλέξανδρος. Ὁ δὲ Λεοννάτος ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν εἶπε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Δαρεῖον καὶ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιτρέπει εἰς αὐτὰς τοὺς βασιλικούς θεράποντας καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμὰς καὶ νὰ ὀνομάζωνται βασιλισσαι, ἐπειδὴ δὲν ἐπολέμησεν αὐτὸς μὲ τὸν Δαρεῖον διὰ προσωπικὴν ἐχθραν, ἀλλ' ὅτι ἔχει γίνεαι ὁ πόλεμος νομίμως διὰ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀσίας. Αὐτὰ μὲν λέγουν ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Ἀριστόβουλος.

Ἡ φήμη δὲ λέγει ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἄλλην ἡμέραν εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν μαζί μὲ τὸν Ἡφαιστίωνα μόνον ἀπὸ τοὺς ἐταίρους· καὶ ἢ μήτηρ τοῦ Δαρείου εὐρεθεῖσα εἰς ἀμφιβολίαν, ποῖος ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ βασιλεὺς, διότι καὶ οἱ δύο ἐφόρουσαν λαμπρὰν στολήν, ἐπλησίασε τὸν Ἡφαιστίωνα καὶ τὸν προσεκύνησε, διότι ἐκεῖνος τῆς ἐφάνη ὑψηλότερος. Ὅταν δὲ ὁ Ἡφαιστίων ἔκαμε βήματα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἰδικούς της δείξας τὸν Ἀλέξανδρον τῆς εἶπεν ὅτι ἐκεῖνος εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος, αὐτὴ ἐντροπιασθεῖσα διὰ τὸ λάθος ὑπεχώρει· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τῆς εἶπε ὅτι δὲν ἔκαμε λάθος, διότι καὶ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον προσεκύνησεν εἶναι βασιλεὺς.

Καὶ αὐτὰ ἐγὼ οὔτε ὡς ἀληθινά, οὔτε ὡς τελείως ἀπίστευτα ἀνέφερον. Ἀλλὰ εἴτε ἔτσι ἔγιναν, ἐπαινῶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διὰ τὴν εὐσπλαχνίαν πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν τιμὴν πρὸς τὸν φίλον του· εἴτε φαίνεται πιστευτὸς ὁ Ἀλέ-

Ξανδρος εἰς τοὺς ἱστορήσαντας αὐτά, ὅτι καὶ αὐτὰ ἠδύνατο νὰ κάμη καὶ νὰ εἴπη, ἀκόμη καὶ διὰ τοῦτο ἐπαινῶ τὸν Ἀλέξανδρον.

Ἐπιστολὴ Δαρείου πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρείον.

Κεφ. ΙΔ'.

Ἐνῷ δὲ ἀκόμη εὐρίσκετο ὁ Ἀλέξανδρος· εἰς Μάραθον, ἦλθον παρὰ τοῦ Δαρείου πρέσβεις μὲ ἐπιστολὴν τοῦ Δαρείου καὶ μὲ σκοπὸν οἱ ἴδιοι προφορικῶς νὰ παρακαλέσουν ν' ἀφήσῃ τὴν μητέρα, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Δαρείου. Ἐλεγε δὲ ἡ ἐπιστολή, ὅτι ὁ Φίλιππος εἶχε συνάψει φιλίαν καὶ συμμαχίαν μὲ τὸν Ἀρταξέρξην· καί, ἀφ' οὗ ἐθασίλευσεν ὁ Ἀρσῆς ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρταξέρξου, ὅτι ὁ Φίλιππος πρῶτος ἤρχισε νὰ ἀδικῇ τὸν βασιλέα Ἀρσῆν χωρὶς νὰ πάθῃ κανὲν κακὸν ἀπὸ τοὺς Πέρσας. Ἀφ' οὗτου δὲ βασιλεύει αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὴν Περσίαν, δὲν ἔστειλε κανένα ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτὸν νὰ βεβαιώσῃ τὴν παλαιὰν φιλίαν καὶ συμμαχίαν ἀλλὰ τοῦναντίον ἐπέρασε μὲ στρατὸν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰς ζῆμίας ἔκαμεν εἰς τοὺς Πέρσας. Διὰ τοῦτο δὲ κατέβη ὁ ἴδιος νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν χώραν του καὶ νὰ σώσῃ τὴν πατρικὴν ἀρχήν. Ἡ μὲν λοιπὸν μάχη ἐτελείωσε μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὅποιον ἠθέλησαν οἱ θεοί· αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ζητεῖ ἀπὸ βασιλέα τὴν σύζυγον, τὴν μητέρα του καὶ τὰ αἰχμαλωτισθέντα παιδιὰ του, καὶ θέλει νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ νὰ εἶναι σύμμαχος του· διὰ ταῦτα δὲ παρεκάλει νὰ στείλῃ ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτὸν μαζὶ μὲ τὸν Μενίσκον καὶ τὸν Ἀρσίμαν, οἱ ὅποιοι εἶχον ἔλθει ὡς πρέσβεις τῶν Περσῶν, ἀνθρώπους του διὰ νὰ λάθουν καὶ νὰ δώσουν ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνόρκους διαβεβαιώσεις.

Εἰς αὐτὰ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπήντησε δι' ἐπιστολῆς καὶ ἔστειλε μαζὶ μὲ τοὺς πρέσβεις τοῦ Δαρείου τὸν Θέρσιππον, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ δώσῃ τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Δαρείον, ὁ ἴδιος δὲ νὰ μὴ εἴπη τίποτε. Ἡ ἐπιστολὴ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔτσι ἔλεγε.

Οἱ πρόγονοί σας ἐλθόντες εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα μᾶς ἐκακοποίησαν χωρὶς νὰ ἔχουν πάθει κανένα κακὸν ἀπὸ ἡμᾶς· ἐγὼ δὲ διορισθεὶς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ θέλω

νὰ ἐκδικηθῶ τοὺς Πέρσας ἐπέρασα εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀφοῦ σεῖς ἐκάματε τὴν ἀρχὴν. Διότι καὶ τοὺς Περινήθους ἐβουθήσατε, οἱ ὅποιοι ἠδίκουν τὸν πατέρα μου, καὶ εἰς τὴν Θράκην, τὴν ὁποίαν εἶχον ἡμεῖς, ἔστειλε στρατὸν ὁ Ὄγχος. Ὅταν δὲ ἐφονεύθη ὁ πατήρ μου ἀπὸ δολοφόνους τοὺς ὁποίους σεῖς ἐθάλατε, καθὼς οἱ ἴδιοι εἰς ἐπιστολᾶς τὰς ὁποίας ἐστείλατε παντοῦ μὲ ὑπερηφάνειαν ἐγράψατε, καὶ ὅταν μαζί μὲ τὸν Βαγῶαν ἐφόνευσες τὸν Ἄρσην καὶ κατέλαβες τὴν ἀρχὴν ἀδίκως καὶ ὄχι συμφώνως πρὸς τοὺς Περσικοὺς νόμους ἀλλὰ μὲ ἀδικίας πρὸς τοὺς Πέρσας, καὶ ὅταν ἔστελλες εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐπιστολᾶς δι' ἐμέ ὄχι καταλλήλους, διὰ τὰ μὲ πολεμοῦν, καὶ ὅταν ἔστελλες χρήματα εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ εἰς μερικοὺς ἄλλους Ἑλληνας, καὶ ἀπὸ μὲν τὰς ἄλλας πόλεις καμμία δὲν ἐδέχετο, μόνον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἔλαβον, καὶ ὅταν οἱ ἀποσταλέντες ἐκ μέρους σου τοὺς φίλους μου διέφθειρον καὶ τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν ἠτοίμασα διὰ τοὺς Ἑλληνας, προσεπάθουν νὰ διαλύσουν, ἐξεστράτευσαν ἐναντίον σου, ἀφοῦ ἔκαμες σὺ τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρας. Ἀφοῦ δὲ ἐνίκησα εἰς μάχην πρῶτον μὲν τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς σατράπας σου, τώρα δὲ σὲ καὶ τὸν στρατὸν σου, καὶ κατέχω τὴν χώραν σου μὲ τὸ θέλημα τῶν θεῶν, περιποιοῦμαι τούτους ὅσοι ἀπὸ τοὺς παραταχθέντας μαζί σου εἰς τὴν μάχην δὲν ἐφονεύθησαν, ἀλλὰ κατέφυγον εἰς ἐμέ καὶ δὲν μένουν κοντὰ μου χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά των ἐκστρατεύουν μαζί μου. Μὲ τὴν ἰδέαν λοιπὸν ὅτι ἐγὼ εἶμαι κύριος ὅλης τῆς Ἀσίας ἐλθὲ πλησίον μου· ἂν δὲ φοβῆσαι μήπως, ὅταν ἔλθῃς, πάθῃς κινὲν δυσάρεστον ἀπὸ ἐμέ, στείλε φίλους σου νὰ λάβουν ἐνόρκους διαβεβαιώσεις. Ὅταν δὲ ἔλθῃς νὰ ζητῆς τὴν σύζυγον, τὴν μητέρα, τὰ παιδιὰ σου καὶ ὅτι ἄλλο θέλεις καὶ θὰ τὰ ἔχῃς. Διότι θὰ ἔχῃς ὅτι δῆποτε μοῦ ζητήσῃς. Καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὅταν στέλλῃς πρὸς ἐμέ πρέσβεις, νὰ στέλλῃς ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας καὶ νὰ μὴ γράφῃς ἐπιστολᾶς ὡς ἴσος πρὸς ἴσον, ἀλλὰ πρὸς ἐμέ ὡς κύριον ὄλων τῶν ἰδικῶν σου νὰ ὑποδεικνύῃς, ἂν ἔχῃς ἀνάγκην ἀπὸ κάτι. Ἄλλως ἐγὼ θὰ σκεφθῶ διὰ σὲ ὡς νὰ εἶσαι ἐχθρὸς. Ἐὰν δὲ ἔχῃς ἀντιρρήσεις διὰ τὴν βασιλείαν, ἀφοῦ σταθῆς ν' ἀγωνισθῆς ἀκόμη δι' αὐτὴν καὶ νὰ μὴ φεύγῃς, διότι ἐγὼ θὰ ἔλθω ἐναντίον σου, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκῃς.

Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ πρέσβεις Ἀθηναίων,
Σπάρτης καὶ Θηβῶν.

Κεφ ΙΕ΄

Ὅταν δὲ ἔμαθεν ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι ἐλαφυραγωγήθησαν καὶ τὰ χρήματα τὰ ὅποια εἶχε στείλει ὁ Δαρεῖος μὲ τὸν Κωφῆνα τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρταβάζου εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ ὅτι ἡχημαλωτίσθησαν μαζί μὲ τὰ ἄλλα βασιλικά σκευή καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἀφῆκεν ὡς φύλακας αὐτῶν, αὐτὰ μὲν διέταξε τὸν Παρμενῖωνα ἀφοῦ φέρῃ πάλιν εἰς τὴν Δαμασκὸν νὰ τὰ φυλάττῃ. Τοὺς δὲ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων οἱ ὅποιοι εἶχον ἔλθει πρὸς τῆς μάχης πρὸς τὸν Δαρεῖον, ἀφοῦ ἔμαθε ὅτι καὶ αὐτοὶ ἡχημαλωτίσθησαν, διέταξε νὰ στείλῃ πρὸς αὐτόν. Ἦσαν δὲ ἀπὸ τὴν Σπάρτην μὲν ὁ Εὐθυκλῆς, ἀπὸ τὰς Θήβας δὲ ὁ Θεσσαλίσκος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰσημνίου, καὶ ὁ Ὀλυμπιονίκης Διονυσόδωρος, ἀπὸ δὲ τὰς Ἀθήνας ὁ Ἰφικράτης, ὁ υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ Ἰφικράτους. Καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ὅταν ἦλθον πλησίον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀμέσως μὲν ἀφῆκεν ἐλευθέρους τὸν Θεσσαλίσκον καὶ τὸν Διονυσόδωρον, ἂν καὶ ἦσαν Θηβαῖοι, πρῶτον μὲν ἀπὸ ἐνδειξιν εὐσπλαχνίας πρὸς τὰς Θήβας, ἔπειτα δὲ διότι ἐφαίνοντο ὅτι εἶχον κάμει ἄξια συγχωρήσεως, ἐπειδὴ εἶχε καταστραφῆ ἢ πατρίς των ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας καὶ προσεπάθουν νὰ ἐπιτύχουν ὅ,τι ὠφέλειαν ἠδύναντο διὰ τοὺς ἑαυτούς των καὶ μάλιστα διὰ τὴν πατρίδα των ἀπὸ τοὺς Πέρσας καὶ τὸν Δαρεῖον· αὐτὰ μὲν ἐπειδὴ ἐθεώρησε ἀξιοπρεπῆ καὶ διὰ τοὺς δύο, ἰδιαιτέρως δὲ τὸν Θεσσαλίσκον μὲν εἶπεν ὅτι ἀφήγει ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὴν οἰκογένειάν του, διότι κατήγετο ἀπὸ εὐγενεῖς Θηβαῖους, τὸν Διονυσόδωρον δὲ διὰ τὴν νίκην του εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Τὸν δὲ Ἰφικράτην ἐπίσης τὸν ἀφῆκεν ἀμέσως διὰ τὴν φιλίαν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ διὰ τὴν μνήμην τῆς δόξης τοῦ πατρὸς του, διότι ἐφ' ὅσον μὲν ἔζη κοντὰ του πολὺ τὸν ἐτίμησε καὶ ὅταν ἀπέθανεν ἀπὸ ἀσθένειαν τὰ ὄσπᾶ του ἔστειλεν εἰς τοὺς συγγενεῖς του εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὸν Εὐθυκλέα δὲ ὁ ὅποιος ἦτο Λακεδαιμόνιος, ἀπὸ πόλιν ἐνδοξον, ἐχθρικὴν δὲ τότε, καὶ αὐτόν, ἐπειδὴ τίποτε ὁπωσδήποτε ἀξιόλογον ἰδιαιτέρως δὲν ἐπετύγχανε διὰ νὰ συγχωρηθῆ, κατ' ἀρχὰς μὲν

χωρὶς δεσμὰ τὸν ἐφύλαττε· ἔπειτα δέ, ἀφοῦ ηὔτύχησε πολὺ, καὶ αὐτὸν ἀφῆκε ἐλεύθερον.

Ἐν Ἀλεξάνδρῳ εἰς Τύρον.

Κεφ. ΙΣΤ'.

Ἀπὸ τὴν Μάραθῶν δὲ ξεκινήσας καταλαμβάνει τὴν Βύβλον ἢ ὅποια παρεδόθη μὲ συνθήκην καὶ τὴν Σιδῶνα ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ κάτοικοι τῆς ἐξήτησαν τὴν συνδρομὴν τοῦ διὰ τὴν ἔχθραν τὴν ὅποιαν εἶχον κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τοῦ Δαρείου. Ἀπὸ ἐδῶ δὲ ἐπροχώρει πρὸς τὴν Τύρον· εἰς τὸν δρόμον δὲ συναντοῦν αὐτὸν πρέσβεις τῶν Τυρίων σταλμένοι ἀπὸ μέρους τῶν ἀρχόντων λέγοντες ὅτι οἱ Τύριοι εἶνε ἀποφασισμένοι νὰ κάμουν ὅ,τι διατάξῃ ὁ Ἀλέξανδρος. Ἐκεῖνος δὲ ἀφοῦ ἐπήγνεσε καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πρέσβεις διέταξε, ἀφοῦ ἐπιστρέψουν νὰ εἴπουν εἰς τοὺς Τυρίους ὅτι θέλει ἀφοῦ ἀναβῆ εἰς τὴν ἀκρόπολιν νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸν Ἡρακλέα.

Ἀφοῦ δὲ ἀνήγγειλαν αὐτὰ οἱ πρέσβεις εἰς τὴν Τύρον, ἀπεφάσισαν κατὰ τὰ ἄλλα μὲν νὰ κάμουν ὅ,τι διατάξῃ ὁ Ἀλέξανδρος, εἰς τὴν πόλιν ὅμως νὰ μὴ δέχωνται κανένα μῆτε ἀπὸ τοὺς Πέρσας μῆτε ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας, διότι ἐνόμιζον ὅτι τοῦτο θὰ εἶναι ἀξιοπρεπεστάτη ἀπάντησις εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν, καὶ εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ πολέμου ἢ ὅποια ἀκόμη ἦτο ἄγνωστος, θὰ εἶναι δι' αὐτοὺς ἀσφαλεστάτη.

Ὅταν δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον αἱ ἀποφάσεις αὐταὶ τῶν Τυρίων τοὺς μὲν πρέσβεις μὲ θυμὸν ἔστειλε ὀπίσω· αὐτὸς δὲ ἀφοῦ ἐκάλεσε τοὺς ἐταίρους, τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοῦ, τοὺς ταξιάρχας καὶ ἰλάρχους ὁμίλησεν ὡς ἑξῆς·

Κεφ. ΙΖ'.

Ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι οὔτε ἡ πορεία κατὰ τῆς Αἰγύπτου εἶνε ἀσφαλῆς δι' ἡμᾶς, ἐφ' ὅσον οἱ Πέρσαι εἶναι κύριοι τῆς θαλάσσης, νὰ καταδιώξωμεν δὲ ἐξ ἄλλου τὸν Δαρεῖον ἀφήγοντες ὀπίσω τὴν πόλιν τῶν Τυρίων ταλαντευομένην καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Κύπρον εἰς χεῖρας τῶν Περσῶν καὶ αὐτὸ δὲν τὸ εὐρίσκω ἀσφαλές καὶ διὰ τὰ ἄλλα μας πράγματα καὶ πρὸ πάντων διὰ τὰ Ἑλληνικὰ διότι φοβοῦμαι μήπως, ἐάν

Ξαναγίνουον οί Πέρσαι κύριοι τῶν παραθαλασσίων μερῶν καί προχωρήσωμεν ἡμεῖς εἰς τήν Βαβυλῶνα καί κατὰ τοῦ Δαρείου, μεταφέρουον μέ μεγαλύτερον στόλον τόν πόλεμον εἰς τήν Ἑλλάδα, ὅπου οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι φανερά μᾶς πολεμοῦν, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸ παρὸν συγκρατεῖται κάπως ἀπὸ φόβου μᾶλλον παρὰ ἀπὸ ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς. Ἐὰν δὲ κυριευθῆ ἡ Τύρος καί ἡ Φοινίκη ὅλη θὰ καταληφθῆ καί τὸ ναυτικὸν τῶν Φοινίκων τὸ ὅποῖον εἶναι τὸ περισσότερον καί τὸ καλύτερον τοῦ Περσικοῦ εἶναι φυσικὸν νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ μέρος μας· διότι δὲν θὰ ἀνεχθοῦν οὔτε οἱ κωπηλάται οὔτε οἱ ναῦται τῶν Φοινίκων νὰ πολεμοῦν ἐντὸς τῶν πλοίων δι' ἄλλους, ἐνῶ ἡμεῖς κατέχομεν τὰς πόλεις των· ἡ Κύπρος δὲ μετὰ τοῦτο ἢ χωρὶς δυσκολίαν θὰ ἔλθῃ μὲ τὸ μέρος μας ἢ μὲ ἔφοδον τοῦ στόλου εὐκόλως θὰ καταληφθῆ.

Καί ὅταν ἡμεῖς ἔχομεν εἰς τήν θάλασσαν τὰ ἐκ τῆς Μακεδονίας πλοῖα καί τὰ Φοινικικά, προστεθῆ δὲ συγχρόνως καί ἡ Κύπρος, ἀσφαλῶς θὰ εἴμεθα κύριοι τῆς θαλάσσης καί συγχρόνως ἡ ἐκστρατεία μας εἰς τήν Αἴγυπτον, θὰ γίνῃ εὐκόλος. Ἀφοῦ δὲ ὑποτάξωμεν τήν Αἴγυπτον, δὲν μένει πλέον τίποτε τὸ ὑποπτον οὔτε διὰ τήν Ἑλλάδα οὔτε διὰ τήν ἰδικήν μας πατρίδα, θὰ ἐκστρατεύσωμεν δὲ ἐναντίον τῆς Βαβυλῶνος ἐξησφαλισμένοι διὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τήν πατρίδα καί μὲ μεγαλύτερον κύρος, ἀφοῦ θὰ ἔχωμεν ἀποκόψει ἀπὸ τοὺς Πέρσας ὅλην τήν θάλασσαν καί τὴν χώραν ἡ ὅποια εἶναι ἐντεῦθεν τοῦ Εὐφράτου.

Κεφ. ΙΗ'.

Λέγων ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος εὐκόλως τοὺς ἔπεισε νὰ ἀρχίσουον τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τῆς Τύρου· καί ἡ θεία πρόνοια δὲ κάπως τὸν παρεκίνησε, διότι εἰς τὸν ὕπνον του ἐκείνην τὴν νύκτα τοῦ ἐφάνη ὅτι αὐτὸς μὲν ἐπλησίαζε τὸ τεῖχος τῶν Τυρίων, ὁ δὲ Ἡρακλῆς τὸν ὑπεδέχετο καί τὸν ἀνεβίβαζεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Καί τοῦτο ἠρμήνευεν ὁ Ἀρίστανδρος ὅτι μὲ κόπον θὰ κυριευθῆ ἡ Τύρος, διότι καί τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλέους μὲ κόπον ἐγίναν. Σοβαρὸν δὲ ἔργον ἐφαίνετο ἡ πολιορκία τῆς Τύρου· διότι ἡ πόλις τῶν Τυρίων ἦτο ἐπὶ νήσου καί ἦτο ὠχυρωμένη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καί ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν τότε οἱ Τύριοι κατὰ θάλασσαν ἰσχυρότεροι

τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ διότι οἱ Πέρσαι ἀκόμη ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης καὶ αὐτοὶ οἱ Τύριοι εἶχον ἀκόμη ἀρκετὰ πλοῖα.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ πρόσχωσιν ἀπὸ τὴν ξηρὰν πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως· εἶναι δὲ ὁ τόπος πορθμὸς χωρὶς βάθος· καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ξηρὰν μέρη τῆς θαλάσσης εἶναι ρηχὰ καὶ γεμᾶτα λάσπη, τὰ δὲ πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως, ὅπου εἶναι καὶ τὸ βαθύτερον μέρος τοῦ πορθμοῦ, ἔχουν βάθος τρεῖς ὀργυιάς περίπου. Ἀλλὰ ὑπήρχον λίθοι πολλοὶ καὶ ξύλα ἄφθονα, τὰ ὅποια ἔρριπτον ἐπάνω εἰς τοὺς λίθους καὶ πάσσαλοι εὐκόλως ἐκαρφώνοντο εἰς τὴν λάσπην καὶ αὐτὴ ἢ λάσπη συνέδεε τοὺς λίθους, ὥστε νὰ μένουν στερεοί. Προθυμίαν δὲ μεγάλην ἐδείκνουν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ οἱ Μακεδόνες καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ ὅποτος παρῶν ἔδιδεν ὁδηγίας εἰς κάθε λεπτομέρειαν καὶ ἄλλοτε μὲν μὲ λόγους ἐνεθουσίαζε, ἄλλοτε δὲ καὶ μὲ χρήματα ἐνεθάρρυνε ὅσους κάτι ἔζοχον μὲ κόπον κατῴρθωνον. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ἢ πρόσχωσις ἐγίνετο πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς εὐκόλως ἐπροχώρει ἢ ἐργασία, διότι ἢ πρόσχωσις ἐγίνετο εἰς μικρὸν βάθος καὶ κανεῖς δὲν τοὺς ἡμπόδιζε. Ὅταν δὲ πλέον ἐπλησίαζον τὰ βαθύτερα μέρη καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν ἐκακοπάθουν οἱ Μακεδόνες πολὺ κτυπώμενοι ἀπὸ τὰ τεῖχη, τὰ ὅποια ἦσαν ὑψηλά· ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐφωδιασμένοι μᾶλλον δι' ἐργασίαν παρὰ διὰ μάχην καὶ μὲ τὰ πλοῖα, ὡς κύριοι τῆς θαλάσσης, ἔπλεον οἱ Τύριοι εἰς διάφορα μέρη, ἔκαμνον τὴν πρόσχωσιν πολὺ δύσκολον. Τότε οἱ Μακεδόνες ἔστησαν δύο πύργους εἰς τὸ ἄκρον τῆς προσχώσεως, διότι εἶχε προχωρήσει εἰς μεγάλην ἔκτασιν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐτοποθέτησαν μηχανὰς ἐπὶ τῶν πύργων. Ὡς προφυλάγματα δὲ ἀπὸ τὰ τοξεύματα διὰ τοὺς ἐργαζομένους εἶχον κατειργασμένα καὶ ἀκατέργαστα δέρματα, διὰ νὰ μὴ δύνανται νὰ καοῦν ἀπὸ τὸ τεῖχος μὲ πυρφόρα βέλη· συγχρόνως δὲ ὅσοι ἀπὸ τοὺς Τυρίους πλησιάζοντες μὲ πλοῖα ἔβλαπτον τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὴν πρόσχωσιν κτυπώμενοι ἀπὸ τοὺς πύργους δὲν ἐπέστρεφον εὐκόλως.

Κεφ. ΙΘ'.

Οἱ δὲ Τύριοι εἰς τὰς προφυλάξεις αὐτὰς τῶν Μακεδόνων ἐμηχανεύθησαν τοῦτο· πλοῖον μέγα ἄφου τὸ ἐγέμισαν μὲ ξηρὰ κλί-

ματα και ἄλλην εὐφλεκτον ὕλην ἐκάρφωσαν δυὸ κατάρτια εἰς τὴν πρήραν και περιέφραξαν ὀλόγυρα εἰς μεγάλην ἔκτασιν, ὥστε εἰς τοῦτο τὸ μέρος νὰ χωρέσουν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερα θαδιὰ και φρύγανα· προσέτι δὲ ἐσώρευσαν ἐκεῖ πίσσαν και θειάφι και ὅσα ἄλλα εἶναι κατάλληλα νὰ προκαλέσουν μεγάλην φλόγα. Ἐτοποθέτησαν δὲ και δύο ἀντέννας εἰς τὰ κατάρτια και ἀπὸ αὐτὰς ἐκρέμασαν καζάνια γεμάτα ἀπὸ ὕλας αἱ ὁποῖαι ἐμελλον μόλις χυθοῦν νὰ μεγαλώσουν τὴν φλόγα· τέλος ἔβαλαν σαβούρα εἰς τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου διὰ νὰ σηκώσουν ὑψηλὰ τὴν πρήραν, ἀφοῦ θὰ εἶχε βάρος εἰς τὴν πρύμναν τὸ πλοῖον. Ἐτσι καιροφυλακτήσαντες ἄνεμον μὲ διεύθυνσιν πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἀφοῦ ἔδεσαν τὸ πλοῖον ἀπὸ τὴν πρύμναν τὸ ἐρυμούλκουν μὲ ἄλλα πλοῖα. Ὅταν δὲ πλέον ἐπλησίαζον τὴν πρόσχωσιν και τοὺς πύργους, ἀφοῦ ἔβαλαν φωτιά εἰς τὰ μαζευμένα ὕλικὰ και συγχρόνως ἀφοῦ μὲ ὀρμὴν ἐρυμούλκησαν τὸ πλοῖον πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἐξώθησαν αὐτὸ εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς· τὸ δὲ πλήρωμα τοῦ πλοίου τὸ ὅποιον ἐκαίετο πλέον εὐκόλως ἐκολύμβησεν εἰς τὴν πόλιν. Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ φλόγα μεγάλη πλέον ἔπιανε τοὺς πύργους και αἱ ἀντένναι ἔσπασαν ἀπὸ τὴ φωτιά και ἀφήκαν νὰ χυθοῦν εἰς τὴν φλόγα, ὅσα ἦσαν ἡτοιμασμένα νὰ τὴν ἐνισχύσουν. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὰ ρυμουλκὰ πλοῖα παραμονεύοντες κοντὰ εἰς τὴν πρόσχωσιν ἔρριπτον βέλη εἰς τοὺς πύργους ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἀσφάλεια νὰ πλησιάσουν ὅσοι ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας ἤρχοντο νὰ σθῆσουν τὴν φλόγα. Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ, ἐν ᾧ πλέον ἐκαίοντο οἱ πύργοι, ἀφοῦ ἐξήλθον τῆς πόλεως πολλοὶ και εἰσῆλθον εἰς μικρὰ πλοῖα πλησιάσαντες εἰς διάφορα μέρη τῆς προσχώσεως και τοὺς πασσάλους οἱ ὁποῖοι ἦσαν καρφωμένοι εἰς τὴν ἄκρον εὐκόλως τοὺς ἔσπασαν και τὰς μηχανὰς ἔλας ἔκαψαν, ὅσας δὲν ἐχάλασε ἡ φλόγα τοῦ πυρπολικοῦ.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε και τὴν πρόσχωσιν νὰ κάμουν πλατυτέραν ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν ξηρὰν διὰ νὰ δεχθῆ περισσότερους πύργους και τοὺς μηχανοποιούς διέταξε ἄλλας μηχανὰς νὰ ἐτοιμάσουν· ἐνῶ δὲ αὐτὰ ἡτοιμάζοντο, ὁ ἴδιος παραλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς και τὰς Ἀγριαῖνας ἦλθεν ἐναντίον τῆς Σιδῶνος μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ συγκεντρώσῃ ἐκεῖ ὅσα πλοῖα εἶχε, διότι τοῦ ἐφαίνετο πολὺ δύσκολος ἡ πολιορκία, ἐφ' ὅσον ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης οἱ Τύριοι.

Ἄρρη. Ἀλεξ. Ἀνάβασις και Λουκ. Νεκρ. Διάλ.—Μετάφρασις 3

Κεφ. Κ'.

Ἐνθὲν δὲ αἱ μηχαναὶ τοῦ κατεσκευάζοντο καὶ τὰ πλοῖα ἔκαμνον γυμνάσια ναυμαχίας καὶ ἐπιθέσεως, εἰς τὸ μεταξὺ ἐκεῖνο, ἀφοῦ παρέλαθεν ὁ ἴδιος μερικὰς ἴλας ἱππικοῦ καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, τοὺς Ἀγριάνας καὶ τοὺς τοξότας, ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Ἀραβίαν, εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἀντιλίθωνον καὶ ἄλλας μὲν πόλεις τῶν μερῶν ἐκεινῶν διὰ πολέμου ὑποτάξας, ἄλλας δὲ διὰ συνθήκης, ἀφοῦ ἔλαβε μὲ τὸ μέρος του, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Σιδῶνα ὅπου εὔρε τον Κλέαρχον τὸν υἱὸν τοῦ Πολεμοκράτορος ὁ ὁποῖος εἶχεν ἔλθει ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον μὲ τέσσαρας χιλιάδας περίπου μισθοφόρους Ἑλληνας.

Ὅτε δὲ εἶχεν ἐτοιμασθῆ τὸ ναυτικόν του, ἀφοῦ ἐπεβίβασε εἰς τὰ καταστρώματα τῶν πλοίων ὄσους ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς ἐνόμιζε καταλλήλους διὰ τὴν ναυμαχίαν, ἀν αὐτῇ μὲ τὸ πλησίασμα τῶν πλοίων μετεβάλλετο μᾶλλον εἰς πεζομαχίαν, ξεκινήσας ἀπὸ τὴν Σιδῶνα ἔπλεε κατὰ τῆς Τύρου μὲ τὰ πλοῖα εἰς γραμμὴν μάχης, ὁ ἴδιος μὲν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, πρὸς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, καὶ μαζὶ του οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου καὶ οἱ Φοίνικες, ἐκτὸς τοῦ Πνυταγόρου, ὁ ὁποῖος μᾶζι μὲ τὸν Κράτερον εἶχε τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῆς ἕλης παρατάξεως. Οἱ δὲ Τύριοι πρότερον μὲν εἶχον τὴν ἀπόφασιν νὰ ναυμαχήσουν, ἀν ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ἐπετίθετο μὲ τὸν στόλον τότε ὅμως παρ' ἐλπίδα ἰδόντες τὸ πολὺ πλῆθος τῶν πλοίων (διότι δὲν εἶχον μάθει ἀκόμη ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ὅλα τὰ πλοῖα τῶν Κυπρίων καὶ τῶν Φοινίκων) καὶ παρατηρήσαντες συγχρόνως ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον των μὲ ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ναυτικῆς νέχνης (διότι ὀλίγον προτοῦ νὰ πλησιάσουν τὴν πόλιν ἐσταμάτησε εἰς τὰ ἀνοικτὰ ὁ στόλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, προσπαθῶν νὰ προκαλέσῃ εἰς ναυμαχίαν τοὺς Τυρίους, ἔπειτα, ἐπειδὴ δὲν ἔπλεον αὐτοὶ ἐναντίον του, ἔτσι ἔτοιμος διὰ ναυμαχίαν ἐπετίθετο μὲ τὸ ὀρμητικὸν ρεῦμα), αὐτὰ βλέποντες οἱ Τύριοι δὲν ἀπεφάσισαν νὰ ναυμαχήσουν, ἀλλὰ μὲ πλοῖα, ὅσα ἠδύναντο νὰ χωρέσουν τὰ στόμια τῶν λιμένων, ἀφοῦ ἔφραξαν πυκνὰ τὰς εἰσόδους ἐφύλαττον, διὰ νὰ μὴ ἀγκυροβολήσῃ ὁ στόλος τῶν ἐχθρῶν εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς λιμένας.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ δὲν ἔπλεον ἐναντίον του οἱ Τύριοι

ἐπετέθη κατὰ τῆς πόλεως· καὶ τὸν μὲν λιμένα ὁ ὁποῖος ἔβλεπε πρὸς τὴν Σιδῶνα δὲν ἐτόλμησε νὰ παραδιάσῃ διότι ἦτο πολὺ στεγνὸν τὸ στόμιον καὶ ἦτο φραγμένον μὲ πολλὰ πλοῖα ἔχοντα τὰς πρῆρας πρὸς τὰ ἔξω· ἐπιτεθέντες δὲ οἱ Φοίνικες ἐναντίον τριῶν πλοίων τὰ ὅποια μὲ τὰς πρῆρας πρὸς τὰ ἔξω ἦσαν ἀραγμένα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ στομίου διὰ νὰ φυλάττουσιν αὐτὸ τὰ ἐβύθισαν· τὰ δὲ πληρώματα εὐκόλως ἐσώθησαν κολυμβῶντα εἰς τὴν ξηρὰν ἣ ὁποία ἦτο φιλική. Τότε μὲν λοιπὸν οἱ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον προσήγγισαν εἰς κάποιον ὄρμον κοντὰ εἰς τὴν τεχνητὴν πρόσχωσιν, ὅπου τοὺς ἐφάνη ὅτι δὲν ἔπιανεν ἀνεμὸς· τὴν δὲ ἐπομένην τοὺς μὲν Κυπρίους μὲ τὰ πλοῖα των καὶ τὸν ναύαρχόν των Ἀνδρόμαχον διέταξε νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῆς πόλεως ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα, τοὺς δὲ Φοίνικας ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν Αἴγυπτον πέραν τῆς προσχώσεως λιμένα ὅπου ἦτο καὶ ἡ σκηνή του.

Κεφ. ΚΑ'.

Τώρα δὲ πλέον, ἐπειδὴ ἐμαζεύθησαν πολλοὶ μηχανικοὶ ἀπὸ τὴν Κύπρον καὶ ἀπὸ ἄλλην τὴν Φοινίκην, εἶχον κατασκευασθῆ καὶ πολλαὶ μηχαναί, ἄλλαι μὲν ἐπάνω εἰς τὴν πρόσχωσιν, ἄλλαι δὲ ἐπάνω εἰς ἵππαγωγὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἔφερε μαζὶ του ἀπὸ τὴν Σιδῶνα, ἄλλαι δὲ ἐπάνω εἰς πολεμικὰ χωρὶς μεγάλην ταχύτητα καὶ φυσικὰ ἄχρηστα διὰ ναυμαχίαν. Ἀφοῦ δὲ ὅλα πλέον ἦσαν ἔτοιμα ἐπλησίαζον τὰς μηχανὰς εἰς τὴν τεχνητὴν πρόσχωσιν καὶ μὲ τὰ ἔχοντα μηχανὰς πλοῖα ἐπλησίαζον εἰς διάφορα μέρη τοῦ τείχους καὶ ἐδοκίμαζον νὰ τὸ πετήσουν.

Οἱ δὲ Τύριοι ἐτοποθέτησαν ξυλίλους πύργους εἰς τὰς πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἐπάλξεις διὰ νὰ μάχωνται ἀπὸ αὐτοῦς, καὶ ὅπου ἀλλοῦ αἱ μηχαναὶ ἐφέροντο μὲ τὰ πλοῖα κοντὰ εἰς τὰ τείχη προσεπάθουν νὰ ἀμυνθοῦν, καὶ ἐκτύπων τὰ πλοῖα μὲ τόξα καὶ μὲ πυρφόρα βέλη, ὥστε νὰ φοβοῦνται οἱ Μακεδόνες νὰ πλησιάσουν τὸ τεῖχος. Τὰ πρὸς τὴν πρόσχωσιν δὲ τείχη των εἶχον ὕψος ἑκατὸν πενήντα περίπου πόδας καὶ πλάτος ἀνάλογον καὶ ἦσαν καμωμένα ἀπὸ μεγάλους λίθους ἐνωμένους μὲ γύψον. Καὶ εἰς τὰ ἵππαγωγὰ δὲ καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τῶν Μακεδόνων, ὅσα ἔφερον τὰς μηχανὰς πρὸς τὸ τεῖχος, δὲν ἦτο εὐκολο νὰ πλησιάσουν τὴν πόλιν, διότι πολλοὶ λίθοι τοῦ τείχους ἐξεῖχον ἀρκετὰ πρὸς τὰ ἔξω εἰς τὴν

θάλασσαν καὶ δὲν ἄφιναν τὰ πλοῖα νὰ προσβάλλουν τὸ τεῖχος ἀπὸ κοντά. Καὶ τούτους ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ παραμερίσῃ, ἀλλὰ δύσκολα κατωρθῶντο τοῦτο, ἐπειδὴ προσεπάθουν νὰ τοὺς κινήσουν ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ ὄχι ἀπὸ ἔδαφος ἀσφαλές· ἄλλως τε καὶ οἱ Τύριοι φράξαντες πλοῖα μὲ σανίδας διὰ νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τὰ ἐχθρικά βέλη τὰ ἔφερον κοντὰ εἰς τὰς ἀγκύρας τῶν μηχανοφόρων πλοίων καὶ κόπτοντες κρυφίως τὰ σχοινιά τῶν ἀγκυρῶν ἔκαμνον τὴν προσέγγισιν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων ἀδύνατον. Τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἔφραξε μὲ τὸν ἴδιον τρόπον πολλὰς τριακοντόρους τὰς ἐτοποθέτησε πλαγίως καὶ ἔμπρὸς ἀπὸ τὰς ἀγκύρας διὰ νὰ ἀποκρούουν τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τυρίων. Ἀλλὰ καὶ ἔτσι κολυμβηταὶ βυθιζόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν ἔκοπτον κρυφίως τὰ σχοινιά. Οἱ Μακεδόνες τέλος ἔδεσαν τὰς ἀγκύρας μὲ ἀλυσίδας ἀντὶ σχοινίων καὶ ἔτσι τίποτε πλέον δὲν κατώρθωρον οἱ κολυμβηταί. Πιάνοντες λοιπὸν τοὺς λίθους μὲ θηλειὰ τοὺς ἀπέσπων καὶ ἔπειτα μὲ μηχανὰς ὑψώνοντες τοὺς ἄφινον νὰ πέσουν εἰς τὰ βαθιά, ὅπου δὲν ἔμελλον πλέον νὰ τοὺς βλάψουν. Ὅπου δὲ ἐκαθαρίζετο τὸ τεῖχος ἀπὸ τοὺς προεξέχοντας λίθους, εὐκόλως πλέον ἐκεῖ ἐπλησίαζον τὰ πλοῖα.

Οἱ δὲ Τύριοι ἐπειδὴ δὲν ἤξευραν τί νὰ κάμουν ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιτεθοῦν εἰς τὰ Κυπριακὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἦσαν ἀραγμένα εἰς τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα· ἀπὸ πολλοῦ λοιπὸν φράξαντες τὸ στόμιον τοῦ λιμένος μὲ πανιά διὰ νὰ μὴ τοὺς βλέπουν ὅτι ἐπιτιθάζουν εἰς τὰ πλοῖα ναῦτας, κατὰ τὸ μεσημέρι, ὅποτε καὶ οἱ ναῦται διεσκορπίζοντο διὰ φαγητὸν καὶ ἀνάπαυσιν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεχώρει εἰς τὴν σκιηνὴν τοῦ ἀπὸ τὸ εἰς τὸν ἄλλον λιμένα ναυτικόν, ἀφοῦ τρία πλοῖα μὲ πέντε σειρὰς κουπιὰ καὶ ἄλλα τόσα μὲ τέσσαρας καὶ ἑπτὰ μὲ τρεῖς ἐγέμισαν μὲ καταλληλοτάτους κωπηλάτας καὶ μὲ ναῦτας πολὺ ἱκανοὺς θαλασσινοὺς καὶ πολὺ θαρραλέους εἰς τὰς ναυμαχίας, κατ' ἀρχὰς μὲν ἠσύχως μὲ κανονικὴν κωπηλασίαν τὸ ἓνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐπροχώρουν τὰ πλοῖα χωρὶς νὰ δύνουν κελυσταὶ τὸν ρυθμὸν τῆς κωπηλασίας μὲ τραγοῦδι, ὅπως συγγήθιζον· ὅταν δὲ πλέον ἐστράφησαν διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν εἰς τοὺς Κυπρίους καὶ ἦσαν κοντὰ ὥστε νὰ τοὺς βλέπουν, τότε πλέον μὲ ὄσῃν πολλὴν καὶ προτροπὰς μεταξὺ τῶν καὶ συγχρόνως μὲ ὀρμητικὴν κωπηλασίαν ἐπετίθεντο.

Κεφ. ΚΒ'.

Συνέβη δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ν' ἀποχωρήσῃ μὲν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν σκηνὴν του, ἀλλὰ νὰ μὴ βραδύνη κατὰ τὴν συνήθειάν του νὰ γυρίσῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὰ πλοῖα. Οἱ δὲ Τύριοι ἐπιτεθέντες ἀπροσδοκῆτως κατὰ τῶν πλοίων τὰ ὅποια ἦσαν ἀραγμένα, καὶ εὐρόντες ἄλλα, μὲν ὅλως διόλου ἄδεια, ἄλλα δὲ νὰ γεμίζουσι μὲ δυσκολίαν ἀπὸ τοὺς παρόντας ναύτας, ἐνῶ διήρκει ἡ βοή καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίθεσις, τὸ μὲν πλοῖον τοῦ βασιλέως Πυθαγόρου ἀμέσως μὲ τὴν πρώτην προσβολὴν ἐθύθησαν, καθὼς ἐπίσης τὰ πλοῖα τοῦ Ἀνδροκλέους ἀπὸ τὴν πόλιν Ἀμαθοῦντα καὶ τοῦ Πασικράτους ἀπὸ τὴν πόλιν Κούριον, τὰ δὲ ἄλλα ἀπωθήσαντες εἰς τὴν παραλίαν κατέστρεψαν.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μόλις ἀντελήφθη τὴν ἔξοδον τῶν Τυρίων τὰ μὲν περισσότερα ἀπὸ τὰ πλοῖά του, εὐθὺς ὡς ἐλάβανε ἕκαστον πληρώματα, διέταξε νὰ καιροφυλακτοῦν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ἵνα μὴ καὶ ἄλλα πλοῖα τῶν Τυρίων ἐξέλθουν· ὁ ἴδιος δὲ ἀφοῦ παρέλαβε τὰ μὲ πέντε σειρὰς κουπιᾶ πλοῖά του καὶ ἀπὸ τὰς τριήρεις περίπου πέντε, ὅσαι ἐπρόλαβον γρήγορα νὰ πάρουν πληρώματα, ἔπλεε γύρω ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ νὰ ἔλθῃ ἐναντίον τῶν ἐξεληθόντων Τυρίων. Οἱ δὲ ἀπὸ τὸ τεῖχος Τύριοι παρατηρήσαντες τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἐχθρῶν καὶ τὸν ἴδιον τὸν Ἀλέξανδρον ἐπάνω εἰς τὰ πλοῖα, μὲ βοήν πρέτρεπον τοὺς ναύτας τῶν οἱ ὅποιοι ἕκαμν τὴν ἐπίθεσιν νὰ ἐπιστρέψουν καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠκούοντο αἱ προτροπαὶ τῶν διότι εἶχον ἐπιδοθῆ μὲ θόρυβον εἰς τὸ ἔργον τῶν, μὲ διάφορα σημεῖα τοὺς ἐκάλουν νὰ ἐπιστρέψουν. Οὗτοι δὲ κάποτε ἀντιληφθέντες τὴν ἐπίθεσιν τῶν πλοίων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπέστρεψαν καὶ ἔσπευδον εἰς τὸν λιμένα. Καὶ ὀλίγα μὲν ἀπὸ τὰ πλοῖα ἐπρόφθασαν καὶ ἐξέφυγον, εἰς τὰ περισσότερα δὲ ἀφοῦ ἐπετέθησαν τὰ πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἄλλα μὲν ἀπὸ αὐτὰ κατέστησαν ἄχρηστα, ἐν δὲ μὲ πέντε καὶ ἄλλο μὲ τέσσαρὰς σειρὰς κουπιᾶ ἐμπρὸς εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τὰ ἔπιασαν ἀπὸ τοὺς ναύτας ὅμως δὲν ἐφόνευσαν πολλοὺς, διότι μόλις ἀντελήφθησαν ὅτι ἐπιάσθησαν τὰ πλοῖα, ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κολυμβῶντες εὐκόλως ἔφθασαν εἰς τὸν λιμένα.

Ἀφοῦ δὲ καμμίαν πλέον ὠφέλειαν δὲν ἐπερίμενον ἀπὸ τὰ πλοῖα

οἱ Τύριοι, ἐπλησίαζον τότε οἱ Μακεδόνες τὰς μηχανὰς εἰς τὸ τεῖχος. Καὶ πρὸς τὸ μέρος μὲν τῆς προσχώσεως τίποτε σπουδαῖον δὲν κατῴρθωνον, διότι τὸ τεῖχος ἦτο ἰσχυρόν· ἐπλησίαζον λοιπὸν μερικὰ ἀπὸ τὰ μηχανοφόρα πλοῖα εἰς τὸ πρὸς τὴν Σιδῶνα μέρος τῆς πόλεως. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τίποτε δὲν κατῴρθωνον, ἦλθεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ πρὸς τὴν Αἴγυπτον νότιον μέρος καὶ ἤρχισε τὸ ἔργον τοῦ με ὄλας τὰς δυνάμεις του. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ μέρος πρῶτα πρῶτα ἐσείσθη τὸ τεῖχος εἰς μεγάλην ἔκτασιν, ἔπαθε ρήγματα καὶ ἓν μέρος αὐτοῦ κατέπεσε. Τότε μὲν λοιπὸν ἀφοῦ ἔρριψε γεφύρας εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον γίνεαι τὰ ρήγματα ἐδοκίμασε ὀλίγον χρόνον νὰ προσβάλῃ τὸ τεῖχος, ἀλλὰ εὐκόλως οἱ Τύριοι ἀπέκρουσαν τοὺς Μακεδόνες.

Κεφ. ΚΓ'

Τρεῖς δὲ ἡμέρας ἀργότερα ἐπιτυχῶν νηνεμίαν καὶ προτρέψας τοὺς ἀρχηγούς τῶν ταγμάτων εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἐπλησίαζε τὰ μηχανοφόρα πλοῖα εἰς τὴν πόλιν. Καὶ πρῶτον μὲν κατέσεισε τὸ τεῖχος εἰς μεγάλην ἔκτασιν· ἔταν δὲ τοῦ ἐφάνη ὅτι τὸ ρήγμα εἶχεν ἀρκετὸν πλάτος, τὰ μὲν μηχανοφόρα πλοῖα διέταξε νὰ γυρῶσιν ὀπίσω, ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὠδήγει κοντὰ δύο ἄλλα τὰ ὅποια τοῦ ἔφερον τὰς γεφύρας, με σκοπὸν νὰ τὰς τοποθετήσῃ εἰς τὸ μέρος τοῦ τείχους ὅπου εἶχε γίνεαι τὸ ρήγμα.

Καὶ εἰς μὲν τὸ ἓν πλοῖον ἦσαν οἱ ὑπασπισταὶ τοῦ με κυβερνήτην τὸν Ἀδμητην, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου, οἱ ὀνομαζόμενοι πεζέταιροι· καὶ ὁ ἴδιος δὲ ἔμελλε με τοὺς ὑπασπιστάς ν' ἀναβῆ εἰς ὅποιο μέρος τοῦ τείχους θὰ ἦτο δυνατόν. Διέταξε δὲ ὁ στόλος νὰ κάμῃ ἐπίθεσιν καὶ κατὰ τῶν δύο λιμένων, ἴσως παραθείασῃ τὰς εἰσόδους, ἐνῶ οἱ Τύριοι θὰ ἐπρόσεχον πρὸς τὰ δύο πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου· ὅσα δὲ ἀπὸ τὰ πλοῖα εἶχον μηχανὰς διὰ νὰ ρίπτουν βέλη ἢ ὅσα εἶχον εἰς τὸ κατὰστροφικὸν ταξότα, διέταξε νὰ πλέουν γύρω ἀπὸ τὸ τεῖχος καὶ νὰ πλησιάζουν ὅπου ἦτο δυνατόν, νὰ σταματοῦν ἰδὲ εἰς βολὴν τόξου, ὅπου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πλησιάζουν, ἵνα ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη κτυπώμενοι οἱ Τύριοι εὐρίσκωνται εἰς ἀμφιβολίαν πρὸς ποῦ νὰ στραφοῦν.

Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν τὰ πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔρριψαν τὰς γεφύρας εἰς τὸ τεῖχος, τότε οἱ ὑπασπισταὶ με γεν-

ναιότητα ανέβαινον ἀπὸ αὐτὰς ἐπάνω εἰς τὸ τεῖχος. Διότι καὶ ὁ Ἄδμητος τότε ἀνεδείχθη γενναῖος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ἠκολούθει λαμβάνων μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν καὶ παρατηρῶν ὅ,τι ἔξοχον καὶ γενναῖον κατόρθωμα οἱ ἄλλοι ἐτόλμων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος πρῶτον, ὅπου ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος, ἔγιναν κύριοι τοῦ τεύχους, ἀφοῦ εὐκόλως ἀπέκρουσαν τοὺς Τυρίους. Καὶ ὁ Ἄδμητος μὲν πρῶτος ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὸ τεῖχος καὶ ἐνῶ προέτρεπε τοὺς στρατιώτας του ν' ἀναδοῦν κτυπηθεὶς μὲ λόγχην ἐφονεύθη ἐκεῖ· κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Ἀλέξανδρος κατέλαβε μὲ τοὺς ἐταίρους τὸ τεῖχος. Ὅταν δὲ εἶχε καταλάβει μερικοὺς πύργους καὶ τοὺς μεταξὺ αὐτῶν χώρους, ὁ ἴδιος ἐπροχώρει ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις πρὸς τὰ ἀνάκτορα, διότι ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ ἐφαίνετο εὐκολώτερον νὰ καταβῆ εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ δὲ στόλος ἀπὸ τὸ ἐνμέρος ὁ Φοινικικὸς ὁ ὁποῖος ἦτο κατὰ τύχην ἀραγμένος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ πρὸς τὴν Αἴγυπτον λιμένος, ἀφοῦ μὲ ὀρμὴν ἔκαμε ἐπίθεσιν καὶ ἔσπασε τὰς ἀλυσίδας αἱ ὁποῖαι ἔκλειον τὸν λιμένα, κατέστρεψε τὰ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα· ἄλλα μὲν κτυπῶν ἀραγμένα εἰς τὸ μέσον τοῦ λιμένος, ἄλλα δὲ σπρώχων εἰς τὴν ξηρὰν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Κυπριακὸς εἰς τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα, ὅπου δὲν ὑπῆρχε καὶ ἀλυσίδα, ἀφοῦ εἰσῆλθεν, ἐκυρίευσεν ἀμέσως τὴν πόλιν εἰς αὐτὸ τὸ μέρος.

Ὁ δὲ λαὸς τῆς Τύρου μόλις εἶδε νὰ κυριεύεται τὸ τεῖχος, τὸ ἀφῆκαν καὶ ἀφοῦ ἐμαζεύθησαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Τύρου Ἀγῆνορος, τὸ Ἀγηνόριον, ἐπετέθησαν ἐκεῖ κατὰ τῶν Μακεδόνων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τότε μὲ τοὺς ὑπασπιστάς του προχωρήσαντες ἐναντίον τούτων ἄλλους μὲν ἀπὸ αὐτοὺς μαχομένους ἐφόνευσαν ἐπὶ τόπου, ἄλλους δὲ φεύγοντας κατεδίωκον.

Τότε ἤρχισε μεγάλη σφαγὴ, καθόσον καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λιμένος κατεῖχον πλέον τὴν πόλιν καὶ τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου εἶχε περάσει μέσα. Διότι μὲ ἀγανάκτησιν ἐπροχώρουν γενικῶς οἱ Μακεδόνες, ἐπειδὴ ἐστενοχωροῦντο καὶ διότι ἔχασαν ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ διότι αἰχμαλωτίσαντες οἱ Τυριοὶ μερικοὺς ἰδικούς των πλέοντας ἀπὸ τὴν Σιδῶνα, ἀφοῦ τοὺς ἀνεβίβασαν εἰς τὸ τεῖχος, διὰ νὰ τοὺς βλέπουν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον οἱ Μακεδόνες, τοὺς ἔσφαξαν καὶ τοὺς ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐφονεύθησαν δὲ ἀπὸ τοὺς Τυρίους μὲν περίπου ὀκτῶ χιλιά-

δες, ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας δὲ εἰς τὴν τελευταίαν ἐκείνην ἐπίθεσιν ὁ Ἄδμητος, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐπάτησε τὸ τεῖχος ἀναδειχθεὶς γενναῖος, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν εἴκοσι ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς· εἰς ὅλην δὲ τὴν πολιορκίαν ἐφονεύθησαν περίπου τετρακόσιοι.

Εἰς τοὺς καταφυγόντας δὲ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλέους (ἦσαν δὲ καὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς Τυρίους οἱ ἐπισημότεροι καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀζέμιλκος καὶ ἀπὸ τοὺς Καρχηδονίους μερικοὶ οἱ ὁποῖοι ἔτυχον ἑκαὶ ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἡρακλέους σύμφωνα μὲ κάποιαν παλαιὰν συνήθειαν) εἰς αὐτοὺς ὅλους ἔδωσε ἀμνηστειάν ὁ Ἀλέξανδρος· τοὺς δὲ ἄλλους αἰχμαλώτισε, καὶ ἐπωλήθησαν περίπου τριάντα χιλιάδες ἀπὸ τοὺς Τυρίους καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους ὅσοι ἐπιάσθησαν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔκαμε θυσίαν εἰς τὸν Ἡρακλέα καὶ ἔστειλε λιτανεῖαν ἀπὸ ἔνοπλα στρατιωτικὰ τμήματα· καὶ τὰ πλοῖα δὲ συνώδευσαν τὴν λιτανεῖαν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἐτέλεσεν ἀγῶνας καὶ λαμπαδηδρομίαν· τὴν δὲ μηχανήν, μὲ τὴν ὁποίον διεσεύσθη τὸ τεῖχος, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναὸν καθὼς καὶ τὸ πλοῖον τῶν Τυρίων τὸ ὁποῖον εἶχον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἡρακλέα μὲ ἐπιγραφὴν τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἢ κάποιος ἄλλος ἐποίησε· δὲν τὴν ἀναφέρω ὁμῶς διότι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον.

Ἔτσι λοιπὸν ἐκυριεύθη ἡ Τύρος ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Νικήτης κατὰ μῆνα Ἰούλιον.

Περίληψις τῶν ὑπολοίπων βιβλίων 3—7.

Ὁ Ἀρριανὸς συνεχίζει τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου παρακολουθεὶ αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰς τὴν μεγάλην μάχην τῶν Ἀρβήλων, εἰς τὴν Περσίαν, τὴν Μυθίαν καὶ τὴν Παρθίαν, ὅπου περιποιεῖται τὸν ὑπὸ τοῦ σατράπου Βήσσου φονευθέντα Δαρείον.

Μετὰ τὸν θάνατον τούτου προχωρεῖ πλέον ὡς ἀστραπὴ καὶ καθυποτάσσει πάντας τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας μέχρι τοῦ Ἰαξάρτου, ὅπου ἔκτισε τὴν ἐσχάτην Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκεῖθεν στρέφεται πρὸς ἀνατολὰς καὶ φθάνει κατόπιν ἀγώνων δεινῶν εἰς τὸν Ὑφασιν,

ἔπου ἡ ἀντίστασις τῶν στρατιωτῶν του νὰ προχωρήσουν τὸν ἠνάγκασαν νὰ σταματήσει τὰς κατακτήσεις του.

Κατέρχεται λοιπὸν κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν καὶ κατόπιν διὰ τῆς ἐρήμου Γεδρωσίας ἐπανήλθεν εἰς τὰ Σούσα, ἔπου ἐπέδιώξε τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο κόσμων, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ἄφου δὲ ἀνεπαύθη ἀρκετὰ ἐσκέφθη νὰ ἐξερευνήσῃ τὴν Κασπίαν καὶ τὴν Ἀραβίαν ἀλλὰ τὸν ἐπρόλαβεν ὁ θάνατος. Μέγας πυρετὸς ἐξήντησε τὸ κουρασμένον σῶμά του καὶ ἐντὸς οὐκτὼ ἡμερῶν ἀπέθανεν. Κατὰ τὸν Ἀρριανὸν ἦτο ὠραιότατος, φιλοπονώτατος, ὀρμητικὸς εἰς τὰς ἀποφάσεις, ἀνδρειότατος, φιλοτιμότατος, φιλοκινδυνότατος, εὐσεβέστατος, ἐγκρατέστατος, προβλεπτικώτατος, ἐμπειρότατος στρατηγός, πιστὸς εἰς τὰς συνθήκας, ἀφειδῶς ἐξοδεύων διὰ τοὺς φίλους.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

Ὁ Λουκιανὸς ἐγεννήθη εἰς τὰ Σαμόσατα τῆς Συρίας (125 μ. Χ.). Ἀφοῦ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὸ σχολεῖον προωρίσθη ὑπὸ τῶν πτωχῶν γονέων του διὰ τὴν ἑρμογλυφικὴν τέχνην. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἠσθάνετο μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰ γράμματα, κατέλιπε τὴν τέχνην πολὺ γρήγορα καὶ ἐπεδόθη μὲ ζῆλον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ρητορικῆς καὶ φιλοσοφίας. Μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του περιηγήθη τὴν Μ. Ἀσίαν, Μακεδονίαν, Ἑλλάδα, Ἰταλίαν καὶ Γαλατίαν ἐπιδεικνύων τὴν ρητορικὴν του τέχνην εἰς κάθε εὐκαιρίαν, ἰδίως ὅμως εἰς τὰς πανηγύρεις.

Πολὺν χρόνον ἔμεινε εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀντιόχειαν, ὅπου διεκρίθη ὡς δικηγόρος. Κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη τοῦ βίου του ἦλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ ἀπέθανε μετὰ τὸ 180 μ. Χ.

Τοῦ Λουκιανοῦ σφύζονται 82 διάφορα συγγράμματα.

Οἱ Νεκρικοὶ Διάλογοι. Εἶναι σύντομοι διάλογοι εἰς τοὺς ὁποίους ὑποδύονται κωμικὸν πρόσωπον νεκροὶ διάφοροι, εὐτραπέλως δὲ καὶ παιγνιδῶς γελοτοποιοῦνται καὶ διασύρονται πλημμελήματα καὶ ἀδυναμίαι ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων, ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς τοῦ συγγραφέως καὶ διάφορα ἱστορικὰ πρόσωπα.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

1.

Διογένους και Πολυδεύκους

§ 1. ΔΙΟΓ. Πολυδεύκη, σου παραγγέλλω, εὐθὺς ὡς ἀναβῆς στὴ γῆ, — διότι εἶναι ἡ σειρά σου, νομίζω, ν' ἀναστηθῆς αὐριον — ἔπου ἰδῆς Μένιππον τὸν κυνικὸν φιλόσοφον, — θὰ τὸν εὕρῃς δὲ εἰς τὸ Κράνειον τῆς Κορίνθου ἢ εἰς τὸ Λύκειον στὴν Ἀθήνα νὰ περιπαίξῃ τοὺς φιλοσόφους, πού φιλονικοῦν μεταξύ των — νὰ τοῦ πῆς ὅτι σὲ προτρέπει, Μένιππε, ὁ Διογένης, ἂν ἀρκετὰ περιγέλασας ὅσα γίνονται ἐπάνω στὴ γῆ, νὰ ἔλθῃς ἐδῶ στὸν Ἄδη, γιὰ νὰ περιγέλασῃς ἀκόμη περισσότερο τὰ ἐδῶ· διότι στὴ γῆ μὲν τὸ περιγέλασμά σου εἶναι ἀκόμη ἀμφίβολον καὶ ἄλλοι σχεδὸν λέγουν «ποιὸς βέβαια ξεύρει σωστά, τί θὰ ἐπακολουθήσῃ ὕστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴ ζωὴ;» ἐδῶ ὅμως δὲν θὰ παύσῃς μὲ βεβαιότητα νὰ γελάς, καθὼς ἐγὼ τώρα, καὶ μάλιστα ἔταν βλέπῃς τοὺς πλουσίους καὶ σατράπας καὶ τυράννους τόσοι ταπεινωμένους καὶ ἀσημάντους, καὶ ὅτι μόνον ἀπὸ τὰ παράπονά των διακρίνονται καὶ ὅτι εἶναι δειλοὶ καὶ ἄνδρσι ἐνθυμούμενοι τὰ καλὰ πού εἶχον στὴ γῆ. Αὐτὰ νὰ τοῦ πῆς, καὶ πὲς του ἀκόμη, νὰ ἔλθῃ ἀφοῦ γεμίσῃ τὴ σακκούλα του μὲ πολλὰ λούπινα καὶ ἂν κάπου εὕρῃ στὸ τρίστρατο βαλμένο δεῖπνον τῆς Ἑκάτης ἢ αὐτὸ ἀπὸ θυσίας πρὸς καθαρισμόν ἢ κανένα παρόμοιον.

§ 2. ΠΟΛ. Πολὺ καλά, Διογένη, θὰ τὰ πῶ αὐτὰ· ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν γνωρίσω καλύτερα, πὲς μου, τί λογῆς εἶναι τὸ ἐξωτερικόν του.

ΔΙΟΓ. Γέρων, φαλακρός, μὲ ἐπανωφόρι κουρελιασμένο, ἀνοικτὸ γιὰ κάθε ἄνεμο καὶ πολύχρωμο ἀπὸ τὰ διάφορα κουρέλια πού εἶναι μπαλωμένο. Γελά δὲ πάντοτε καὶ συνήθως περιπαίξει τοὺς ἀλαζόνας αὐτοὺς φιλοσόφους.

ΠΟΛ. Είναι εύκολο γὰ τὸν εὖρω ἀπ' αὐτὰ τοῦλάχιστον τὰ σημάδια.

ΔΙΟΓ. Θέλεις νὰ παραγγείλω κάτι καὶ γιὰ κείνους δὲ τοὺς φιλοσόφους ;

ΠΟΛ. Λέγε· διότι καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι βαρὺ.

ΔΙΟΓ. Παράγγειλέ τους, μ' ἓνα λόγο, νὰ παύσουν νὰ φλυαροῦν καὶ νὰ φιλονικοῦν γιὰ τὸν κόσμον ὅλον καὶ νὰ λέγουν μεταξύ των κερατώδεις συλλογισμοὺς καὶ νὰ σχηματίζουν κροκοδείλους καὶ νὰ γυμνάζουν τὸν νοῦν τῶν νέων νὰ ἐρωτοῦν τὰ τοιαῦτα ἄτοπα καὶ παράξενα.

ΠΟΛ. Καλὰ ! ἀλλὰ θὰ μὲ πῶν ὅτι εἶμαι ἀμαθὴς καὶ ἀπαίδευτος, ἐπειδὴ κατηγορῶ τὴν σοφίαν των.

ΔΙΟΓ. Σὺ δὲ πὲς τους ἐκ μέρους μου νὰ θρηγοῦν.

ΠΟΛ. Καὶ αὐτὰ, Διογένη, θὰ τὰ πῶ.

§ 3. ΔΙΟΓ. Καὶ εἰς τοὺς πλουσίους δέ, ἀγαπητέ μου Πολυδεύκη, αὐτὰ νὰ πῆς ἐκ μέρους μας· διατί, ἀνόητοι, φυλάττετε τὸ χρυσάφι ; διατί δὲ βασανίζεσθε λογαριάζοντες τοὺς τόκους καὶ μαζεύοντες τάλαντα ἐπάνω σὲ τάλαντα, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθετε ὕστερα ἀπὸ λίγο, ἔχοντες μόνον ἓνα ὄβολον γιὰ τὸν Χάρωνα ;

ΠΟΛ. Καὶ αὐτὰ θὰ τὰ πῶ εἰς ἐκείνους.

ΔΙΟΓ. Ἐλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὁμορφους καὶ τὰ παλληκάρια, τὸν Μέγιλλον ἀπὸ τὴν Κόρινθον καὶ τὸν Δαμόξενον τὸν παλαιστήν, νὰ πῆς ὅτι ἐδῶ σὲ μᾶς δὲν ὑπάρχουν πλέον οὔτε ξανθὰ μαλλιά οὔτε γαλανὰ ἢ μαῦρα μάτια οὔτε κοκκινάδι στὸ πρόσωπο οὔτε δυνατὰ νεῦρα ἢ ὦμοι ἰσχυροί, ἀλλὰ ὅλα ἐδῶ στὸν Ἄδην εἶναι στάχτη, καθὼς λέγουν, κρανία χωρὶς ὁμορφιά.

ΠΟΛ. Δὲν εἶναι δύσκολο νὰ πῶ καὶ αὐτὰ στοὺς ὁμορφους καὶ καὶ στὰ παλληκάρια.

§ 4. ΔΙΟΓ. Καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς, ὦ Λάκιον, εἶναι δὲ πολλοὶ οἱ ὅποιοι μάλιστα λυποῦνται γιὰ τὴν πτώχεια των καὶ παραπονοῦνται γιὰ τὴν οἰκονομικὴν των στενοχώρια—νὰ πῆς νὰ μὴ δακρύζουσι μήτε νὰ μοιρολογοῦν, ἀφοῦ τοὺς διηγήθῃς τὴν ἐδῶ ἰστορίαν καὶ ὅτι θὰ ἴδουσι τοὺς πλουσίους στὴ γῆ νὰ μὴν εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ αὐτοὺς σὲ κανένα πρᾶγμα· καὶ εἰς τοὺς δικούς σου δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἂν σοῦ φαίνεται καλὸ, νὰ τοὺς ἐπιτιμήσῃς ἐκ μέρους μου καὶ νὰ τοὺς πῆς ὅτι εὐρίσκονται σὲ μεγάλη παραλυσία.

ΠΟΛ. Νὰ μὴ λέγῃς τίποτε κακὸ, Διογένη, γιὰ τοὺς Λακεδαιμονίους, διότι δὲν θὰ τὸ ἀνεχθῶ. Ὅσα ὅμως παρήγγειλες γιὰ τοὺς ἄλλους, ὅλα θὰ τὰ πῶ.

ΔΙΟΓ. Ἄς τοὺς ἀφήσωμε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀφοῦ τὸ θέλῃς· ἀλλὰ εἰς ὅσους προεῖπον μὴ λησμονήσης νὰ τοὺς μεταδώσης τὰ λόγια μου.

2.

Πλούτων ἢ κατὰ Μενίππου.

§ 1. ΚΡΟΙΣ. Δὲν ὑποφέρομεν, Πλούτων, τοῦτον δὲ τὸν κυνικὸν Μένιππον ποῦ κατοικεῖ ἐδῶ κοντὰ μας· ὥστε ἢ ἐκεῖνον νὰ ἐγκαταστήσης κάπου ἄλλου ἢ ἡμεῖς θὰ μετοικήσωμεν σὲ ἄλλο μέρος.

ΠΛΟΥΤ. Καὶ τί κακὸν σᾶς κάμνει, ἐνῶ εἶναι νεκρὸς ὅπως καὶ σεῖς :

ΚΡΟΙΣ. Ἐνῶ ἡμεῖς μοιρολογοῦμεν καὶ ἀναστενάζομεν ἐνθυμούμενοι τὰ καλὰ ποῦ εἴχαμε στή γῆ, αὐτὸς ἐδῶ μὲν ὁ Μίδας τὸ χρυσάφι του, ὁ Σαρδανάπαλλος δὲ τὰ πολλὰ του ξεφαντώματα, ἐγὼ δὲ ὁ Κροῖσος τοὺς θησαυροὺς μου, μᾶς γελᾷ καὶ μᾶς ὀνειδίζει ὀνομάζων ἡμᾶς κτήνη καὶ καθάρματα· κάποτε δὲ μὲ τὰ τραγούδια του συγχίζει τὰ μοιρολόγια μας καὶ μ' ἓνα λόγο εἶναι ἀνυπόφορος.

ΠΛΟΥΤ. Τί εἶναι αὐτὰ ποῦ λέγουν γιὰ σένα Μένιππε ;

ΜΕΝ. Ἀλήθεια λένε, Πλούτων· διότι τοὺς μισῶ ἐπειδὴ εἶναι ἀνάισθητοι καὶ διεφθαρμένοι. Εἰς αὐτοὺς δὲν ἴητο ἀρκετὸ ὅτι ἐξήσαν κακῶς, ἀλλὰ καὶ πεθαμένοι ἐνθυμοῦνται ἀκόμη καὶ εἶναι προσκολλημένοι στὰ καλὰ ποῦ εἶχον στή γῆ· γι' αὐτὸ λοιπὸν εὐχαριστοῦμαι νὰ τοὺς πειράζω.

ΠΛΟΥΤ. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ τοὺς πειράζῃς· διότι αὐτοὶ λυποῦνται, ἐπειδὴ ἔχασαν ὅχι μικρὰ πράγματα.

ΜΕΝ. Καὶ σὺ εἶσαι ἀνόητος, Πλούτων, ἀφοῦ ἐπιδοκιμάζεις τοὺς στεναγμούς των.

ΠΛΟΥΤ. Καθόλου, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ ἐπαναστατήτε.

§ 2. ΜΕΝ. Καὶ ὅμως, ὦ κάκιστοι ἀπὸ ὅλους τοὺς Λυδοὺς καὶ τοὺς Φρύγας καὶ τοὺς Ἀσσυρίους, αὐτὸ νὰ ξεύρετε ὅτι δὲν θὰ παύσω μὲ κανένα τρόπον· διότι ὅπου καὶ ἂν πάτε, θὰ σᾶς ἀκολου-

θήσω γὰρ νὰ σᾶς πειράζω καὶ νὰ σᾶς ζαλίζω μὲ τὰ τραγούδια μου καὶ νὰ σᾶς καταγελῶ.

ΚΡΟΙΣ. Αὐτὰ δὲν εἶναι καταφρόνησις ;

ΜΕΝ. Ὅχι, ἀλλὰ ἐκεῖνα ἦσαν καταφρόνησις, πού σεῖς ἐκάμνετε, ἀπαιτοῦντες νὰ σᾶς προσκυνοῦν καὶ ἐμπαιζόντες ἐλευθέρους ἀνθρώπους καὶ οὐδὲν ἐνθουμούμενοι τὸν θάνατον· λοιπὸν θὰ κλάψετε, ἐπειδὴ ὅλα ἐκεῖνα τὰ χάσατε.

ΚΡΟΙΣ. Ναί, θεοί, πολλὰ καὶ μεγάλα κτήματα ἐχάσαμεν.

ΜΙΔ. Πόσον μὲν χρυσάφι ἐγὼ ἔχασα.

ΣΑΡΔ. Πόσα δὲ ξεφαντώματα ἐγὼ στερήθηκα.

ΜΕΝ. Πολὺ καλά, ἔτσι νὰ κάνετε· σεῖς μὲν νὰ κλαίτε, ἐγὼ δὲ θὰ σᾶς τραγουδῶ ἐπαναλαμβάνων πολλάκις τὸ *γνώθι σαυτόν*· διότι θὰ ταιριάζῃ σὲ τέτοια μοιρολόγια μὴ τέτοια ἐπιφθῆ.

Μενίππου, Ἀμφιλόχου καὶ Τροφωνίου.

§ 1. ΜΕΝ. Δὲν μπόρῳ νὰ καταλάβω πῶς σεῖς οἱ δύο, Τροφῶνιε καὶ Ἀμφίλοχε, ἐνῶ εἰσθε νεκροὶ ἀξιοθήκατε νὰ ἔχετε ναοὺς καὶ νὰ νομίζεσθε μάντιες καὶ οἱ ἀνόητοι ἄνθρωποι σᾶς νομίζουν ὅτι εἰσθε θεοί.

ΑΜΦΙΛ. Τὶ πταίομεν ἡμεῖς, ἂν ἀπὸ ἀνοησίαν τῶν ἐκεῖνοι τέτοια ἰδέα ἔχουν γιὰ τοὺς νεκρούς ;

ΜΕΝ. Ἀλλὰ δὲν θὰ εἶχον γιὰ σᾶς τέτοια ἰδέα, ἂν καὶ σεῖς ὅταν ἦσθε στὴ ζωὴ δὲν ἐκόβατε ψευτιῆς ὅτι προβλέπετε τὸ μέλλον καὶ μπορείτε νὰ προειπῆτε εἰς τοὺς ἐρωτῶντας κάτι.

ΤΡΟΦ. Μενίππε, ὁ Ἀμφίλοχος μὲν μπορεῖ νὰ ξεύρῃ, τί πρέπει ν' ἀποκριθῆ γιὰ τὸν ἑαυτὸν του· ἐγὼ ὅμως εἶμαι ἥρωσ καὶ δίδω χρησμούς, εἰς ὅποιον καταβῆ στὸ σπήλαιό μου. Σὺ δὲ φαίνεται δὲν πῆγες καθόλου στὴ Λειβαδιά· διότι ἂν πήγαινες, δὲν θὰ ἀπιστοῦσες εἰς αὐτά.

§ 2. ΜΕΝ. Τὶ λέγεις ; Ἄν βέβαια δὲν πάγω στὴ Λειβαδιά καί, ντυμένος μὲ σινδόνια γελοίως καὶ ἔχων στὰ χέρια *πηττα*, δὲν συρθῶ μέσα στὸ σπήλαιον ἀπὸ τὸ στόμιό του πού εἶναι χαμηλό, δὲν μπορῶ νὰ ξεύρω ὅτι εἶσαι νεκρὸς καθὼς καὶ ἡμεῖς καὶ μόνον στὴ μαγεία διαφέρεῖς ; ἀλλὰ, νὰ χαρῆς τὴν μαντικὴν σου δύναμι καὶ τέχνη, τί εἶναι ἥρωσ ; διότι δὲν ξεύρω.

ΤΡΟΦ. Είναι κάτι σύνθετον ἀπὸ ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ θεόν.

MEN. Τὸ ὅποιον μῆτε ἄνθρωπος εἶναι, ἔπως λέγεις, μῆτε θεός, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο μαζί. Τώρα λοιπὸν ποῦ πῆγε ἐκεῖνο τὸ ἥμισυ τοῦ θεοῦ σου;

ΤΡΟΦ. Δίνει χρησμούς, Μένιππε, στή Βοιωτία.

MEN. Δὲν καταλαβαίνω, Τροφώνιε, τί λέγεις: ὅτι ἔμως ὀλόκληρος εἶσαι νεκρός, τὸ βλέπω καθαρά.

4.

Ἑρμοῦ καὶ Χάρωνος.

§ 1. ERM. Ἄς λογαριασθῶμεν, παραδοκῦρη, ἂν σοῦ φαίνεται καλὸ, πόσα μοῦ χρεωστεῖς ἕως τώρα, γιὰ νὰ μὴ φιλονικῶμεν εἰς τὸ ἔξῃς γιὰυτά.

XAP. Ἄς λογαριασθῶμεν, Ἑρμῆ: διότι καλύτερα εἶναι νὰ εἶναι τακτοποιημένοι οἱ λογαριασμοὶ διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν ἄλλοτε ἐνοχλήσεις.

ERM. Κατὰ παραγγελίαν σου ἄγκυραν σοῦ ἔφερα μὲ πέντε δραχμάς.

XAP. Ἀκριβὰ λέγεις.

ERM. Μὰ τὸν Ἄδην, μὲ πέντε δραχμάς τὴν ἀγόρασα καὶ σοῦ ἀγόρασα σχοινὶ γιὰ τὰ κουπιὰ μὲ δύο ὀβολούς.

XAP. Βάλε πέντε δραχμάς καὶ δύο ὀβολούς.

ERM. Καὶ σακκορράφαν γιὰ τὸ πανί: πέντε ὀβολούς ἐγὼ ἐπλήρωσα.

XAP. Καὶ αὐτοὺς πρόσθεσε στὸ λογαριασμό.

ERM. Καὶ πίσσα διὰ νὰ φράξω τὰ ἀνοίγματα τῆς βάρκας καὶ καρφιά δὲ καὶ χονδρὸ σχοινὶ μὲ τὸ ὅποιον ἔφκιασες τὸ σχοινὶ ποῦ ἀνεβάξεται καὶ κατεβάζεται ἢ ἀντέννα, ἔλα μαζί δύο δραχμάς.

XAP. Αὐτὰ φθηνὰ τὰ ἠγόρασες.

ERM. Αὐτὰ εἶναι ἔλα, ἂν δὲν λησμονήσαμε τίποτε στὸ λογαριασμό. Πότε λοιπὸν λέγεις ὅτι θὰ μοῦ τὰ πληρώσης;

XAP. Τώρα ἀμέσως, Ἑρμῆ, εἶναι ἀδύνατον ἂν ἔμως καμμιά ἐπιδημία ἢ πόλεμος στείλῃ ἐδῶ κάτω πολλοὺς μαζεμένους, θὰ εἶναι τρόπος τότε νὰ κερδίσω ἔξαπατῶν στὸ λογαριασμό τῶν ναύλων.

§ 2. ΕΡΜ. Τώρα λοιπόν ἐγὼ θὰ κάθημαι νὰ παρακαλῶ νὰ συμβῶν αὐτὰ τὰ κακὰ, γὰ νὰ ἔχω ἀπὸ αὐτὰ κανὲν κέρδος;

ΧΑΡ. Ἄλλος τρόπος δὲν ὑπάρχει, Ἐρμῆ· γιατί τώρα, ὡς βλέπεις, ὀλίγοι μᾶς ἔρχονται, διότι εἶναι παντοῦ εἰρήνη.

ΕΡΜ. Καλύτερα νὰ ἔχη εἰρήνην ὁ κόσμος, ἔστω καὶ ἂν πρέπη νὰ περιμένω νὰ μοῦ πληρώσης τὸ χρέος σου. Μ' ὅλα ταῦτα οἱ παλαιοί, Χάρων, Ξεύρεις, τί λογῆς νεκροὶ ἤρχοντο; ὅλοι ἄνδρες ματωμένοι καὶ οἱ περισσότεροὶ πληγωμένοι· τώρα δὲ πεθαίνει κάπου κάπου κανένας ἢ δηλητηριασμένος ἀπὸ τὸν οὖν του ἢ ἀπὸ τὴν γυναῖκά του ἢ ἀπὸ ἀσωτίαν πρισμένος στὴν κοιλιά καὶ τὰ σκέλη, ὅλοι κίτρινοι καὶ ἀδύνατοι, χωρὶς καμμιά ὁμοιότητα μετὰ τοὺς παλαιούς ἐκείνους. Οἱ δὲ περισσότεροὶ ἀπὸ αὐτοὺς πεθαίνουν γιὰ χρήματα ἐπιβουλεύοντες ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, καθὼς φαίνεται.

ΧΑΡ. Διότι εἶναι αὐτὰ πολὺ ἐπιθυμητά.

ΕΡΜ. Λοιπὸν καὶ ἐγὼ δὲν θὰ φανῶ ὅτι κάμνω ἁμαρτίαν, ἂν δὲν παύω νὰ σοῦ ζητῶ ὅσα μοῦ χρεωστεῖς.

5.

Πλούτωνος καὶ Ἐρμού.

§ 1. ΠΛΟΥΤ. Ξεύρεις ἓνα γέρο, ποῦ γήρασε πολὺ, λέγω τὸν πλούσιον Εὐκράτην, ὁ ὅποιος παιδιὰ μὲν δὲν ἔχει, ἐκείνοι ὅμως ποῦ κυνηγοῦν τὴν κληρονομίαν του εἶναι ἄπειροι;

ΕΡΜ. Ναί, τὸν Σικυώνιον ἐννοεῖς. Τί ἔχεις νὰ μοῦ πῆς γι' αὐτόν;

ΠΛΟΥΤ. Ἐκεῖνον μὲν, Ἐρμῆ, ἄφησέ τον νὰ ζητῆ πάνω ἀπὸ τὰ ἐνεγόντα χρόνια ποῦ ἔζησε, καὶ μέτρησε καὶ ἄλλα τόσα καὶ, ἂν ἦτο δυνατόν, ἀκόμη περισσότερα· τοὺς κόλακας του ὅμως Χαρίνον τὸν νέον καὶ τὸν Δάμωνα καὶ τοὺς ἄλλους κατέβασέ τους πρὸς τὰ κάτω ὅλους μετὰ τὴν ἀράδα.

ΕΡΜ. Ἐνα τέτοιο πράγμα θὰ φανῆ ἄτοπον.

ΠΛΟΥΤ. Τοῦναντίον μάλιστα καὶ πολὺ δίκαιον· διότι τί κακὸν ἔπαθον ἐκείνοι καὶ παρακαλοῦν ν' ἀποθάνῃ αὐτὸς; ἢ γιατί νομίζουν δικά των τὰ χρήματά του χωρὶς νὰ ἔχουν καμμιά συγγένεια; ἀλλὰ τὸ ἀνηθικώτερο ἀπ' ὅλα εἶναι, ὅτι, ἂν καὶ κάμνουν τοιαύτας παρακλήσεις, ὅμως τὸν περιποιῶνται τοῦλάχιστον στὰ φανερά· καὶ ἔταν εἶναι ἄρρωστος, τί σκέπτονται, εἶναι σὲ ὅλους φανερά, ὅμως

ὑπόσχονται θυσίας, ἂν καλύτερεύσῃ, καὶ γενικὰ ἢ κολακεία τῶν ἀνθρώπων τούτων ἔχει μεγάλη πραικίλια. Γιὰ ἕλα αὐτὰ αὐτὸς μὲν ἄς μένη ἀθάνατος, ἐκεῖνοι δὲ ἄς κατέβουν ἐδῶ πρὶν ἀπ' αὐτόν, ἀφοῦ ματαίως ἔμειναν μὲ τὸ στόμα ἀνοικτό.

§ 2. EPM. Γελοῖα θὰ πάθουν, ἂν καὶ εἶναι πανοῦργοι· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος μὲ μεγάλην ἐπιτηδειότητα τοὺς ἀπατᾷ καὶ τοὺς κάνει νὰ ἐλπίζουν, καὶ γενικὰ ἐνῶ φαίνεται πάντοτε ὅτι εἶναι γιὰ θάνατο, ὅμως εἶναι πολὺ καλύτερα ἀπὸ τοὺς νέους· ἐκεῖνοι δὲ μοιράζονται πλέον μεταξὺ τῶν τὴν κληρονομίαν καὶ περνοῦν τὸν καιρὸν τῶν φανταζόμενοι ὅτι θὰ ζήσουν ζωὴ εὐτυχισμένη.

ΠΛΟΥΤ. Λοιπὸν αὐτὸς μὲν ἄς βγάλλῃ ἀπὸ πάνω του τὰ γηρατιὰ καὶ ἄς γίνῃ πάλιν νέος καθὼς ὁ Ἰόλαος· ἐκεῖνοι δὲ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰς ἐλπίδας τῶν ἄς ἀφήσουν τὸν πλοῦτον πού ὀνειρεύονται καὶ ἄς ἔλθουν ἐδῶ ἀφοῦ ὡς κακοὶ ἀποθάνουν μὲ κακὸν θάνατον.

EPM. Μὴ σὲ μέλη, Πλούτων· διότι θὰ σοῦ τοὺς φέρω ὅλους μὲ τὴν σειρὰ ἕνα ἕνα· εἶναι δέ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἑπτὰ.

ΠΛΟΥΤ. Κατέδασέ τους· καὶ ἐκεῖνος θὰ τοὺς στείλῃ ἕνα ἕνα ἀφοῦ γίνῃ ἀπὸ γέρος πάλιν νέος.

6.

Ζηνοφάντου καὶ Καλλιδημίδου.

§ 1 ΖΗΝ. Μὰ σὺ, Καλλιδημίδη, πῶς πέθανες ; διότι γιὰ μένα ὅτι ἤμην παράσιτος τοῦ Δεινίου καὶ πνίγηκα, ἐπειδὴ ἔφαγα περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἔπρεπε, τὸ ξεύρεις· διότι ἦσο παρὼν στὸ θάνατό μου.

ΚΑΛΛ. Ἦμουν παρὼν, Ζηνόφαντε· μὰ καὶ ἡ δική μου τύχη ἦτο πολὺ παράξενη. Γνωρίζεις βέβαια καὶ σὺ ἂν δὲν ἀπατῶμαι τὸν γέροντα Πτοιόδωρον.

ΖΗΝ. Τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, μὲ τὸν ὅποιον σὲ ἔβλεπα συνήθως νὰ συναναστρέφεσαι ;

ΚΑΛΛ. Ἐκεῖνον τὸν ἴδιον πάντοτε ἐκολάκευα, γιὰτὶ μοῦ ἔδιδε ὑποσχέσεις ὅτι δὲν θὰ μὲ λησμονήσῃ στὸ θάνατό του. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ὑπόθεσις μάκραινε πολὺ καὶ ὁ γέρων ζοῦσε περισσότερο ἀπὸ τὸν Τιθωνόν, ἐπενόησα συντομώτερο δρόμο γιὰ νὰ πάρω γρηγορώτερα τὴν κληρονομιά. Ἀγόρασα δηλ. δηλητήριο καὶ ἔπεισα τὸν δούλον πού κερνοῦσε, ὅταν ὁ Πτοιόδωρος ζητήσῃ νὰ πιῇ — πίνει

δὲ παρὰ πολὺ — ἀφ' οὗ τὸ βάλῃ στὸ ποτήρι νὰ τὸ ἔχη ἕτοιμο καὶ νὰ τοῦ τὸ δώσῃ· ἐὰν δὲ τὸ κάμῃ αὐτό, τοῦ ὠρκίσθηκα ἔτι θὰ τὸν ἀφήσω ἐλεύθερον.

ZHN. Τί λοιπὸν συνέβη ; γιατί φαίνεσαι ὅτι θὰ πῆς κάτι πολὺ παράξενο.

§ 2. ΚΑΛΛ. Ἀφοῦ λοιπὸν λουστῆκαμε καὶ γυρίσαμε ἀπὸ τὸ λουτρό στὸ σπίτι, δύο ποτήρια ἔχων ἕτοιμα ὁ νέος, τὸ ἓνα, ποὺ εἶχε τὸ δηλητήριο, γιὰ τὸν Πτοιόδωρο καὶ τὸ ἄλλο γιὰ μένα, ἔκαμε λάθος, δὲν ξέρω πῶς, καὶ σ' ἐμὲ μὲν ἔδωκε τὸ δηλητηριασμένο, στὸν Πτοιόδωρο δὲ τὸ ἀδηλητηρίαστο· τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ ἀμέσως ἔπεσα ἀνάσκελα νεκρὸς στὸν τόπον ἐκεῖνου. Γιατί γελάς, Ζηνόφαντε ; καὶ ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ περιγελάς ἄνθρωπον φίλον σου.

ZHN. Γελῶ, Καλλιδημίδη, ἐπειδὴ ἔπαθες ἀστεία. Καὶ ὁ γέρος τί ἔλεγε εἰς αὐτά ;

ΚΑΛΛ. Στὴν ἀρχὴ μὲν τaráχθηκε λίγο διότι τοῦ ἦλθε πολὺ ξαφνικό, ἔπειτα ἀφοῦ κατάλαβε, μοῦ φαίνεται, τὸ τί συνέβη, γέλοσσε καὶ αὐτός, γιὰ ὅσα ἔκαμε ὁ νέος ποὺ κερνοῦσε.

ZHN. Μὰ καὶ σὺ δὲν ἔπρεπε νὰ πάρῃς τὸν συντομώτερο δρόμο· διότι ἡ κληρονομία θὰ σοῦ ἤρχετο ἀπὸ τὸν συνηθισμένο δρόμο ἀσφαλέστερα, ἂν καὶ λίγο ἀργότερα.

7.

Κνήμωνος καὶ Δαμνίπου.

§ 1. ΚΝΗΜ. Τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ λέγει ἡ παροιμία· τὸ ἐλαφάκι ἐνίκησε τὸν λέοντα.

ΔΑΜ. Διατί θυμώνεις, Κνήμων ;

ΚΝΗΜ. Πρωτὰς γιατί θυμώνω ; κληρονόμους ἀφήκα χωρὶς νὰ θέλω, ἐπειδὴ γελάστηκα ἀπὸ τίς πονηριές μου ὁ ταλαίπωρος, ἐκεῖνους ποὺ ἤθελα πολὺ νὰ κληρονομήσω παραμελήσας τὴ δική μου περιουσία.

ΔΑΜ. Πῶς συνέβη αὐτό ;

ΚΝΗΜ. Τὸν πλουσιώτατον Ἐρμόλαον ποὺ ἦτο ἀτεκνος τὸν ἐκολάκευα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν κληρονομήσω στὸ θάνατό του· καὶ ἐκεῖνος μὲ εὐχαρίστησιν ἐδέχετο τὴν κολακείαν. Μοῦ φάνηκε λοιπὸν ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι φρόνιμον πράγμα, νὰ κάμω δηλ. διαθέκηνη

στὰ φανερά, μὲ τὴν ὁποίαν ἀφήκα ἔλα τὰ δικά μου εἰς ἐκεῖνον, γὰρ νὰ μὲ μιμηθῇ καὶ ἐκεῖνος καὶ νὰ κάμῃ τὰ ἴδια.

ΔΑΜ. Τί λοιπὸν ἔκαμεν ἐκεῖνος;

ΚΝΗΜ. Τί ἔγραψεν αὐτὸς στὴ διαθήκῃ του δὲν ξεύρω, διότι ἐγὼ ἔξαφνα πέθανα, ἐπειδὴ ἔπεσεν ἐπάνω μου ἡ στέγη· καὶ τώρα ὁ Ἑρμόλαος ἔχει τὴν περιουσίαν μου, ἀφοῦ σὰν τὸ λαβράκι κατέπιε τὸ ἀγκίστρι μὲ τὸ δόλωμα μαζὶ.

ΔΑΜ. Ὅχι μονάχα τὸ ἀγκίστρι μὲ τὸ δόλωμα, ἀλλὰ καὶ σὲ τὸν ἴδιο τὸν φαρᾶ· ὥστε ἐπενόησες πανουργίαν γιὰ κακὸ τοῦ κεφαλίου σου.

ΚΝΗΜ. Τὸ βλέπω· γιαντὸ κλαίω.

8.

Χάρωνος καὶ Ἑρμοῦ καὶ νεκρῶν διαφόρων.

§ 1. ΧΑΡ. Ἀκούσατε σὲ ποιὰ κατάστασι εὐρίσκονται τὰ πράγματα μας. Ἡ βάρκα μας, καθὼς βλέπετε, εἶναι μικρὴ καὶ σάπια καὶ σὲ πολλὰ μέρη κάνει νερά, καὶ ἂν λίγο κλίνῃ πρὸς τὸ ἓνα μέρος, θὰ ἀναποδογυρισθῇ ἀμέσως, σεῖς δὲ τόσοσ πολλοὶ ἦλθετε καὶ κουβαλεῖτε καθένας πολλὰ πράγματα. Ἐὰν λοιπὸν μπῆτε μέσα μὲ αὐτά, φοβοῦμαι μήπως ὕστερα μετανοήσετε, καὶ μάλιστα ἔσοι δὲν ξεύρετε νὰ κολυμβᾶτε.

ΕΡΜ. Πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ κάμωμεν, γιὰ νὰ ταξειδεύσωμε μὲ ἀσφάλεια;

ΧΑΡ. Ἐγὼ θὰ σᾶς πῶ· πρέπει νὰ μπῆτε γυμνοί, ἀφίνοντες στὸ γυαλὸ ἔλα αὐτὰ τὰ περιττά· διότι μόλις καὶ μὲ τέτοιον τρόπον θὰ σᾶς χωρέσῃ ἡ βάρκα. Καὶ σύ, Ἑρμῆ, θὰ φροντίσῃς στὸ ἐξῆς νὰ μὴ δέχεσαι κανένα ἀπ' αὐτούς, ὅποιος δὲν εἶναι γυμνὸς καὶ δὲν ἀφήκε στὸ γυαλὸ, καθὼς εἶπα, τὰς ἀποσκευάς του. Νὰ σταθῆς δὲ κοντὰ στὴν ἀποβάθρα καὶ νὰ τοὺς ἐξετάζῃς προσεκτικὰ, τότε δὲ νὰ τοὺς παίρνῃς στὴ βάρκα, ἀφοῦ τοὺς ἀναγκάσῃς νὰ μπαίνουν γυμνοί.

§ 2. ΕΡΜ. Καλὰ λέγεις καὶ ἔτσι πρέπει νὰ κάμωμεν.

Αὐτὸς ἐδῶ ὁ πρῶτος, ποῖος εἶναι;

ΜΕΝ. Ἐγὼ εἶμι ὁ Μένιππος. Νὰ κοίταξε, Ἑρμῆ, ἡ σακούλα μου καὶ τὸ ραβδί μου ἄς ριφθοῦν στὴ λίμνη, τὸ ἐπανωφόρι μου δὲ οὔτε τὸ ἔφερα καὶ καλὰ ἔκαμα.

ΕΡΜ. Ἐρχοῦ μέσα, Μένιππε, πού εἶσαι ὁ καλύτερος ἀπὸ τοὺς

άνθρώπους, και να ἔχῃς τὴν πρωτοκαθεδρίαν ὑψηλά, κοντὰ στὸν παραβοκύρη, γιὰ νὰ τοὺς παρατηρῆς ὄλους.

§ 3. Καὶ ὁ ὄρατος αὐτὸς ἐδῶ, ποῖος εἶναι :

ΧΑΡΜ. Ὁ Χαρμόλαος ἀπὸ τὰ Μέγαρα, ἄνθρωπος ἀξιαγάπητος.

ΕΡΜ. Βγάλε λοιπὸν τὴν ὀμορφιά και τὰ μακριὰ μαλλιά και τὸ κόκκινο χρῶμα ποὺ ἔχεις στὰ μάγουλα, και ὄλο τὸ δέρμα.

Καλὰ εἶσαι τώρα, εἶσαι ἐλαφρὸς, ἔρχου μέσα.

§ 4. Σὺ δὲ ποὺ φορεῖς τὸ κόκκινο φόρεμα και τὸ στέμμα, ποὺ ἔχεις σοβαρὸ βλέμμα, ποῖος εἶσαι :

ΛΑΜΠ. Εἶμαι ὁ Λάμπιχος ὁ βασιλεὺς τῶν Γελῶν.

ΕΡΜ. Διατί, Λάμπιχε, ἤλθες μὲ τόσα πράγματα :

ΛΑΜΠ. Μὰ τί, ἔπρεπε, Ἐρμῆ, νὰ ἔλθῃ γυμνὸς ἓνας βασιλεὺς :

ΕΡΜ. Βασιλέα μὲν δὲν σὲ ξεύρω, νεκρὸν μάλιστα· ὥστε βγάλε τα αὐτά.

ΛΑΜΠ. Νὰ γιὰ χατήρι σου τὰ πετῶ τὰ στολίδια.

ΕΡΜ. Ρίψε και τὴν ἀλαζονεία, Λάμπιχε, και τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους καταφρόνησιν· γιατί αὐτὰ ἂν μποῦν μαζί σου, θὰ βαρύνουν τὴ βάρκα.

ΛΑΜΠ. Ἐπὶ τοῦλάχιστον ἄφησέ με νὰ φορῶ τὸ στέμμα και τὸ βασιλικὸ ἐπανωφόρι.

ΕΡΜ. Μὲ κανένα τρόπο, ἀλλὰ και αὐτὰ ἄφησέ τα.

ΛΑΜ. Ἄς εἶναι, τί ἔμεινεν ἄλλο : γιατί, ὡς βλέπεις, ὄλα τὰ ἀφήκα.

ΕΡΜ. Καὶ τὴν σκληρότητα και τὴν μωρίαν και τὴν ὑπερηφάνειαν και τὴν ὀργὴν και ὄλα αὐτὰ ἄφησέ τα.

ΛΑΜΠ. Νὰ ! εἶμαι γυμνός.

§ 5. ΕΡΜ. Πήγαινε μέσα τώρα. Καὶ σὺ ὁ παχύς, ὁ πολύσαρκος, ποῖος εἶσαι :

ΔΑΜ. Ὁ Δαμασίας ὁ ἀθλητής.

ΕΡΜ. Ναί, ὁμοιάζεις· γιατί σὲ ξεύρω, ἐπειδὴ πολλάκις σὲ εἶδα στὰς παλαίστρας.

ΔΑΜ. Ναί, Ἐρμῆ· δέξου με λοιπὸν, ποὺ εἶμαι γυμνός.

ΕΡΜ. Δὲν εἶσαι γυμνός, ἀγαπητέ μου, διότι φορεῖς τόσα κρέατα· ὥστε ἄρχισε νὰ γυμνώνεσαι, γιατί θὰ βουλιάξῃς τὴ βάρκα, ἂν τὸ ἓνα πόδι μονάχα βάλῃς μέσα· νὰ ρίψῃς δὲ και τὰ στεφάνια αὐτὰ και τὰ διαλαλήματα ποὺ σὲ φώναζαν νικητή.

ΔΑΜ. Νά ! είμαι πράγματι γυμνός, καθώς βλέπεις, και ἴσος στὸ βάρος μὲ τοὺς ἄλλους νεκρούς.

§ 6. ΕΡΜ. "Ἐτσι εἶναι καλύτερα νὰ εἶσαι ἐλαφρὸς, ὥστε πῆ-
γαινε μέσα. Καὶ σὺ δέ, Κράτων, ἀφοῦ πετάξῃς τὸν πλοῦτόν σου νὰ
ρίψῃς προσέτι καὶ τὴν μαλθακότητα καὶ τὴν τρυφήν καὶ νὰ μὴ
κουβαλῆς μήτε τὰ σάβανά σου μήτε τὰ ἀξιώματα τῶν προγόνων
σου· νὰ ἀφήσῃς δὲ καὶ τὸ γένος καὶ τὴν δόξαν καὶ ἂν καμμιά φορὰ
σὲ ἐκήρυξεν ἢ πατρίς σου εὐεργέτην καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἀν-
δριάντων, καὶ νὰ μὴ λέγῃς, ὅτι σοῦ ἔκαμαν τάφον μέγαν· διότι καὶ
αὐτὰ ἔταν ἀναφέρωνται προξενοῦν βάρος.

ΚΡΑΤ. "Ἄν καὶ δὲν τὸ θέλω, ὅμως θὰ τὰ ρίψω ἔλα· διότι τι
μπορῶ νὰ κάμω;

§ 7. ΕΡΜ. Πῶ, πῶ ! καὶ σὺ ὁ ἀρματομένος, τί θέλεις ; καὶ
γιατί φέρεις τὰ τρόπαια ;

ΣΤΡΑΤ. Διότι ἐνίκησα, Ἑρμῆ, καὶ φάνηκα ὁ πιὸ γενναῖος καὶ
ἢ πατρίς μὲ ἐτίμησε.

ΕΡΜ. "Ἀφῆσε στὴ γῆ τὰ τρόπαια, γιατί στὸν "Ἄδη εἶναι εἰ-
ρήγη καὶ δὲν θὰ χρειασθοῦν καθόλου τὰ ἔπλα. Καὶ αὐτὸς ὁ σοβα-
ρός, ὅσο τοῦλάχιστον δεικνύει τὸ ἐξωτερικόν του, ποῦ καμαρώνει
καὶ σηκώνει τὰ φρύδια του, ποῦ εἶναι βυθισμένος σὲ σκέψεις καὶ
ἔχει μακριὰ καὶ πυκνὴ γενειάδα, ποῖος εἶναι ;

§ 8. ΜΕΝ. Κάποιος φιλόσοφος, Ἑρμῆ, ἢ γιὰ νὰ πῶ καλύτερα,
ἓνας πανοῦργος ἄνθρωπος καὶ γεμᾶτος ἀπὸ ψευδολογίας· ὥστε γύ-
μνωσέτον καὶ αὐτόν· διότι θὰ ἴδῃς πολλὰ καὶ γελοῖα πράγματα
κρυμμένα κάτω ἀπὸ τὸ φόρεμά του.

ΕΡΜ. Βγάλε πρῶτον τὸ φόρεμά σου, ἔπειτα καὶ ἔλα αὐτὰ.
Θεέ μου, πόσην ἀλαζονείαν φέρει μαζί του, πόσην δὲ ἀμά-
θειαν καὶ μαλώματα καὶ ματαιοδοξίαν καὶ σοφιστικὰς ἐρωτήσεις
καὶ λεπτολογίας καὶ πολυκλοκα νοήματα, ἀκόμη δὲ καὶ ματαιοπο-
νίαν πολὺ μεγάλην καὶ ὄχι ὀλίγην φλυαρίαν καὶ ἀνοησίας καὶ μι-
κρολογίαν· μὰ τὴν ἀλήθειαν βλέπω καὶ χρυσάφι καὶ διασκεδάσεις
καὶ ἀδιαντροπία καὶ θυμὸς καὶ τρυφήν καὶ μαλθακότητα· διότι
δὲν μὲ διαφεύγουν, ἂν καὶ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν τὰ κρύπτεις.
Ρίψε δὲ καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὸ νὰ νομίζῃς
ὅτι εἶσαι καλύτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους· διότι ἂν μπῆς στὴ βάρκα

μὲ ὄλα αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα, ποῖο καράδι καὶ μὲ πενήντα κρουπιὰ
μπορεῖ νὰ σὲ χωρέσῃ ;

ΦΙΛΟΣ. Πολὺ καλὰ θὰ τὰ ρίψω, ἀφοῦ ἔτσι προστάξῃς.

§ 9. ΜΕΝ. Μὰ καὶ αὐτὴν τὴν γενειάδα νὰ ρίψῃ, Ἑρμῆ, ποῦ
εἶναι, ὡς βλέπεις, βαρεῖα καὶ πυκνὴ· ζυγίζει τοῦλάχιστον μιὰ ὀκτῶ
καὶ τριακόσια δράμια.

ΕΡΜ. Καλὰ λέγεις· ρίψε τὴν καὶ αὐτὴν.

ΦΙΛ. Καὶ ποῖος θὰ μοῦ τὴν κόψῃ.

ΕΡΜ. Αὐτὸς ἐδῶ ὁ Μένιππος, ἀφοῦ τὴν ἀκουμδήσῃ στὴ σκάλα
τῆς βάρκας, θὰ τὴν κόψῃ μὲ ἓνα ναυπηγικὸν πέλεκυν.

ΜΕΝ. Ὅχι, ὦ Ἑρμῆ, νὰ μοῦ δώσῃς ἓνα πριόνι· γιὰτὶ αὐτὸ θὰ
μᾶς κάμῃ νὰ γελάσωμεν περισσότερο.

ΕΡΜ. Ὁ πέλεκυς εἶναι ἀρκετός.—Πολὺ καλὰ· τώρα φάνηκες
ἀνθρωπινώτερος ποῦ ἔβγαλες ἀπὸ πάνω σου τὴν βρωμερὴ αὐτὴ γε-
νειάδα.

ΜΕΝ. Θέλεις νὰ κόψω λίγο καὶ ἀπὸ τὰ φρύδια ;

ΕΡΜ. Μάλιστα· διότι ὑπερηφανεύθῃ πολὺ· δὲν ξεύρω γιὰτὶ εἶ-
ναι τόσο ὑπερήφανος. Τί ; καὶ κλαίεις, κάθαρμα, καὶ φοβεῖσαι
τὸν θάνατον ; μπαῖνε μέσα.

ΜΕΝ. Ἐνὰ ἀκόμη τὸ βαρύτερο ἀπ' ὄλα ἔχει στὴ μασχάλη του.

ΕΡΜ. Τί, Μένιππε ;

ΜΕΝ. Κολακείαν, Ἑρμῆ, ἢ ὅποια πολὺ τοῦ ἐχρησίμευσε στὴ
ζωὴ του.

ΦΙΛΟΣ. Λοιπὸν καὶ σὺ, Μένιππε, ρίψε τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν
ἐλευθεροστομίαν καὶ τὴν ἀμεριμνησίαν καὶ τὴν γενναιοψυχίαν καὶ
τὸ γέλοιο· διότι μόνος σὺ ἀπὸ ὄλους τοὺς νεκροὺς γελᾷς.

ΕΡΜ. Καθόλου, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἔχῃς αὐτά, ἐπειδὴ εἶναι ἐλα-
φρά καὶ πολὺ εὐκόλα μεταφέρονται καὶ χρήσιμα γιὰ τὸ ταξεῖδι.

§ 10. Καὶ σὺ ὁ ρήτωρ νὰ ἀφήσῃς τὰ τέσσα λόγια ποῦ δὲν ἔχουν
τέλος καὶ τὰ ρητορικὰ σχήματα, τὰς ἀντιθέσεις καὶ παρισώσεις,
καὶ τὰς ὠραίας προτάσεις καὶ τοὺς βαρβαρισμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ
βάρη τῶν λόγων.

ΡΗΤ. Νά! τὰ ρίπτω.

ΕΡΜ. Πολὺ καλὰ· ὥστε λύσε τὰ παλαμάρια, ἄς ἀνεβάσωμε τὴ
σκάλα, ἄς σηκώσωμε τὴν ἄγκυρα, ἄνοιξε τὸ πανί, πιάσε καραβο-
κύρη, τὸ τιμόνι· καλὸ μας ταξεῖδι.

§ 11. Τί κλαίετε, ὦ μάταιοι, καὶ πρὸ πάντων σὺ ὁ φιλόσοφος, τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγου κόψαμε τὴν γενειάδα;

ΦΙΛΟΣ. Διότι, ὦ Ἑρμῆ, νόμιζα ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος.

MEN. Ψεύδεται· διότι ἄλλα φαίνεται τὸν κάμνον νὰ λυπηταί.

ERM. Ποῖα εἶναι αὐτά;

MEN. Διότι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ κάμνη πολυέξοδα συμπόσια μηδὲ θὰ παίρνη χρήματα ἐξαπατῶν τοὺς νέους ὅτι θὰ τοὺς διδάξῃ φιλοσοφίαν· αὐτὰ τὸν πικραίνουν.

ΦΙΛΟΣ. Καὶ σὺ, Μένιππε, δὲν λυπεῖσαι διότι πέθανες;

MEN. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λυποῦμαι ἐγὼ ποῦ ἔτρεξα στὸ θάνατο χωρὶς κανέναν νὰ μὲ καλέσῃ;

§ 12. Μά, ἐνῶ ἐδῶ μιλοῦμε, δὲν ἀκούεται κάποια κραυγὴ, ὡς νὰ φωνάζουν μερικοὶ ἀπὸ τὴν ξηρὰ;

ERM. Ναί, Μένιππε, ὅχι ὅμως ἀπὸ ἓνα μόνον μέρος, ἀλλὰ ἄλλοι μὲν μαζεύθηκαν στὴν ἀγορὰ καὶ μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν γελοῦν ὅλοι ποῦ πέθανεν ὁ Λάμπιχος, καὶ ἡ γυναῖκά του στενοχωρεῖται ἀπὸ τὰς ἄλλας γυναῖκας, καὶ τὰ παιδιὰ του, ποῦ μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο γεννήθηκαν, πετροβολοῦνται ἀπὸ τὰ ἄλλα παιδιὰ· ἄλλοι δὲ ἐπαινοῦν τὸν ρήτορα Διόφαντον, ὁ ὅποιος ἐκφωνεῖ στὴ Σικυθῶνα ἐπιταφίους λόγους γιὰ τὸν ἐδῶ τὸν Κράτωνα. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια ἡ μητέρα τοῦ Δαμασίου κλαίουσα γιὰ τὸν εἶναι πρώτη στὸ μοιρολόγι μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας γυναῖκας· σένα ὅμως, Μένιππε, κανέναν δὲν σὲ κλαίει, ἀλλὰ βρίσκεσαι μόνος σου ἄκλαυτος.

MEN. Καθόλου, ἀλλὰ σὲ λίγο θὰ ἀκούσῃς τοὺς σκύλους νὰ γαυγίζουσιν λυπηρὰ γιὰ μὲ καὶ τοὺς κόρακας νὰ κτυποῦνται μὲ τὰ πτερά των, ὅταν μαζευθοῦν καὶ μὲ θάπτουν.

ERM. Ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια εἶσαι, Μένιππε! Λοιπὸν ἀφοῦ τελείωσε τὸ ταξίδι μας, σεῖς μὲν νὰ πάτε πρὸς τὸ δικαστήριον παίρνοντας τὸν ἴσιον ὁδόν, ἐγὼ δὲ καὶ ὁ καρaboκύρης θὰ γυρίσωμε πίσω γιὰ νὰ φέρωμε ἄλλους νεκροὺς.

MEN. Καλὸ σας ταξίδι, Ἑρμῆ· ἄς πάμε λοιπὸν καὶ μεῖς. Γιατὶ ἀκόμη ἀργοπορεῖτε; πρέπει ἐξάπαντος νὰ κριθῶμεν, καὶ λέγουσιν ὅτι αἱ καταδίκαι εἶναι βαρεῖαι, τροχοὶ καὶ γῦπες καὶ λίθοι· θὰ φανῇ δὲ ἀκριδῶς ἡ ζωὴ τοῦ καθενός.

9.

Κράτης και Διογένους

§ 1. ΚΡΑΤ. Μοίριχον τὸν πλούσιον τὸν ἤξευρες, Διογένη, μὲ τὰ πολλὰ τὰ πλούτη, ἀπὸ τὴν Κόρινθον, ποῦ εἶχε τὰ πολλὰ καράβια, τοῦ ὁποῦ οὗ ἑξάδελφος Ἰαριστέας, πλούσιος καὶ αὐτὸς συνήθιζε νὰ λέγη τὰ λόγια ἐκεῖνα τοῦ Ὀμήρου «ἢ σήκωσέ με ἢ ἐγὼ θά σέ σηκώσω»:

ΔΙΟΓ. Γιὰ ποῖο λόγο, Κράτης;

ΚΡΑΤ. Ἐκολάκευον ὁ ἓνας τὸν ἄλλον γιὰ τὴν κληρονομιά, ἂν καὶ ἦσαν συνομίληχοι, καὶ ἔκαμαν τὰς διαθήκας τῶν στὰ φανερά, ὁ Μοίριχος, ἂν πρότερον ἀποθάνῃ, ἄφηγε τὸν Ἰαριστέαν κύριον ἔλων τῶν ὑπαρχόντων του, καὶ τὸν Μοίριχον ὁ Ἰαριστέας, ἂν πεθάνῃ πρότερον. Αὐτὰ μὲν ἦσαν γραμμένα στὰς διαθήκας, αὐτοὶ δὲ ἐκολάκευον ἀλλήλους προσπαθοῦντες νὰ περάσῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον στὴν περιποίησι· καὶ οἱ μάντιες ὅσοι ἀπὸ τὰ ἄστρα συμπεραίνουν τὸ μέλλον καὶ ὅσοι ἀπὸ τὰ ὄνειρα, καθὼς οἱ Καλδαῖοι, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀπόλλων, ἄλλοτε μὲν ἔδιδον εἰς τὸν Ἰαριστέαν τὴν νίκην, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸν Μοίριχον, καὶ ἡ ζυγαριὰ ἔκλινε ἄλλοτε στὸν ἓνα καὶ ἄλλοτε στὸν ἄλλον.

§ 2. ΔΙΟΓ. Ποῖον τέλος λοιπὸν εἶχεν ἡ ὑπόθεσις, Κράτης, γιὰτὶ ἀξίζει νὰ τὸ ἀκούσῃ κανεὶς.

ΚΡΑΤ. Καὶ οἱ δύο πέθαναν σὲ μιὰ μέρα, αἱ δὲ κληρονομίαι πῆγαν στὸν Εὐνόμιον καὶ Θρασυκλέα ποῦ εἶναι καὶ οἱ δύο συγγενεῖς καὶ ποτὲ τοὺς δὲν ἐπρομάντευον ὅτι ἔτσι θὰ συμβοῦν αὐτὰ ἐνῶ δηλ. περνοῦσαν ἀπὸ τῆ Σικυῶνα στὴν Κίρραν, στὸ μέσον τοῦ ταξειδιοῦ, ἐπειδὴ τοὺς κτύπησε στὰ πλάγια ὁ βορειοδυτικὸς ἄνεμος, ποῦ τὸν λένε Ἰάφυγα, ἀναποδογύρισε τὸ πλοῖον καὶ πνίγηκαν.

§ 3. ΔΙΟΓ. Καλὰ ἔκαμαν. Ἡμεῖς ὅμως, ὅτε ἤμεθα στὴ ζωῆ, τίποτε παρόμοιον δὲν ἐσκεπτόμεθα ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλον· οὔτε ἐγὼ παρεχάλεσα ποτε ν' ἀποθάνῃ ὁ Ἀντισθένης γιὰ νὰ κληρονομήσω τὸ ραβδί του (καὶ εἶχε πολὺ γερὸ καμωμένο ἀπὸ ἀγριελαίαν), οὔτε σύ, νομίζω, Κράτης, ἐπιθυμοῦσε νὰ κληρονομήσῃ μετὰ τὸ θάνατό μου τὰ κτήματά μου καὶ τὸ πιθάρι μου καὶ τὴ σακκούλα μου μὲ δυὸ δκάδες περίπου λούπινα.

ΚΡΑΤ. Καθόλου δὲν τὰ ἐχρειαζόμην μὰ οὔτε καὶ σύ, Διογένη.

διότι ὅσα ἔπρεπε τὰ κληρονόμησες ἀπὸ τὸν Ἄντισθένη καὶ ἐγὼ ἀπὸ σέ, πολὺ μεγαλύτερα καὶ προτιμότερα ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν Περσῶν.

ΔΙΟΓ. Ποῖα εἶναι αὐτά;

ΚΡΑΤ. Τὴν σοφίαν, τὴν αὐτάρκειαν, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐλευθεροστομίαν, τὴν ἐλευθερίαν.

ΔΙΟΓ. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐνθυμοῦμαι ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν πλοῦτον ἐκληρονόμησα ἀπὸ τὸν Ἄντισθένη καὶ ἀκόμη πιὸ μέγαλον σοῦ τὸν ἀφῆκα.

§ 4. ΚΡΑΤ. Οἱ ἄλλοι ὅμως καταφρονοῦσαν τὰ παρόμοια κτήματα καὶ κανεῖς δὲν μᾶς ἐκολάκευε μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μᾶς κληρονομήσῃ, ἀλλὰ στὸ χρυσάφι ὅλοι ἀπέβλεπαν.

ΔΙΟΓ. Δὲν εἶναι παράξενο· γιατί δὲν μπορούσαν νὰ δεχθοῦν παρόμοια πράγματα ἀπὸ ἡμᾶς, ἐπειδὴ ἦσαν φθαρμένοι ἀπὸ τὴν τρυφηλότητα, καθὼς τὰ τρύπια βαλάντια· ὥστε ἂν καμμιά φορά τοὺς ἔβαζε κανένας σοφίαν ἢ ἐλευθεροστομίαν ἢ ἀλήθειαν, ἔπρεπε ἀμέσως νὰ χαθῆ καὶ νὰ χυθῆ, ἐπειδὴ ὁ πάτος δὲν μπορούσε νὰ τὰ κρατήσῃ, καθὼς παθαίνουν αἱ θυγατέρες αὐταὶ ἐδῶ τοῦ Δαναοῦ, ποὺ χύνουν νερὸ σὲ τρυπημένο πιθάρι· τὸ δὲ χρυσάφι τὸ φύλαγαν μὲ τὰ δόντια καὶ μὲ τὰ νύχια καὶ μὲ κάθε ἄλλον τρόπον.

ΚΡΑΤ. Λοιπὸν ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν καὶ ἐδῶ τὸν πλοῦτον, ἐκεῖνοι δὲ θὰ ἔλθουν φέροντες ἕνα ὄβολον καὶ αὐτὸν μονάχα ὅσο νὰ πληρώσουν τὸν καρaboκῆρη.

10.

Ἄλεξανδρου, Ἀντίβου, Μίνως καὶ Σκηπίωνος.

§ 1. ΑΛΕΞ. Ἐγὼ πρέπει νὰ προτιμηθῶ ἀπὸ σέ, Ἀντίβα· διότι εἶμαι καλύτερός σου.

ΑΝ. Ὅχι ἀλλ' ἐγὼ.

ΑΛΕΞ. Λοιπὸν ὁ Μίνως ἄς κάμῃ τὴν κρίσιν.

ΜΙΝ. Ποῖοι εἴσθε;

ΑΛΕΞ. Ὁ κύριος εἶναι ὁ Ἀντίβας ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα, ἐγὼ δὲ ὁ Ἄλεξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου.

ΜΙΝ. Μὰ τὴν ἀλήθεια ἐνδοξοὶ βέβαια εἴσθε καὶ οἱ δύο· μὰ γὰρ ποῖο πρᾶγμα μαλώνετε;

ΑΛΕΞ. Γιὰ τὴν πρωτοκαθεδρία· διότι λέγει ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ

ὅτι ὑπῆρξε στρατηγὸς καλύτερος ἀπὸ μένα, ἐγὼ δέ, καθὼς ὅλοι τὸ ξεύρουσι, λέγω ὅτι φάνηκα καλύτερος στὰ πολεμικά, ὅχι ἀπ' αὐτὸν μονάχα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς στρατηγούς ποὺ ἐξῆσαν πρὶν ἀπὸ μένα.

MIN. Λοιπὸν καθένας ἄς μιλήσῃ μὲ τὴν σειρά του, καὶ σὺ ὁ Ἄννίβας λέγε πρῶτος.

§ 2. AN. Ἐνα πρᾶγμα τοῦλάχιστον ἐδῶ στὸν Ἄδη ὠφελήθηκα, Μίνως, ὅτι ἐμάθα τὰ Ἑλληνικά· ὥστε καὶ εἰς αὐτὰ δὲν μπορεῖ ὁ κύριος νὰ εἶναι καλύτερός μου· λέγω δὲ ὅτι ἐκεῖνοι πρὸ πάντων εἶναι ἄξιοι ἐπαίνου, ὅσοι ἂν καὶ τίποτε στὴν ἀρχὴ δὲν ἦσαν, ὅμως ἐφθασαν σὲ μεγάλα ἀξιώματα μὲ τὴν δικὴν των ἀξίαν μονάχα ἀποκτήσαντες δύναμιν καὶ θεωρηθέντες ἄξιοι τῆς ἀνωτάτης ἐξουσίας. Ἐγὼ τοῦλάχιστον μόλις πέρασα ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν στὴν Ἰσπανία μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἐνῶ στὴν ἀρχὴ ἤμην ὑπαρχηγὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἀξιόθηκα νὰ διευθύνω τὰς μεγαλυτέρας ἐπιχειρήσεις, ἐπειδὴ ἐκρίθητι πολὺ καλὸς πολεμιστὴς· καὶ πρῶτα πρῶτα ἐξουσίασα τοὺς Κελτίβηρας καὶ ἐνίκησα τοὺς πέραν τῶν Ἄλπειων Γαλάτας· ἔπειτα ἀφοῦ πέρασα τὰ μεγάλα βουνά, τὰς Ἄλπεις, κοντὰ στὸν Ἡριδανὸ ποταμὸ, ὅλους τοὺς τόπους ἔτρεξα ὡς νικητῆς καὶ ἀνεστάτωσα τόσας πόλεις καὶ ὑπέταξα τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν καὶ ἐφθασα ὡς τὰ προάστεια τῆς πρωτευούσης Ρώμης καὶ ἐσκότωσα τόσους σὲ μιὰ μέρα, ὥστε τὰ δακτυλίδια των νὰ τὰ μετρήσουν μὲ τὸν μέδιμον καὶ νὰ γεφυρώσουν τοὺς ποταμούς μὲ τὰ πτώματά των. Καὶ ἔλα αὐτὰ τὰ κατώρθωσα χωρὶς νὰ ὀνομάζωμαι υἱὸς τοῦ Ἀμμωνος οὔτε νὰ προσποιούμαι ὅτι εἶμαι θεὸς ἢ νὰ διηγούμαι ὄνειρα τῆς μητέρας μου, ἀλλὰ ὁμολογῶν ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος καὶ συγκρινόμενος μὲ τοὺς φρονιμωτάτους στρατηγούς καὶ μὲ τοὺς πολεμικωτάτους στρατιώτας μαχόμενος καὶ ὅχι ἀγωνιζόμενος ἐναντίων Μήδων καὶ Ἀρμενίων οἱ ὅποιοι φεύγουν πρὶν νὰ τοὺς κυνηγήσουν καὶ παραδίδουν ἀμέσως τὴν νίκην σὲ ὅποιον τολμήσῃ νὰ τοὺς πολεμήσῃ.

§ 3. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ κληρονομήσας πατρικὴν βασιλείαν, τὴν ἐμεγάλωσε παρὰ πολὺ σὲ δύναμιν καὶ σὲ ἔκτασι μεταχειρισθεὶς τὴν προθυμίαν τῆς τύχης. Ἀφοῦ ὅμως ἐνίκησε τὸν ἄνανδρον ἐκεῖνον Δαρεῖον στὴν Ἴσσο καὶ στὰ Ἀρβήλα, ἄφησε τὰ ἔθιμα τῶν προγόνων του καὶ εἶχε τὴν ἀπαίτησιν νὰ τὸν προσκυνοῦν ὡς θεὸν καὶ

μετέβαλε τὸν τρόπον τοῦ βίου του καὶ ἔζη ὅπως οἱ Μῆδοι καὶ σκότωνε τοὺς φίλους στὰ συμπόσια καὶ τοὺς ἐφυλάκωνε γιὰ νὰ τοὺς θανατώσῃ. Ἐγὼ ὅμως ἐκυδέρνησα τὴν πατρίδα μου μὲ ἰσότητά, καὶ ὅταν μὲ ἀνεκάλεσε ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ ἦλθαν μὲ μεγάλο στόλο ἐναντίον τῆς Ἀφρικῆς, ἀμέσως ὑπήκουσα, καὶ γύρισα μόνος μου εἰς τὴν τάξιν τοῦ ἰδιώτου ἀπὸ στρατηγός, καὶ ἀφοῦ κατεδικάσθην σὲ ἐξορίαν ὑπέφερα αὐτὴν μὲ φρόνησιν καὶ ἀταραξίαν. Καὶ ἕκαμα αὐτὰ ἂν καὶ ἤμουν βάρβαρος καὶ δὲν ἤμουν μορφωμένος μὲ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ οὔτε ἀπήγγελλον καθὼς ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ τὸν Ὀμηρον οὔτε ἀνετράφην ἀπὸ τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλη, ἀλλὰ εἶχα μονάχα τὰ φυσικά μου προτερήματα. Αὐτὰ εἶναι διὰ τὰ ὁποῖα λέγω ὅτι εἶμαι ἀνώτερος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἄν δὲ ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ εἶναι ὠραιότερός μου, διότι ἔβαλε κορῶνα στὸ κεφάλι του, ἴσως καὶ αὐτὰ εἶναι σεβαστὰ στὰ μάτια τῶν Μακεδόνων, ὅμως γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ φανῆ καλύτερος ἀπὸ γενναῖον καὶ στρατηγικὸν ἄνδρα τοῦ ὁποῖου τὰ κατορθώματα προήλθον ἀπὸ φρόνησιν μᾶλλον παρά ἀπὸ τύχην.

MIN. Ὁ Ἄννίβας μίλησε μὲ ἀξιοπρέπεια γιὰ τὸν ἑαυτὸν του, πράγμα πού δὲν τὸ περίμενε κανεὶς ἀπὸ ἓνα Καρχηδόνιον. Σὺ δέ, Ἀλέξανδρε, τί ἀποκρίνεσαι εἰς αὐτὰ.

§ 4. ΑΛΕΞ. Ἐπρεπε μὲν, Μίνως, νὰ μὴν ἀποκριθῶ τίποτε σὲ ἄνθρωπο τόσο ἀνθάδῃ· διότι εἶναι ἀρκετὴ ἡ φήμη νὰ σὲ διδάξῃ, τί λογῆς βασιλεὺς ἐγὼ ὑπῆρξα καὶ τί εἶδους ληστής αὐτὸς ἐγίνε. Ὁμοῦς κοίταξε ἂν σὲ λίγα φάνηκα ἀνώτερός σου, ἐγὼ πού, ἐνῶ ἀκόμη ἤμουν νέος, ἀνέβηκα στὸ θρόνον καὶ εὗρήκα τὸ βασίλειο σὲ ταραχὰς καὶ ἐκδικήθηκα τοὺς φονεῖς τοῦ πατρός μου καὶ ἔπειτα ἀφοῦ κατετρόμαξα τοὺς Ἑλλήνας μὲ τὴν καταστροφὴν τῶν Θηβαίων καὶ ἐξελέγην ἀπ' αὐτοὺς στρατηγός, δὲν εὐχαριστήθην ἔχων τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας νὰ ἐξουσιάζω ὅσους μού ἀφῆκεν ὁ πατέρας μου, ἀλλὰ ἀφοῦ ἔβαλα σκοπὸ νὰ ὑποτάξω ὅλην τὴν γῆν καὶ ἐνόμισα μεγάλο κακὸ, ἂν δὲν γίνω βασιλεὺς ὅλης τῆς οἰκουμένης, ὁδηγῶν ὀλίγους στρατιώτας ὥρμησα εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ στὸν Γραικὸν ἐνίκησα μεγάλην μάχην καὶ ἀφοῦ ἐκυρίευσα τὴν Λυδίαν, τὴν Ἰωνίαν καὶ τὴν Φρυγίαν καὶ μ' ἓνα λόγῳ κυριεύων ὅτι ἐτύχαινε ἐμπρός μου ἦλθα εἰς τὴν Ἰσσόν, ὅπου ἐπερίμενον ὁ Δαρεῖος μὲ πολλὰς μυριάδας στρατό.

§ 5. Καί τὰ ἀκόλουθα, Μίνως, σεις τὰ ξεύρετε, πόσους νεκρούς σὰς ἔστειλα σέ μιά μονάχα ἡμέρα· τοῦλάχιστον ὁ καρδακώρης λέγει ὅτι ἡ βάρκα τότε δὲν ἦτο ἀρκετὴ γιὰ τοὺς νεκρούς, καὶ οἱ περισσότεροὶ ἀπ' αὐτοὺς πέρασαν τὴ λίμνη ἀφοῦ ἔκαμαν μὲ ξύλα πρόχειρες βάρκες. Καί αὐτὰ τὰ κατώρθωσα ὁ ἴδιος ὁρμῶν πρῶτος στοὺς κινδύνους καὶ ζητῶν νὰ πληγῶνωμαι. Καί γιὰ νὰ μὴ σοῦ διηγοῦμαι ὅσα κατώρθωσα στήν Τύρον καί στὰ Ἄρβηλα θὰ εἶπω ὅτι πῆγα ὡς τὰς Ἰνδίας καὶ ἔκαμα σύνορο τοῦ βασιλείου μου τὸν Ὠκεανὸν καὶ τοὺς ἐλέφαντας τῶν λαῶν ἐκεῖνων ἐνίκησα καὶ ἔπιασα αἰχμάλωτο τὸν Πῶρον καὶ ἀφοῦ πέρασα τὸν Τάναϊν ἐνίκησα σέ μεγάλη ἵππομαχία τοὺς Σκύθας ποὺ ἦσαν ἄνδρες ὄχι εὐκαταφρόνητοι καὶ στοὺς φίλους ἔκαμα καλὸ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐξεδικήθην. Ἐὰν δὲ καὶ θεὸς ἐνομιζόμεν ἄπο τοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ τοὺς συγχωρήσῃ κανεὶς, διότι σύμφωνα μὲ τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων ἐπίστευσαν καὶ τέτοιο πρᾶγμα γιὰ μένα.

§ 6. Καί τὸ τελευταῖον ἐγὼ μὲν πέθανα βασιλεὺς, αὐτὸς δὲ κοντὰ στὸν Προυσίαν τὸν βασιλέα τῆς Βιθυνίας, καθὼς τοῦ ἔπρεπε, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ πανουργὸς καὶ πολὺ σκληρός. Διότι πῶς βέβαια ἐνίκησε τοὺς Ἰτκλούς, παραλείπω νὰ διηγοῦμαι, ὅτι ὄχι μὲ τὴ δύναμί του, ἀλλὰ μὲ πονηρίαν καὶ ἀπιστίαν καὶ δόλους, νόμιμον δὲ ἢ χωρὶς δόλου καὶ ἀπάτην δὲν ἔκαμε τίποτε. Ἐπειδὴ δὲ ἀνέφερε ὡς ἐλάττωμά μου τὸν πολυτελεῆ βίον μου, μοῦ φαίνεται ὅτι λησιμόνησε ἔλους διόλου τὰ ὅσα ἔκαμα στήν Καπύνη. Ἐγὼ δὲ ἂν δὲν ἐνόμιζα μικρὰ πράγματα τὴν κατάκτησιν τῆς Δύσεως καὶ δὲν ἠρχόμην μάλιστα στήν Ἀνατολή, τί μεγάλο κατορθῶμα θὰ ἔκαμνα, κυριεύσας τὴν Ἰταλίαν χωρὶς πόλεμο καὶ τὴν Λιβύην καὶ τὰ μέχρι τοῦ Γιβραλτάρ μέρη ἐξουσιάζων; Ἄλλ' ἐκεῖνα τὰ μέρη δὲν μοῦ ἐφάνησαν ἄξια νὰ τὰ πολεμήσω, τὰ ὅποια μὲ ἔτρεμαν ἀπὸ τὸν φόβον των τότε καὶ ἦσαν ἔτοιμα νὰ μὲ ἀγνωρίσουν κύριόν των. Ὅσα εἶχα νὰ πῶ, τὰ εἶπα καὶ σύ, Μίνως, κάμε τὴν κρίσιν σου· διότι καὶ μόνον αὐτὰ τὰ ὀλίγα εἶναι ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ ποὺ μπορούσα νὰ πῶ.

§ 7. ΣΚΗ. Νὰ μὴ κάμῃς τὴν κρίσιν, πρὶν ἀκούσῃς καὶ ἐμέ.

ΜΙΝ. Καὶ ποιὸς εἶσαι, φίλε μου; ποῖαν θὰ πῆς πατρίδα σου;

ΣΚΗ. Εἶμαι ὁ ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν στρατηγὸς Σκηπίων, ὁ ὅποιος
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κατέστρεψα τὴν Καρχηδόνα καὶ ἐνίκησα σὲ μεγάλας μάχας τοὺς Καρχηδονίους.

MIN. Τί θὰ πῆς λοιπὸν καὶ σύ ;

ΣΚΗ. "Ὅτι ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον μὲν εἶμαι κατώτερος, ἀπὸ τὸν Ἀννίβαν ὅμως καλύτερος, διότι ἐγὼ τὸν κατεδίωξα καὶ τὸν ἠγάγκασα νὰ φύγῃ ὄχι μὲ τιμῆν. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ὁ κύριος αὐτὸς ἀναίσχυντος, ὁ ὁποῖος συγκρίνει τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον, μὲ τὸν ὁποῖον οὔτε ἐγὼ ὁ Σκηπίων, ποὺ ἐνίκησα τὸν Ἀννίβαν, δὲν κρίνω ἄξιον νὰ παραβάλω τὸν ἑαυτὸν μου ;

MIN. Μὰ τὴν ἀλήθεια δίκαια λέγεις, Σκηπίων· ὥστε πρῶτος μὲν ἄς προτιμηθῇ ὁ Ἀλέξανδρος, ὕστερα ἀπ' αὐτὸν σύ, καὶ ἔπειτα, ἂν φαίνεται ὀρθόν, τρίτος ὁ Ἀννίβας ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος.

11.

Ἀχιλλέως καὶ Ἀντιλόχου.

§ 1. ANT. Τί εἶδους ὀμιλίαν εἶχες πρὸ ὀλίγου, Ἀχιλλεῦ, μὲ τὸν Ὀδυσσεά διὰ τὸν θάνατον ; ἀληθῶς μικροπρεπῆ καὶ ἀναξίαν καὶ τῶν δύο διδασκάλων σου, τοῦ Χείρονος καὶ τοῦ Φοίνικος. Διότι ἐγὼ σὲ ἤκουσα, ὅταν ἔλεγες ὅτι προτιμᾷς νὰ ἐργάζεσαι στὰ χωράφια καὶ νὰ εἶσαι μισθωτὸς κοντὰ σὲ ἓνα πτωχόν, «ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει πολλὰ πλοῦτη», παρὰ νὰ εἶσαι βασιλεὺς ὅλων τῶν νεκρῶν. Αὐτὰ ὅμως ἔπρεπε νὰ τὰ λέγῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν Φρυγίαν εὐτελέης, δειλὸς καὶ παρὰ πολὺ φιλόζωος· ὁ υἱὸς ὅμως τοῦ Πηλέως, ὁ πλέον ριψοκίνδυνος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἥρωας, νὰ σκέπτεται τόσοσιν ταπεινὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἶναι πολλῆ ἐντροπῆ καὶ ἀντίθετα πρὸς ὅσα ἔκαμε στὴ ζωὴ του· ὁ ὁποῖος ἐνῶ ἦτο στὸ χέρι τοῦ νὰ βασιλεύῃ ἀδόξως πολλὰ χρόνια στὴ Φθιώτιδα, προτίμησε μὲ τὸ θέλημά του τὸν ἐνδοξὸν θάνατον.

§ 2. AXIA. Ἐχεις δίκαιον, υἱέ τοῦ Νέστορος, ἀλλὰ τότε μὲν ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἤξευρα τὸν Ἄδην καὶ δὲν μποροῦσα νὰ κρίνω ποία ζωὴ ἦτο καλυτέρα ἀπὸ τὰς δύο, προτιμοῦσα τὴν δυστυχημένην ἐκείνην μικρὰν δόξαν ἀπὸ τὴν ζωὴν· τώρα ὅμως καταλαβαίνω πλέον ὅτι ἐκείνη μὲν ἢ δόξα δὲν ἔχει καμμιά ὠφέλεια, ἂν καὶ παρὰ πολὺ οἱ κάτοικοι τῆς γῆς θὰ ἐπαινοῦν τὰ κατορθώματά μας, οἱ δὲ νεκροὶ ὅλοι εἶναι ἴσοι μεταξὺ τῶν, καὶ οὔτε ἡ ὁμορφιά ἐκείνη,

Ἄντίλοχε, οὔτε ἡ δύναμις ὑπάρχει, ἀλλὰ εἴμεθα ὅλοι στὸ ἴδιο σκότος ὅμοιοι καὶ χωρὶς καμμιά διαφορὰ μεταξύ μας· καὶ οὔτε οἱ νεκροὶ τῶν Τρώων μὲ φοβοῦνται οὔτε οἱ τῶν Ἀχαιῶν μὲ περιποιῶνται, ἀλλὰ εἶναι ἰσοτήης τελεία καὶ νεκρὸς ὅμοιος «καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ καλός». Αὐτὰ μὲ κάμνουν νὰ λυποῦμαι καὶ νὰ στενοχωροῦμαι, διότι δὲν ζῶ ἔστω καὶ μισθωτός.

§ 8. ANT. Ὅμως τί μπορεῖ νὰ κάμῃ κανεὶς, Ἄχιλλεῦ; Διότι αὐτὰ ἀπεφάσισεν ἡ φύσις, ὅλοι χωρὶς ἐξαιρέσειν νὰ πεθαίνουν· ὥστε πρέπει νὰ εἴμεθα εὐχαριστημένοι μὲ τὸν νόμον τῆς καὶ νὰ μὴ λυπούμεθα διὰ τὰ προσδιωρισμένα. Ἄλλως τε βλέπεις πόσοι φίλοι εἴμεθα ὀλόγουρά σου· σὲ λίγο θὰ ἔλθῃ ἐξάπαντος καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. Φέρει δὲ κάποια παρηγοριά τὸ νὰ ἔχῃ τις συντροφιά στὴ δυστυχία του καὶ νὰ μὴ παθαίνῃ μόνος του. Βλέπεις τὸν Ἡρακλῆ καὶ τὸν Μελέαγρον καὶ ἄλλους θαυμαστοὺς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴ γνώμη μου δὲν θὰ δεχθοῦν νὰ γυρίσουν στὴ γῆ, ἂν κανεὶς ἤθελε τοὺς στείλει ἐπάνω μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ γίνουν μισθωτοὶ σὲ ἀνθρώπους πτωχοὺς καὶ χωρὶς πλοῦτη.

§ 4. AX. Φιλικὴ βέβαια εἶναι ἡ συμβουλή, ἐμὲ ὅμως δὲν ξεύρω πῶς μὲ λυπεῖ ἢ ἐνθύμησι τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, μού φαίνεται δὲ καὶ καθένα ἀπὸ σᾶς· ἐὰν δὲ δὲν τὸ ὁμολογῆτε, εἴσθε κατὰ τοῦτο περισσότερο δυστυχεῖς, ἐπειδὴ σᾶς φθείρει ἢ λύπη χωρὶς νὰ μπορῆτε νὰ τὴν ἐξωτερικεύετε.

ANT. Ὅχι, ἀλλὰ περισσότερο εὐτυχεῖς, Ἄχιλλεῦ· διότι βλέπομεν πῶς δὲν ἔχει καμμιά ὠφέλεια νὰ παραπονούμεθα· ἐκρίναμεν δὲ ὀρθὸν νὰ σιωπῶμεν καὶ νὰ ὑποφέρωμεν καὶ νὰ ὑπομένωμεν, διὰ νὰ μὴ γίνωμεν γελοιοὶ ἐπιθυμοῦντες τοιαῦτα καθὼς καὶ σὺ τώρα,

12.

Μενίππου καὶ Ταντάλου.

§ 1. MEN. Διατί κλαίεις Τάνταλέ; καὶ διατί μοιρολογεῖς τὸν ἑαυτὸν σου κοντὰ στὴ λίμνη ἔρθιος;

TAN. Διότι, Μένιππε, χάθηκα ἀπὸ τὴ δίψα.

MEN. Τόσον ὀκνηρὸς εἶσαι, ὥστε δὲν σκύπτῃς νὰ πιῆς ἢ καὶ νὰ πάρῃς νερό, μὴ τὴν ἀλήθεια, μὲ τὴ χούφτα σου;

TAN. Κανένα ὄφελος δὲν ἔχω, ἂν σκύψω νὰ πιῶ· διότι φεύγει

τὸ νερό, ἔταν καταλάβῃ ὅτι τὸ πλησιάζω· καὶ ἂν καμμιά φορά πάρω νερὸ μὲ τῆ χούφτα μου καὶ τὸ πλησιάσω στὸ στόμα μου, δὲν προφθάνω νὰ βρέξω τὰ χεῖλιά μου, ἐπειδὴ χύνεται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δάκτυλά μου, δὲν ξεύρω πῶς, καὶ ἀφήνει πάλιν στεγνὸ τὸ χέρι μου.

MEN. Τερατώδες πρᾶγμα δοκιμάζεις, Τάνταλε· ἀλλὰ πές μου, τί σὲ ἀναγκάζει νὰ πιῆς; σῶμα βέβαια δὲν ἔχεις, ἀλλὰ ἐκτεῖνο μὲν, ποὺ μποροῦσε καὶ νὰ πεινᾷ καὶ νὰ διψᾷ, εἶναι θαμμένο σὲ κάποιον μέρος τῆς Λυδίας, σὺ δὲ ἢ ψυχὴ πῶς εἶναι δυνατὸν ἀκόμη νὰ διψᾷς ἢ νὰ πεινᾷς;

TAN. Ἴσα ἴσα αὐτὸ εἶναι ἡ κόλασις, τὸ νὰ διψᾷ ἢ ψυχὴ μου ὡς νὰ ἦτο σῶμα.

§ 2. MEN. Πολὺ καλὰ αὐτὸ μὲν ἔτσι θὰ πιστεύσωμεν, ἐπειδὴ λέγεις ὅτι μὲ τὴν δίψαν τιμωρεῖσαι. Ἄλλὰ διατί τοῦτο εἶναι φοβερόν γιὰ σέ; ἢ φοβεῖσαι μήπως πεθάνης ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τοῦ νεροῦ; αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ διότι δὲν βλέπω ἄλλον ἄδην ὕστερα ἀπ' αὐτὸν οὔτε ἄλλον θάνατον νὰ σὲ φέρῃ ἀπ' ἐδῶ σὲ ἄλλο τόπο.

TAN. Ἐχεις δίκαιον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εἶναι μέρος τῆς τιμωρίας μου, νὰ ἐπιθυμῶ δηλ. νὰ πίνω, χωρὶς νὰ ἔχω καθόλου ἀνάγκην.

MEN. Εἶσαι ἀνόητος, Τάνταλε, καὶ πράγματι φαίνεσαι ὅτι ἔχεις ἀνάγκην νὰ πιῆς, ἀλλὰ μὰ τὴν ἀλήθεια πολὺν ἐλλέθορον· διότι σὺ πάσχεις τὸ ἐναντίον ἀπὸ ὅ,τι πάσχουν ὅσοι δαγκάνονται ἀπὸ λυσσασμένους σκύλους, ἐπειδὴ φοβεῖσαι ὄχι τὸ νερό, ἀλλὰ τὴν δίψαν.

TAN. Καὶ τὸν ἐλλέθορον, Μένιππε, δὲν ἀρνοῦμαι νὰ πιῶ, ἀρκεῖ νὰ εἶχα.

MEN. Παρηγορήσου, Τάνταλε, ἐπειδὴ οὔτε σὺ οὔτε ἄλλος ἀπὸ τοὺς νεκροὺς δὲν θὰ πιῇ· διότι εἶναι ἀδύνατον· ἂν καὶ ὅλοι δὲν εἶναι, καθὼς σὺ, καταδικασμένοι νὰ διψοῦν καὶ τὸ νερὸ νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια των.

13.

Μενίππου καὶ Ἑρμιῶ.

§ 1. MEN. Καὶ ποῦ εἶναι, Ἑρμῆ, οἱ ὠραῖοι ἢ αἱ ὠραῖαι; ὁδήγησέ με, ἐπειδὴ εἶμαι νεοφερμένος ξένος.

ERM. Δὲν εὐκαιρῶ, Μένιππε· ἀλλὰ κοίταξε πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, στὰ δεξιὰ σου, ἔπου εἶναι ὁ Ἰάκινθος καὶ ὁ Νάρκισσος,

ὁ Νιρεὺς καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ἡ Τυρῶ καὶ ἡ Ἑλένη καὶ ἡ Λήδα καὶ γενικῶς ὅλαι αἱ παλαιαὶ ὠραιότητες.

MEN. Κόκκαλα μονάχα βλέπω καὶ κρανία χωρὶς σάρκας, ὅμοια τὰ περισσότερα.

ERM. Καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ κόκκαλα τὰ ὅποια φαίνεσαι ὅτι καταφρονεῖς εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ὅλοι οἱ ποιηταὶ θαυμάζουσι.

MEN. Ὅμως δεῖξέ μου τὴν Ἑλένην· διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν μπορῶ νὰ τὴν διακρίνω.

ERM. Αὐτὸ ἐδῶ τὸ κρανίον εἶναι ἡ Ἑλένη.

§ 2. MEN. Καὶ γιαυτὸ τὸ κρανίον ἐτοιμάσθησαν τὰ χίλια καράδια ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ τόσοι Ἑλληγες καὶ βάρβαροι σκοτώθηκαν καὶ τόσαι πόλεις ἐρημώθησαν :

ERM. Naί, μὰ δὲν τὴν εἶδες ζωντανὴ τὴν γυναῖκα, Μένιππε· διότι, ἂν τὴν ἐθλεπες, θὰ ἔλεγες καὶ σὺ ὅτι δὲν εἶναι ἄξιον κατηγορίας τὸ «για μιά τέτοια γυναῖκα νὰ πάσχωμεν πολὺν καιρὸν τὰ κακὰ τοῦ πολέμου»· ἐπειδὴ καὶ τὰ ἄνθη, ὅταν εἶναι ξηρά, ὅποιος τὰ βλέπει χωρὶς τὸ χρωμά των, θὰ τοῦ φανοῦν βέβαια ἄσχημα· ὅταν ὅμως εἶναι στὴν ἀκμὴ των καὶ ἔχουν τὸ χρωμά των, εἶναι ὠραιότατα.

MEN. Γιαυτὸ λοιπόν, Ἐρμῆ, θαυμάζω, ὅτι δὲν κατάλαβαν οἱ Ἑλληγες πὼς ταλαιπωροῦνται διὰ πρᾶγμα ποὺ διαρκεῖ τόσο λίγο καὶ ποὺ εὐκολα ρίπτει τὸ ἄνθος του.

ERM. Δὲν ἔχω καιρὸν, Μένιππε, νὰ φιλοσοφῶ μὲ σέ. Ὡστε σὺ μὲν διάλεξε τόπον, ὅπου θέλεις, καὶ ξάπλωσε, ἐγὼ δὲ πλέον θὰ πάγω νὰ φέρω τοὺς ἄλλους νεκρούς.

14.

Μενίππου καὶ Αἰακοῦ.

§ 1. MEN. Σὲ ἐρίζω στὸ ὄνομα τοῦ Πλούτωνος, Αἰακέ, δεῖξέ μου ἓνα ἕνα ὅσα εὐρίσκονται στὸν Ἄδην.

ΑΙΑΚ. Δὲν εἶναι εὐκολο, Μένιππε, νὰ τὰ ἴδῃς ὅλα ὅσα ὅμως εἶναι σπουδαιότερα, μάθε· αὐτὸς ἐδῶ εἶναι ὁ Κέρβερος τὸ ξεύρεις, καὶ τὸν καρραβοκύρη, ποὺ σὲ πέρασε ἀπὸ τὴν λίμνην, καὶ τὸν Πυριφλεγέθοντα τὰ εἶδες τὴν ὥρα ποὺ ἤρχεσο.

MEN. Αὐτὰ τὰ ξεύρω, ἐπίσης σέ, ὅτι εἶσαι πυλωρὸς τοῦ Ἄδου,

καὶ τὸν βασιλέα καὶ τὰς Ἐρινῶς τὰς εἶδα· τοὺς παλαιούς ὅμως ἀνθρώπους καὶ μάλιστα τοὺς ἐνδοξοὺς δεῖξέ μου.

ΛΙΑΚ. Αὐτὸς μὲν εἶναι ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ ἄλλος ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ τρίτος δὲ ποῦ εἶναι κοντά του εἶναι ὁ Ἴδομενεύς, ἔπειτα ὁ Ὀδυσσεύς, κατόπιν ὁ Αἴας καὶ ὁ Διομήδης καὶ οἱ ἄριστοι ἦρωες ἀπὸ τοῦς Ἑλληνας.

§ 2. ΜΕΝ. Ἀλίμονο, Ὅμηρε! πῶς οἱ σπουδαιότεροι ἄνδρες τῶν ποιημάτων σου εἶναι πεσμένοι στὸ χῶμα ἀγνώριστοι καὶ ἀσχημοί, ὅλοι σκόνη καὶ πρᾶγμα νὰ γελά κανεῖς πολὺ, ἀληθινὰ κρανία ἀχρηστά. Αὐτὸς δέ, Αἰακέ, ποιὸς εἶναι;

ΛΙΑΚ. Εἶναι ὁ Κῦρος· ἐκεῖνος δὲ ὁ Κροῖσος καὶ κοντά του ὁ Σαρδανάπαλλος· παραπάνω δὲ ἀπ' αὐτοὺς ὁ Μίδαο καὶ ἐκεῖνος ὁ Ξέρξης.

ΜΕΝ. Σὲ λοιπόν, κάθαρμα, ἢ Ἑλλὰς ἔτρεμε, ἔταν ἐγεφύρωνες τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἤθελες νὰ περάσουν τὰ καρᾶδια σου μέσα ἀπὸ τὰ βουνα; Τί πρᾶγμα δὲ εἶναι καὶ ὁ Κροῖσος! Τὸν Σαρδανάπαλλον ὅμως, Αἰακέ, δός μου τὴν ἄδειαν νὰ τὸν ραπίσω.

ΛΙΑΚ. Ὅχι, διότι θὰ κάμῃς κομμάτια τὸ κρανίον του ποῦ εἶναι μαλακὸ σὰν γυναικεῖο.

ΜΕΝ. Ἀλλὰ θὰ τὸν πτύσω τοῦλάχιστον στὸ πρόσωπο, ἀφοῦ εἶναι ἄνδρας καὶ ἔχει κρανίον γυναικεῖο.

§ 3. ΛΙΑΚ. Θέλεις νὰ σοῦ δείξω καὶ τοὺς σοφοὺς;

ΜΕΝ. Βεβαίότατα.

ΛΙΑΚ. Ὁ πρῶτος αὐτὸς ἐδῶ εἶναι ὁ Πυθαγόρας.

ΜΕΝ. Καλημέρα, Εὐφορβε ἢ Ἀπόλλων ἢ ἕτι ἄλλο θέλεις.

ΠΥΘ. Καλημέρα, Μένιππε.

ΜΕΝ. Τὸ μηρί σου δὲν εἶναι πλέον χρυσό;

ΠΥΘ. Ὅχι· ἀλλὰ ἔλα νὰ ἴδω τί φαγώσιμον ἔχει ἡ σακκούλα σου.

ΜΕΝ. Κουκκιά, φίλε μου· ὥστε δὲν εἶναι δικό σου φαγητό.

ΠΥΘ. Δός μου καὶ μὴ σὲ μέλῃ· ἄλλα πιστεύουν οἱ νεκροί· διότι ἔμαθα ὅτι ἐδῶ στὸν Ἄδη δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι τὰ κουκκιά καὶ τὰ κεφάλια τῶν γονέων.

§ 4. ΛΙΑΚ. Αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ Σόλων ὁ υἱὸς τοῦ Ἐξηκεστίδου καὶ ἐκεῖνος εἶναι ὁ Θαλής, κοντὴ τους δὲ ὁ Πιττακὸς καὶ οἱ ἄλλοι· ὡς βλέπεις δὲ ὅλοι εἶναι ἐπτά.

ΜΕΝ. Ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους νεκρούς, Αἰακέ, αὐτοὶ μόνον δὲν

δείχνουν καμμιὰ λύπη στο πρόσωπο, ἀλλὰ εἶναι χαρούμενοι. Αὐ-
τός δὲ πού εἶναι γεμάτος ἀπὸ στάκτη καθὼς τὸ φωμί πού εἶναι
ψημμένο στή χόβολη, πού εἶναι γεμάτο τὸ σῶμα του ἀπὸ φουσκα-
λίδες, ποιὸς εἶναι ;

ΑΙΑΚ. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς, Μένιππε, ὁ ὁποῖος μᾶς ἦλθε ἀπὸ τὴν
Αἴτναν μισοψημένος.

MEN. Σὺ ἀγαπητὲ μὲ τὰ χάλκινα πόδια, τί ἔπαθες καὶ ἔρρι-
φες τὸν ἑαυτὸ σου στοὺς κρατήρας τῆς Αἴτνης ;

ΕΜΠ. Κάποια μελαγχολία, Μένιππε.

MEN. Ὅχι μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ ματαιοδοξία καὶ ὑπερηφά-
νεια καὶ πολλὴ βλακία, αὐτὰ σὲ κατέκαυσαν μὲ τὰ ὑποδήματά
σου, ὅπως σοῦ ἤξιζε· ἀλλὰ ἡ πονηρία σου αὐτὴ δὲν σὲ ὠφέλησε·
διότι ἀπεδείχθης θνητός. Ὁ Σωκράτης δέ, Αἰακέ, πού ἄραγε εὐ-
ρίσκεται ;

ΑΙΑΚ. Μὲ τὸν Νέστορα καὶ τὸν Παλαμήδην ἐκεῖνος συνήθως
φλυαρεῖ.

MEN. Ὅμως ἤθελα νὰ τὸν ἴδω ἂν εἶναι ἐδῶ κοντά.

ΑΙΑΚ. Βλέπεις τὸν φαλακρόν ;

MEN. Ὅλοι εἶναι φαλακροί· ὥστε αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι γνώ-
ρισμα ἄλλων.

ΑΙΑΚ. Αὐτὸν μὲ τὴν πατημένην μύτην λέγω.

MEN. Καὶ αὐτὸ εἶνε ὅμοιον· διότι ὅλοι ἔχουν πατημένην μύτην.

§ 5. ΣΩ. Ἐμὲ ζητεῖς, Μένιππε ;

MEN. Μάλιστα, Σωκράτη.

ΣΩ. Τί κάμνουν στὰς Ἀθήνας ;

MEN. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νέους λέγουν ὅτι φιλοσοφοῦν, καὶ εἶναι
τέλειοι φιλόσοφοι, τοῦλάχιστον ἂν παρατηρήσῃ τις τὸ βᾶδισμα καὶ
τὸ ἐξωτερικόν των.

ΣΩ. Παρὰ πολλοὺς ἔχω ἰδεῖ.

MEN. Naί, εἶδες ὅμως, νομίζω, εἰς ποίαν κατάστασιν ἦλθεν
ἐδῶ ὁ Ἀρίστιππος καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων· ὁ ἕνας εὐωδιάζων ἀπὸ μυ-
ρωδιῆς, ὁ ἄλλος δὲ ἀφοῦ ἔμαθε καλὰ τὴν τέχνην νὰ κολακεύῃ τοὺς
τυράννους τῆς Σικελίας.

ΣΩ. Καὶ γιὰ μένα τί λέγουν ;

MEN. Εὐδαίμων ἄνθρωπος, Σωκράτη, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς
τὰ τοιαῦτα· διότι ὅλοι σὲ νομίζουν ὅτι ἦσο ἄνθρωπος ἀξίος θαν-

μασμοῦ καὶ ἄλλα τὰ ἐγνώριζες ἂν καὶ—διότι, νομίζω πρέπει νὰ λέγω τὴν ἀλήθειαν—τίποτε δὲν ἐγνώριζες.

ΣΩ. Καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος τὰ ἔλεγα αὐτὰ εἰς ἐκείνους, αὐτοὶ ὅμως ἐνόμιζαν ὅτι ἡ ὁμολογία μου ἦτο εἰρωνεία.

§ 6. ΜΕΝ. Αὐτοὶ δὲ ποῦ εἶναι ὁλόγουρά σου ποῖοι εἶναι ;

ΣΩ. Ὁ Χαρμίδης, Μένιππε, ὁ Φαίδρος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κλεινίου (ὁ Ἀλκιβιάδης).

ΜΕΝ. Πολὺ καλὰ, Σωκράτη, διότι καὶ ἐδῶ ἐξακολουθεῖς τὴν τέχνην σου.

ΣΩ. Καὶ τί ἄλλο τερπνότερον μπορῶ νὰ κάμω ; Ἄλλὰ κάθησε κοντὰ μας, ἂν θέλῃς.

ΜΕΝ. Ὅχι, διότι πάγω νὰ κατοικήσω κοντὰ στὸν Κροῖσον καὶ τὸν Σαρδανάπκλλον· γιὰτὶ μοῦ φαίνεται πὼς θὰ γελῶ πολὺ ἔταν τοὺς ἀκούω νὰ θρηνοῦν.

ΔΙΑΚ. Καὶ ἐγὼ τώρα πηγαίνω, μήπως μᾶς φύγῃ κανένας ἀπὸ τοὺς νεκροὺς· τὰ ἐπίλοιπα ἄλλοτε πάλιν θὰ τὰ ἴδῃς, Μένιππε.

ΜΕΝ. Πήγαίνε· διότι καὶ ἔσα εἶδα εἶναι ἀρκετὰ, Αἰακέ.

15.

Μενίππου καὶ Κερβέρου.

§ 1. ΜΕΝ. Κέρβερε—διότι εἶμαι συγγενὴς σου ἀφοῦ εἶμαι καὶ ἐγὼ κύων ὅπως καὶ σὺ—πές μου, σὲ ὀρκίζω εἰς τὴν Στύγα, τί λογῆς ἦτο ὁ Σωκράτης, ἔταν κατέβαινεν ἐδῶ στὸν Ἄδη· εἶναι δὲ φυσικὸ ἀφοῦ εἶσαι θεὸς ὄχι μόνον νὰ γαυγίζῃς ἀλλὰ καὶ νὰ μιλῇς σὰν ἄνθρωπος ἔταν θέλῃς.

ΚΕΡΒ. Ἀπὸ μακριά, Μένιππε, ἐφαίνετο ὅτι ἤρχετο ἀληθινὰ μὲ ἀμετάβλητο τὸ πρόσωπο, ὑποκρινόμενος ὅτι δὲν ἐφοβεῖτο τόσον τὸν θάνατον καὶ θέλων νὰ δείξῃ τοῦτο εἰς τοὺς κριτὰς ποῦ ἐστέκοντο ἔξω τοῦ στομίου· ἀφοῦ ὅμως ἔσκυψε μέσα εἰς τὸ χάσμα καὶ εἶδε τὸ σκότος, καὶ ἐγὼ ἐπειδὴ ἐβράδυνε ἀκόμη ἀφοῦ τὸν ἐδάγκασα μὲ τὸ δηλητήριον καὶ τὸν ἔσυρα ἀπὸ τὸ πόδι, σὰν τὰ μικρὰ παιδιὰ ἐκλαίει καὶ θρηνοῦσε γιὰ τὰ παιδιὰ του καὶ ἄλλασσε μορφῆν.

§ 2. ΜΕΝ. Λοιπὸν ἦτο ψευδοφιλόσοφος ὁ ἄνθρωπος καὶ μὲ τὰ σωστά του δὲν περιφρονοῦσε τὸν θάνατον ;

ΚΕΡΒ. Ὅχι, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸν ἔβλεπε ἀφρευκτον, ἔδειχνε κάποιο

θάρρος, ὅτι τάχα ὄχι ἀκουσίως θά δοκιμάσῃ, πρᾶγμα πού ἦτο ἀνάγκη ἐξάπαντος νά πάθῃ, διὰ νά τόν θαυμάζουν οἱ θεαταί. Καί γενικά δι' ἄλους τοὺς τοιοῦτους μπορῶ νά σοῦ πῶ, ὅτι ἕως τὸ στόμιον εἶναι τολμηροὶ καὶ ἀνδρεῖοι, ὅταν ἕμως ἔλθουν μέσα φανερόνται καθαρὰ.

MEN. Ἐγὼ δὲ πῶς σοῦ φάνηκα ὅταν κατέβηκα ἐδῶ ;

KERB. Μόνος, Μένιππε, ὅπως ταίριαζε στήν οἰκογένειά σου καί πρὶν ἀπὸ σέ ὁ Διογένης· διότι μπήκατε χωρὶς νά ἀναγκάξεσθε μήτε νά σπρώχνεσθε, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά σας, γελῶντες καὶ λέγοντες σέ ἄλους νά κλαίουں τῆ μοῖρά των.

16.

Χάρωνος καὶ Μενίππου.

§ 1. XAP. Πλήρωσέ με, καταραμένε, τὸν ναῦλον.

MEN. Φώναζε, ἂν σοῦ ἀρέσῃ νά φωνάζῃς, Χάρων.

XAP. Πλήρωσε, σοῦ λέγω, τὸν ναῦλον πού σέ περάσαμε στήν ἀπέναντι ὄχθῃ.

MEN. Δὲν μπορεῖς νά πάρῃς ἀπὸ ἄνθρωπον πού δὲν ἔχει τίποτε.

XAP. Καὶ εἶναι ἄνθρωπος πού δὲν ἔχει ἕνα ὄβολό ;

MEN. Ἄν εἶναι καὶ ἄλλος κανένας δὲν ξεύρω, ἐγὼ ἕμως δὲν ἔχω.

XAP. Μὰ τὸν Πλούτωνα θά σέ πιάσω ἀπὸ τὸν λαιμό καὶ θά σέ πνίξω, μιὰρέ, ἂν δὲν μὲ πληρώσῃς.

MEN. Καὶ ἐγὼ θά σέ κτυπήσω μὲ τὸ ραβδί μου καὶ θά σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι.

XAP. Δωρεᾶν λοιπὸν θά ἔχῃς καμωμένο τόσο μακρινὸ ταξεῖδι ;

MEN. Ὁ Ἑρμῆς ἄς σέ πληρώσῃ γιὰ μένα, ὁ ὁποῖος μὲ παρέδωκε σέ σένα.

§ 2. EPM. Μὰ τὸν Δία μεγάλη ὠφέλεια θά ἔχω, ἂν εἶμαι υποχρεωμένος νά πληρώνω καὶ τὸν ναῦλον τῶν νεκρῶν.

XAP. Δὲν θά φύγω ἀπὸ κοντά σου.

MEN. Διὰ νά πληρωθῆς, σύρε τῆ βάρκα σου στὴ ξηρὰ καὶ περὶμενε ἕμως πρᾶγμα πού δὲν ἔχω, πῶς μπορεῖς νά πάρῃς ;

XAP. Καὶ δὲν ἤξευρες ὅτι ἔπρεπε νά φέρῃς ἕνα ὄβολόν ;

MEN. Τὸ ἤξευρα, ἀλλὰ δὲν εἶχα. Τί λοιπὸν ; ἔπρεπε γι' αὐτὸ νά μὴ πεθάνω ;

ΧΑΡ. Μόνος λοιπὸν σὺ θὰ καυχᾶσαι ὅτι ἐταξείδευες δωρεάν ;

MEN. Ὅχι δωρεάν, φίλε μου· διότι καὶ τὰ νερὰ ἔβγαζα ἀπὸ τῆ βάρκα καὶ ἐβοήθησα στὸ κουπί καὶ μόνος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐπιβάτας δὲν ἔκλαιον.

ΧΑΡ. Δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι αὐτὰ μὲ τὸν ναῦλον· τὸν ὁβολὸ πρέπει νὰ πληρώσης· δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀλλέως.

§ 3. MEN. Λοιπὸν γύρισέ με πάλιν στὴ ζωή.

ΧΑΡ. Νόστιμο πρᾶγμα λέγεις, διὰ νὰ φάγω καὶ ξύλο γιὰ αὐτὸ ἀπὸ τὸν Αἰακό.

MEN. Μὴ μὲ ἐνοχλῆς λοιπὸν.

ΧΑΡ. Δεῖξέ μας τί ἔχεις στὴ σακκούλα σου.

MEN. Λούπινα, ἂν θέλῃς, καὶ τὸ δεῖπνον τῆς Ἑκάτης.

ΧΑΡ. Ἀπὸ ποῦ μᾶς ἔφερες, Ἑρμῆ, αὐτὸν τὸν σκύλον ; Θυμᾶσαι δὲ καὶ τί φλυαροῦσε στὸ ταξίδι, περιγελῶν καὶ ἐμπαίζων ὅλους τοὺς ταξιδιωτάς καὶ μόνος τραγουδῶν ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἔκλαιον.

ERM. Δὲν ξεύρεις, Χάρων, τί λογῆς ἀνθρώπο πέρασες στὴν ἀπέναντι ἕχθη· πραγματικὰ ἐλεύθερον καὶ διὰ τίποτε δὲν φροντίζει. Αὐτὸς εἶναι ὁ Μένιππος.

ΧΑΡ. Ἄν σὲ πιάσω καμμιά φορά.

MEN. Ἄν μὲ πιάσης, φίλε μου· δυὸ φορές ὅμως δὲν μπορεῖς νὰ μὲ πιάσης.

17.

Διογένους καὶ Μαισώλου.

§ 1. ΔΙΟΓ. Ἐ! σὺ ἀπὸ τὴν Καρίαν, γιὰ ποῖο πρᾶγμα μεγαλοφρονεῖς καὶ θέλεις νὰ σὲ τιμοῦν περισσότερο ἀπὸ ὅλους ἡμᾶς ;

ΜΑΥΣ. Καὶ διὰ τὴν βασιλείαν μου, Διογένη, διότι ἐβασίλευσα εἰς ὅλην τὴν Καρίαν, ἐκυρίευσα μερικοὺς τόπους τῆς Λυδίας, ὑπέταξα μερικὰς νήσους καὶ ἕως τὴν Μίλητον ἔφθασα ὑποτάσσων τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἰωνίας· προσέτι ἤμην ὠραῖος καὶ ὑψηλὸς καὶ καλὸς πολεμιστής· ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ ὅλα εἶναι, ὅτι ἔχω στὴν Ἀλικαρνασσὸ μνημεῖα παρὰ πολὺ μεγάλη, ὅσο κανένας ἄλλος νεκρὸς δὲν ἔχει, ἀλλ' οὔτε τόσο ὠραῖον καὶ μεγαλοπρεπές, ἐπειδὴ τὰ ἐπάνω εἰς αὐτὸ ἀνάγλυφα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἔκτων εἶναι καμωμένα μὲ πολὺ μεγάλη ἀκρίβεια καὶ ἀπὸ τὸ καλύτερο μάρμαρο, ὥστε οὔτε ναὸν παρόμοιον μπορεῖ κανεὶς εὑ-

κολὰ νὰ εὔρη. Δὲν σοῦ φαίνομαι ὅτι δικαίως μεγαλοφρονῶ δι' αὐτά :

§ 2. ΔΙΟΓ. Διὰ τὴν βασιλείαν λέγεις καὶ διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ τὸ βᾶρος τοῦ τάφου :

MAYΣ. Μὰ τὴν ἀλήθεια, γιουτᾶ.

ΔΙΟΓ. Ἄλλὰ, εὐμορφῆ Μαύσωλε, δὲν ἔχεις πλέον οὔτε τὴν δύναμιν ἐκείνην οὔτε τὴν ὠραιότητα· ἐὰν δὲ ἐκλέξωμεν κανένα κριτὴν διὰ τὴν ὠραιότητα δὲν μπορῶ νὰ πῶ, διὰ ποῖον λόγον θὰ προτιμηθῆ τὸ κρανίον σου ἀπὸ τὸ δικό μου· διότι καὶ τὰ δυὸ εἶναι φαλακρὰ καὶ γυμνά, καὶ παρομοίως δείχνομεν τὰ δόντια μας καὶ ἔχομεν χάσει τὰ μάτια μας καὶ ἡ μύτη μας εἶναι πλακωτή. Τὸν τάφον δὲ καὶ τοὺς πολυτίμους ἐκείνους λίθους ἴσως νὰ ἔχουν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλικαρνασσοῦ γιὰ νὰ ἐπιδεικνύωνται καὶ νὰ ὑπερηφανεύωνται εἰς τοὺς ξένους, ὅτι τάχα ἔχουν μιὰ μεγάλη οἰκοδομή· σὺ ὅμως, φίλε μου, δὲν βλέπω ποῖαν ὠφέλειαν ἔχεις ἀπὸ αὐτό, ἐκτὸς ἂν εἶπης τοῦτο, ὅτι περισσότερο βᾶρος ἀπὸ ἡμᾶς φέρεις στενοχωρούμενος κάτω ἀπὸ τόσον μεγάλους λίθους.

§ 3. MAYΣ. Εἶναι λοιπὸν ἄχρηστα εἰς ἐμὲ ὅλα ἐκεῖνα καὶ θὰ ἔχουν τὴν ἴδια τιμὴ ὁ Μαύσωλος καὶ ὁ Διογένης :

ΔΙΟΓ. Ὁχι τὴν ἴδια τιμὴν, εὐγενέστατε, ὄχι· διότι ὁ μὲν Μαύσωλος θὰ κλαίῃ ἐνθυμούμενος ὅσα εἶχε στὴ ζωῆν, γιὰ τὰ ὅποια ἐνόμιζε τὸν ἑαυτὸν του εὐτυχῆ, ὁ δὲ Διογένης θὰ τὸν περιγελά. Καὶ ὁ Μαύσωλος μὲν θὰ λέγῃ πὼς ἕνας τάφος του κατεσκευάσθη στὴν Ἀλικαρνασσὸ ἀπὸ τὴν γυναῖκά του τὴν Ἀρτεμισία, ὁ δὲ Διογένης, ἂν ἔχῃ κανένα τάφον γιὰ τὸ σῶμά του, δὲν ξεύρει, διότι οὔτε ἐφρόντισε γι' αὐτό· ἀφήκεν ὅμως εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐνθύμησι· γιὰ τὸν ἑαυτὸ του ὅτι ἔζησε βίον ὑψηλότερον, ἀνθρωπε δουλικιώτατε, ἀπὸ τὸ μνημᾶ σου καὶ τοποθετημένον σὲ ἀσφαλέστερο τόπο.

18.

Νιρέως καὶ Θεραΐτου καὶ Μενίππου.

§ 1. NIP. Ἴδου λοιπὸν, οὗτος ἐδῶ ὁ Μένιππος θὰ μᾶς κρίνῃ, ποῖος ἀπὸ τοὺς δυὸ μας εἶναι ὠραιότερος. Εἰπέ, Μένιππε, δὲν σοῦ φαίνομαι ἐγὼ ὠραιότερος :

MEN. Καὶ ποῖαι εἰσθε ; διότι τοῦτο πρῶτα πρῶτα, νομίζω, πρέπει νὰ ξεύρω.

NIP. Ὁ Νιρεὺς καὶ ὁ Θεραΐτης,

MEN. Ποῖος λοιπὸν ἀπὸ τοὺς δυὸ εἶναι ὁ Νιρεὺς καὶ ποῖος ὁ Θεραΐτης ; διότι τοῦτο δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ προφητεύσω.

ΘΕΡΣ. Ἐνα κέρδος ἔχω ἀπὸ τώρα, ὅτι εἶμαι ὅμοιος μὲ σὲ καὶ δὲν διαφέρεις τόσο πολὺ ἀπὸ ἐμέ, ὅσο σὲ ἐπήγνεσεν ἐκεῖνος ὁ τυφλὸς Ὅμηρος, ὁ ὁποῖος σὲ ὠνόμασε τὸν ὠραιότερο ἀπὸ ὅλους, ἀλλὰ ἐγὼ ὁ πεπονοκέφαλος καὶ μαδημένος δὲν ἐφάνην κατώτερος εἰς τὸν κριτὴν μας. Πρόσεξε δὲ σὺ, Μένιππε, ποῖον ἀπὸ τοὺς δυὸ νομίζεις ὠραιότερον.

NIP. Ἐμὲ βέβαια τὸν υἱὸν τῆς Ἀγλαΐας καὶ τοῦ Χάρουπος, ὁ ὁποῖος εἶμαι ὁ ὠραιότατος ἄνθρωπος ἀπὸ ὅσους ἦλθον εἰς τὴν Τροίαν.

§ 2. MEN. Ὅχι ὅμως, κατὰ τὴν γνώμη μου, καὶ εἰς τὸν Ἄδην ὁ ὠραιότερος, ἀλλὰ τὰ κόκκαλα μὲν εἶναι ὅμοια, τὸ δὲ κρανίον σου σαυτὸ μονάχα ἴσως μπορεῖ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὸ κρανίον τοῦ Θεραΐτου, ὅτι τὸ δικό σου εὐκόλο τρίβεται· διότι εἶναι μαλακὸ καὶ δὲν ὁμοιάζει μὲ κρανίον ἀνδρός.

NIN. Ὅμως ρώτησε τὸν Ὅμηρον, τί λογῆς ἦμουν, ὅτε ἐξεστράτευον μαζί μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς.

MEN. Ὅνειρα μοῦ διηγείσαι· ἐγὼ ὅμως βλέπω, ὅσα καὶ τώρα ἔχεις, ἐκεῖνα δὲ τὰ ξεύρουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

NIP. Λοιπὸν, Μένιππε, ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ ὠραιότερος ;

MEN. Οὐτε σὺ οὔτε ἄλλος εἶναι ὠραῖος, διότι στὸν Ἄδην εἶναι ἰσοτιμία καὶ ὅλοι εἴμεθα ὅμοιοι.

ΘΕΡΣ. Εἰς ἐμὲ λοιπὸν καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετό.

19.

Μενίππου καὶ Χείρωνος.

§ 1. MEN. Ἦκουσα, Χείρων, ὅτι ἐνῶ ἦσο θεὸς ἐπεθύμησες νὰ πεθάνῃς.

ΧΕΙΡ. Αὐτὸ ποῦ ἤκουσες εἶναι ἀλήθεια, Μένιππε, καὶ ἰδοὺ εἶμαι πεθαμένος, ὡς βλέπεις, ἂν καὶ μποροῦσα νὰ εἶμαι ἀθάνατος.

MEN. Καί πῶς ἐπεθύμησες τὸν θάνατον, πρᾶγμα ποῦ οἱ πολλοὶ δὲν ἐπιθυμοῦν ;

ΧΕΙΡ. Θὰ σοῦ τὸ πῶ, ἐπειδὴ εἶσαι ἄνθρωπος φρόνιμος. Δὲν μοῦ ἦτο πλεόν εὐχάριστον νὰ εἶμαι ἀθάνατος.

MEN. Δὲν ἦτο εὐχάριστον νὰ ζῆς καὶ νὰ βλέπῃς τὸ φῶς ;

ΧΕΙΡ. Ὅχι, Μένιππε· διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω ὅτι εὐχάριστον εἶναι ἢ ποικιλία καὶ ὄχι ἢ ἀπλότης. Ἐγὼ δὲ ἐπειδὴ ἤμην πάντοτε στῆ ζωὴ καὶ ἀπήλαυον τὰ ἴδια πράγματα, ἥλιον, φῶς, τροφήν, αἱ δὲ ἐποχαὶ τοῦ ἔτους ἦσαν αἱ ἴδιαι καὶ ὄλαι αἱ ἀσχολαί· κατὰ σειρὰν κάθε μία, ὡσὰν νὰ ἀκολουθοῦσε ἢ μὴ τὴν ἄλλη, ἐχόρτασα βέβαια ἀπ' αὐτά· διότι τὸ εὐχάριστον δὲν εἶναι στὸ ἴδιο πρᾶγμα πάντοτε ἀλλὰ καὶ στῆ μεταβολή.

MEN. Καλὰ λέγεις, Χείρων. Ἀλλὰ τὰ πράγματα τοῦ Ἄδου πῶς τὰ ὑποφέρεις, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ τὰ προτίμησες καὶ ἤλθες ;

§ 2. ΧΕΙΡ. Εὐχάριστα, Μένιππε· διότι ἡ ἰσοτιμία εἶναι πολὺ ἀγαπητὴ καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει καμμιά διαφορὰ νὰ εἶναι κανεὶς στὸ φῶς ἢ στὸ σκότος· ἄλλως τε οὔτε νὰ διψῶμεν, καθὼς ἐπάνω στῆ ζωῆ, ἀναγκαζόμεθα οὔτε νὰ πεινώμεν, ἀλλὰ τίποτα ἀπ' ὅλα δὲν χρειαζόμεθα.

MEN. Κοίταξε, Χείρων, νὰ μὴ συλληφθῆς στὴν ἰδική σου παγίδα καὶ περιπέσης σὲ ἀντίφασι.

ΧΕΙΡ. Πῶς τὸ λέγεις αὐτό ;

MEN. Ὅτι, ἂν ἡ ὁμοιότης καὶ ἡ ταυτότης τῶν ἐν τῇ ζωῇ πραγμάτων σοῦ ἔφεραν ἀηδία, καὶ τὰ ἐδῶ, ἐπειδὴ ὅλα εἶναι ὅμοια, εἶναι δυνατόν νὰ σοῦ φέρουν ἀηδία, καὶ θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ ζητῆς κάποια μεταβολή καὶ νὰ πᾶς ἀπ' ἐδῶ σὲ ἄλλη ζωῆ, τὸ ὅποιον νομίζω ὅτι εἶναι ἀδύνατον.

ΧΕΙΡ. Τί νὰ κάμῃ κανεὶς, Μένιππε ;

MEN. Ὅτι, λέγουν κοινῶς, νομίζω, ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἀρέσκειται καὶ νὰ εὐχαριστῆται στὰ παρόντα καὶ τίποτα ἀπὸ αὐτὰ νὰ μὴ νομίζῃ ἀνυπόφορο.

20.

Αἴαντος καὶ Ἀγαμέμνονος.

§ 1. ΑΓΑΜ. Ἐὰν σὺ πάνω στὴν τρέλλα σου, Αἴαν, ἠτύοκτόνῃς, καὶ θέλησες νὰ σκοτώσῃς καὶ ὅλους ἡμᾶς, τί κατηγορεῖς

τὸν Ὀδυσσεά καὶ πρὸ δλίγου οὔτε γύρισες νὰ τὸν δῆς, ὅταν ἦλθεν ἐδῶ (στὸν Ἄδην) νὰ συμβουλευθῆ τὸν Τειρεσία, οὔτε κατεδέχθης νὰ χαιρετίσης ἄνδρα συστρατιώτην καὶ σύντροφον, ἀλλὰ πέρασες ἀπὸ κοντά του ὑπερήφανα μὲ μεγάλα βήματα :

ΑΙ. Καλὰ ἔκαμα, Ἐγαμέμνων διότι αὐτὸς ἔγινεν αἷτιος τῆς τρέλλας μου, ἐπειδὴ μόνος ἀντεστάθη σὲ μένα γιὰ νὰ πάρῃ τὰ ὅπλα (τοῦ Ἄχιλλέως).

ΑΓΑΜ. Καὶ ἤθελες νὰ τὰ πάρῃς χωρὶς νὰ φανῆ ἄλλος ἀνταγωνιστῆς καὶ μὲ εὐκολία νὰ ὑπερτερήσῃς ὅλους τοὺς ἄλλους :

ΑΙ. Ναί, ὡς πρὸς τὰ ὅπλα τοῦλάχιστον διότι ἦσαν συγγενικά μου, ἐπειδὴ ἦσαν τοῦ ἐξαδέλφου μου. Καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι, ἂν καὶ πολὺ καλύτεροι, δὲν ἐλάβετε μέρος στὸν ἀγῶνα ἀλλὰ μοῦ τὰ παρεχωρήσατε· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Λαέρτου, τὸν ὅποιον ἐγὼ πολλάκις ἔσωσα κινδυνεύοντα νὰ κατακοπῆ ἀπὸ τοὺς Φρύγας, ἤθελε νὰ εἶναι καλύτερός μου καὶ καταλληλότερος νὰ κρατῆ τὰ ὅπλα.

§ 2. ΑΓΑΜ. Νὰ κατηγορῆς λοιπόν, ὦ γενναῖε, τὴν Θέτιν, ἣ ὅποια, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ παραδώσῃ σὲ σένα τὴν κληρονομία τῶν ὅπλων, ἐπειδὴ ἦσο συγγενῆς, τὰ ἔφερε καὶ τὰ ἔθαλε στὸ μέσον.

ΑΙ. Ὅχι, ἀλλὰ τὸν Ὀδυσσεά, ὁ ὅποιος μόνος ἤγειρεν ἀξιώσεις.

ΑΓΑΜ. Συγχώρησέ τον, Αἴαν, ἐὰν ὡς ἄνθρωπος ἐπεθύμησε δόξαν, πρᾶγμα πολὺ γλυκό, γιὰ τὸ ὅποιο καὶ καθέννας ἀπὸ μᾶς ὑπέφερε κινδύνους, ἐπειδὴ καὶ σὲ ἐνίκησε καὶ μάλιστα κατὰ τὴν κρίσιν καὶ αὐτῶν τῶν Τρῶων.

ΑΙ. Ξεύρω ἐγὼ, ποῖα μὲ κατεδίκασε. Ἄλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λέμε τίποτε γιὰ τοὺς θεοὺς. Τὸν Ὀδυσσεά ὅμως δὲν μπορῶ νὰ μὴ μισῶ, Ἐγαμέμνων, καὶ ἂν αὐτὴ ἡ Ἄθηνά μοῦ τὸ διατάξῃ.

21.

Μίνως καὶ Σωστράτου.

§ 1. ΜΙΝ. Ὁ μὲν ληστῆς οὗτος ἐδῶ Σώστρατος ἄς εἶναι βαλμένος στὸν Πυριφλεγέθοντα, ὁ δὲ ἱερόσουλός ἄς κατασχισθῆ ἀπὸ τὴν Χίμαιραν, ὁ δὲ τύραννος, Ἐρμῆ, ἄς ἀπλωθῆ κοντὰ στὸν Τιτυὸν καὶ ἄς κατατρώγουν οἱ γῦπες τὸ σικώτι του, καθὼς καὶ ἐκείνου· σεῖς δὲ οἱ καλοὶ πηγαίνετε γρήγορα στὸ Ἠλύσιον πεδῖον καὶ

κατοικείτε τὰ νησιά τῶν Μακάρων, ἐπειδὴ ἐκάμνετε καλὰ στὴ ζωὴ σας.

ΣΩΣΤΡ. Ἄκουσε, Μίνως, ἂν σοῦ φανῶ ὅτι λέγω δίκαια.

ΜΙΝ. Τώρα πάλιν θέλεις ν' ἀκούσω; Δὲν ἀπεδείχθης, Σώστρατε, ὅτι εἶσαι πονηρὸς καὶ τόσοσ πολλοὺς ἐσκότισες;

ΣΩ. Ναί, ἀπεδείχθην, ἀλλὰ κοίταξε, ἂν καὶ δικαίως θὰ τιμωρηθῶ.

ΜΙΝ. Παρὰ πολὺ, ἂν εἶναι δίκαιον ν' ἀποδίδωμεν σὲ καθένα κατὰ τὰ ἔργα του.

ΣΩ. Ἄλλὰ ἀποκρίσου, Μίνως· διότι θέλω κάτι νὰ σὲ ἐρωτήσω.

ΜΙΝ. Λέγε, ὄχι ὅμως πολλὰ λόγια, γιὰ νὰ κρίνωμεν πλέον καὶ τοὺς ἄλλους.

§ 2. ΣΩ. Ὅσα ἔκαμνα στὴ ζωὴ μου, θεληματικὰ τὰ ἔκαμνα ἢ ἦσαν προσδιωρισμένα ἀπὸ τὴ Μοῖρα;

ΜΙΝ. Ἀπὸ τὴ Μοῖρα βέβαια.

ΣΩ. Λοιπὸν καὶ οἱ καλοὶ ὄλοι καὶ ἡμεῖς ποὺ φαινόμεθα πονηροὶ ὑποτασσόμενοι σὲ ἐκείνην ἐκάναμε αὐτὰ τὰ ἔργα;

ΜΙΝ. Ναί, στὴν Κλωθῶ, ἢ ὅποια σὲ καθένα, ὅταν γεννηθήκε, προσδιώρισεν ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ.

ΣΩ. Ἐὰν λοιπὸν ἀναγκασθεῖς κάποιος ἀπὸ ἄλλον νὰ σκοτώσῃ ἕνα, ὅταν δὲν μπορῇ νὰ ἀντισταθῇ σὲ κείνον, ἐπειδὴ τὸν βιάζει, π. χ. δῆμιος ἢ δορυφόρος, ὁ ἕνας ὑπακούων στὸν κριτὴν, ὁ δὲ ἄλλος στὸν τύραννον, ποῖον θὰ κατηγορήσῃς γιὰ τὸν φόνον;

ΜΙΝ. Εἶναι φανερὸν ὅτι τὸν κριτὴν ἢ τὸν τύραννον, ἐπειδὴ οὔτε αὐτὸ τὸ σπαθὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κατηγορήσῃ· διότι τοῦτο, ὡς ὄργανον γιὰ τὸν θυμὸ, ὑπηρετεῖ ἐκείνον ποὺ πρῶτος πρῶτος ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν.

ΣΩ. Πολὺ καλὰ, Μίνως, διότι, στὸ παράδειγμά μου δίνεις καὶ ἄλλα. Ἐὰν δὲ κανεὶς σταλμένος ἀπὸ τὸν κύριόν του ἔλθῃ καὶ φέρῃ ὁ ἴδιος χρυσὸν ἢ ἄργυρον, σὲ ποῖον πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν χάριν ἢ ποῖον πρέπει νὰ ὁμολογῶμεν εὐεργέτη;

ΜΙΝ. Ἐκείνον ποὺ τὸν ἔστειλε, Σώστρατε· διότι ἐκείνος ποὺ τὰ ἔφερε ἦτο ὑπηρετὴς.

§ 3. ΣΩ. Βλέπεις λοιπὸν, ὅτι κάμνεις ἄδικα, τιμωρῶν ἡμᾶς, ποὺ ἐγίναμεν ὑπηρετὰι τούτων, τὰ ὅποια διέτασεν ἢ

Κλωθῶ, καὶ τιμῶν τούτους ποῦ ὑπηρετήσαν σὲ ξένα καλά ; διότι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶπη τοῦλάχιστον, ὅτι ἦτο δυνατὸ νὰ ἐναντιώνεται στὰ προσταγμένα μὲ κάθε ἀνάγκην.

MIN. Καὶ ἄλλα πολλά, Σώστρατε, μπορεῖς νὰ ἴδῃς, τὰ ὁποῖα δὲν γίνονται σύμφωνα μὲ τὴν λογικὴν, ἀν ἐξετάσῃς καλά· ὅμως σὺ τοῦτο τὸ κέρδος θὰ ἔχῃς ἀπὸ τὴν ἐρώτησι, διότι ὄχι μόνον ληστής, ἀλλὰ φαίνεσαι ὅτι εἶσαι καὶ σοφιστής. Ἀπόλυσέ τον, Ἑρμῆ, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἄς μὴ τιμωρῆται· ὅμως κοίταξε νὰ μὴ διδάξῃς καὶ τοὺς ἄλλους νεκροὺς νὰ ρωτοῦν παρόμοια.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

- ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΠΟΛΥΞΕΝΗΣ μετάφρασις, **Ξενοφώντος Κύρου**
Ἀνάβασις μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ γλαφυρῶν περιλήψεων
 διὰ τὰ Ἀνώτερα Παρθεναγωγεῖα καὶ Ἀστικά Σχο-
 λεῖα. Δοχ. 15.—
- ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΟΥ Ν. Ἀρριανοῦ Ἀνάβασις καὶ
 Λουκιανοῦ νεκρικοὶ διάλογοι, μετά-
 φρασις διὰ τὰ Ἀνώτερα Παρθεναγωγεῖα
 καὶ Ἀστικά Σχολεῖα » 10.—
- ΚΡΗΤΙΚΟΥ Β. Ξενοφώντος Οἰκονομικός » 20.—
- ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ Ε. Πλάτωνος Γοργίας » 15.—

Ἀριθ. Πρωτ. 34942

Π ρ ὶ ς
τὸν κ. Μεγαλὴ Ζηλόκτην
Βιβλιοκδότην

Ὅδος Πεσματζόγλου, Ἐνταῦθα

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ὑμετέρας ταύτης ἐν πράξει
ἐκδόσεως τὴν 10 Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ δημοσιευθῆναι τὴν 16ην
τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 89 φύλλον τοῦ τεύχ. Β' τῆς
Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη συμφώνως πρὸς τὸν
νόμον 3438 τὸ ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθὲν πρὸς κρίσιν βιβλίον τοῦ
κ. Νικ. Ι. Ζαφειρίου ὑπὸ τὸν τίτλον «**Ἐκλογαὶ ἐκ τῆς**
Ἀναβάσεως Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκ τῶν Νεκρ-
ικῶν Διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ» διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν
δύο κατωτέρων τάξεων τῶν γυμνασίων καὶ τῶν δύο τά-
ξεων τῶν ἡμιγυμνασίων διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ
σχολικῶν ἔτος 1931—1932 ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως κατὰ τὴν ἐπι-
πρωσιγ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει καὶ ἐκτελεσθοῦν αἱ τροποποιήσεις αἱ
ὁποιαὶ ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς διὰ τῆς αἰτιολο-
γητικῆς τῆς ἐκθέσεως.

Ὁ Ὑπουργός

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Συνεπεία τῆς ὑπ' ἀριθ. 51739 τῆς 17 Σεπτεμβρίου 1926 πράξεως τοῦ
Υπουργείου τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων ἀξιάναται ἡ τελικὴ
τιμὴ τῶν διδασκτικῶν βιβλίων τῶν σχολείων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκ-
παιδεύσεως κατὰ 20 % ἐφ' ὅσον ταῦτα μεταφέρονται ἐκ τῆς πόλεως, ἐν ἣ
ἐξεδόθησαν, εἰς ἄλλας πόλεις.